

گزارش اقتصادی شاپرک

خرداد ۱۴۰۰. شماره ۷۲

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها.....	۶
فهرست جداول.....	۸
پیشگفتار.....	۱۱
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه.....	۱۲
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی.....	۱۶
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی.....	۱۷
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۸
۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی.....	۱۹
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان.....	۲۱
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی.....	۲۲
۲-۲-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP.....	۲۳
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۰.....	۲۶
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک.....	۲۶
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی.....	۲۸
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش.....	۲۹
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها.....	۳۱
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت.....	۳۵
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای.....	۳۹
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی.....	۳۹
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور.....	۴۰
۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان.....	۴۱
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی.....	۴۶
۵-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور.....	۴۷
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها.....	۴۹
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه.....	۴۹
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها.....	۵۳
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش.....	۵۴
۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۰

- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۱
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۱
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸**
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۳-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۵
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۹
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۲
- ۶-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۴
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۶
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی ۸۹
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در استان‌های کشور ۹۰
- ۲-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۳
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری ۹۶
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۱۰۰
- ۵-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتهای فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۷**
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۷
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۸
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۹
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۲
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۵
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۸
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۸
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۹
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۲۰
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۲۲

- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار..... ۱۲۴
- ۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده..... ۱۲۶
- ۵-۴- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش..... ۱۳۳
- ۵-۴-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید..... ۱۳۳
- ۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ..... ۱۳۹
- ۶- جمع‌بندی..... ۱۴۲
- ۷- واژه‌نامه..... ۱۵۳

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ۱۳۹۹. ۱۸.
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی. ۲۰.
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۹. ۲۲.
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP. ۲۴.
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰. ۳۱.
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش. ۳۳.
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ماه ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹. ۳۴.
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۴۰۰. ۳۵.
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰. ۳۶.
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اردیبهشت ۱۴۰۰ اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰. ۳۷.
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۳۹۹ و خرداد ۱۴۰۰. ۳۸.
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۰. ۴۲.
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۴۰۰. ۴۳.
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۰. ۴۵.
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۴۰۰. ۴۷.
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۴۰۰. ۴۸.
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشگاهی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۰. ۵۰.
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۰. ۵۱.
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۰. ۵۲.
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی. ۵۴.
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۴۰۰. ۵۶.
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۴۰۰. ۵۸.
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۴۰۰. ۶۲.
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰. ۶۳.
- شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰. ۶۹.
- شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰. ۷۰.

- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰ ۷۳
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰ ۷۵
- شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۴۰۰ ۷۷
- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۴۰۰ ۷۹
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ ۸۱
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها - خرداد ۱۴۰۰ ۹۲
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - خرداد ۱۴۰۰ ۹۵
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۴۰۰ ۱۰۲
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون ۱۰۴
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۴۰۰ ۱۰۸
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۴۰۰ ۱۰۹
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ۱۴۰۰ ۱۲۰
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۴۰۰ ۱۲۹
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۴۰۰ ۱۳۰
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ۱۴۰۰ ۱۳۱
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۴۰۰ ۱۳۲

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۳۹۹.....	۱۷
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۳۹۹.....	۱۹
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۹.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار خرداد ۱۴۰۰.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۰.....	۳۲
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۰.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۰.....	۴۰
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۴۰۰.....	۴۰
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۴۰۰ و خرداد ۱۴۰۰.....	۴۱
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۴۰۰ و خرداد ۱۴۰۰.....	۴۴
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰.....	۶۱
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - خرداد ۱۴۰۰.....	۶۳
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - خرداد ۱۳۹۹ و ماه گذشته.....	۶۴
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۵

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ماه ۱۴۰۰.....	۶۶
جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۷۲
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۷۴
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۷۶
جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۷۸
جدول ۵-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۸۰
جدول ۶-۴ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن.....	۸۲
جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰.....	۸۳
جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۸۴
جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - خرداد ۱۴۰۰.....	۸۵
جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۸۶
جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۸۷
جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۸۸
جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌ای به تفکیک استان - خرداد ۱۴۰۰.....	۹۰
جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشنده‌ای فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۱۴۰۰.....	۹۳
جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای فعال سیستمی هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۹۷
جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای تراکنش‌دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۹۹
جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشنده‌ای فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۰۰
جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۰۵
جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۱۰
جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۱۳
جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۱۵
جدول ۵-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۱۱۷
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۱۹
جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۲۱
جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۲۲
جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۲۴
جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰.....	۱۲۶

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۲۷
جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۳۴
جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۳۷
جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانکهای صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۴۰۰.....	۱۳۹

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۷۲ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

به علت خطای شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعریف پایانه‌های اینترنتی، تا زمان اصلاح اطلاعات مبنای انجام محاسبات تعداد ابزار پذیرش اینترنتی در تمامی بخش‌های این گزارش برای این شرکت اطلاعات مربوط به آبان ماه ۱۳۹۸ می‌باشد.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۰
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۶/۷۵ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۱۱ درصد
▼	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۴۴/۴۵ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۰

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▼	رشد اسمی ماهانه خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۰	۱۵/۱۲ درصد
▼	رشد حقیقی ماهانه خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۰	۱۲/۲۸ درصد
▲	رشد اسمی خرداد ۱۴۰۰ نسبت به خرداد ۱۳۹۹	۴۲/۲۲ درصد
▲	رشد حقیقی خرداد ۱۴۰۰ نسبت به خرداد ۱۳۹۹	-۳/۶۶ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۶/۳۲ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۳/۴۴ درصد
▲	کارتخوان فروشگاه	۹/۲۴ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۹۸/۶۲ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۳۸ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۸/۲۳ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۷/۵۰ درصد
▼	مانده گیری	۴/۲۷ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرنانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▼	کل ابزارها	۲,۰۳۵/۳۳
▼	کارتخوان فروشگاه	۱,۵۴۳/۶۴
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲۳۲/۵۴
▼	ابزار پذیرش اینترنتی	۲۵۹/۱۵

سرنانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۵۳/۵۲
▲	کارتخوان فروشگاه	۴۸/۳۰
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۸۴
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۳۸

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▼	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۹۳۱,۱۱۵ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	-۲۵,۵۲۱ عدد استان تهران
▼	بیشترین سرنانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۹۳ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرنانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۵۷/۷۹ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۶۳۹/۵۹
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

▲	۲۰/۲۰ درصد بانک ملت	▲	۲۰/۲۶ درصد به پرداخت ملت	بالاترین سهم میلی تراکنش ها از کل بازار
▲	۲۰/۴۳ درصد بانک ملت	▼	۱۹/۹۳ درصد به پرداخت ملت	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▼	۲۰/۶۳ درصد بانک ملت	▼	۲۸/۲۴ درصد پرداخت الکترونیک سامان	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۴۴/۹۷ درصد بانک ملت	▲	۳۶/۰۱ درصد پرداخت الکترونیک سامان	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۰/۰۹ درصد بانک ملت	▲	۱۹/۷۷ درصد به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاه

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

▲	۲۵/۲۶ درصد بانک پارسیان	▲	۳۵/۷۵ درصد تجارت الکترونیک پارسیان	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۴۱/۶۳ درصد بانک ملت	▲	۳۰/۲۷ درصد پرداخت الکترونیک سامان	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۹/۶۳ درصد بانک ملت	▲	۲۰/۵۸ درصد به پرداخت ملت	کارتخوان فروشگاه

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

▲	۱,۳۴۷	▲	۲,۴۳۴	ابزار پذیرش اینترنتی
▲	۲,۷۴۹	▲	۲,۱۳۳	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۹۰۱	▲	۱,۴۴۹	کارتخوان فروشگاه

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

▲	۱۷/۰۳ درصد	بانک ملت	کارت هدیه و بن کارت
▲	۵۴/۲۳ درصد	بانک ملی ایران	کارت اعتباری
▲	۲۲/۳۲ درصد	بانک ملی ایران	کارت برداشت

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

▲	۹۲/۵۴ درصد	درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها
▲	۹۹/۹۸ درصد	درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

▼	۰/۹ درصد	خطای پذیرندگی
▼	۰/۲ درصد	خطای شاپرکی
▲	۱۰/۶۲ درصد	خطای صادرکنندگی
▲	۸۷/۸۲ درصد	خطای کاربری
▼	۰/۴۶ درصد	خطای کسب و کار

دسترس پذیری حس شده خدمات

▲	۹۹/۰۹ درصد	دسترس پذیری حس شده شبکه
▲	۹۹/۹۸ درصد	دسترس پذیری حس شده شاپرک

تراکنش های ناتمام

▲	۰/۰۳ درصد	درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها
▲	۲۸۶/۶۸ درصد	درصد تغییرات تراکنش های ناتمام

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در خرداد ماه ۱۴۰۰

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

▼	۱/۶۸۳	به پرداخت ملت	بالاترین میزان شاخص
▲	۰/۳۰۵	سایان کارت	کمترین میزان شاخص

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

▲	۱/۷۵۱ درصد	الکترونیک کارت دماوند	بالاترین میزان شاخص
▲	۰/۰۱۵ درصد	آسان پرداخت پرشین	کمترین میزان شاخص

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

▼	۵۲/۹۷ درصد	سایان کارت	بالاترین سهم
▼	۶/۳۴ درصد	پرداخت الکترونیک سپهر	کمترین سهم

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱ - جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا اسفند ۱۳۹۹) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۳۹۹

ماه	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۱,۹۷۸,۵۸۰	۷/۸۷٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۳,۹۷۷,۴۱۵	۱۵/۳۳٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۳,۸۸۶,۳۸۰	۱۴/۶۳٪
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵,۱۹۹,۲۸۶	۱۸/۹۸٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۴,۷۶۹,۰۱۱	۱۶/۹۱٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۴,۸۷۵,۱۲۲	۱۶/۸۳٪
مهر ۹۹	۲۹,۵۹۹,۸۰۰	۴,۸۳۹,۱۹۵	۱۶/۳۵٪
آبان ۹۹	۳۰,۳۸۹,۲۰۰	۴,۳۷۹,۵۵۲	۱۴/۴۱٪
آذر ۹۹	۳۱,۳۰۰,۲۰۰	۴,۱۹۰,۸۰۸	۱۳/۳۹٪
دی ۹۹	۳۲,۱۹۰,۹۰۰	۴,۵۶۲,۴۶۰	۱۴/۱۷٪
بهمن ۹۹	۳۳,۰۹۵,۹۰۰	۵,۰۹۱,۳۱۳	۱۵/۳۸٪
اسفند ۹۹	۳۴,۷۶۱,۷۰۰	۵,۸۲۲,۰۶۲	۱۶/۷۵٪

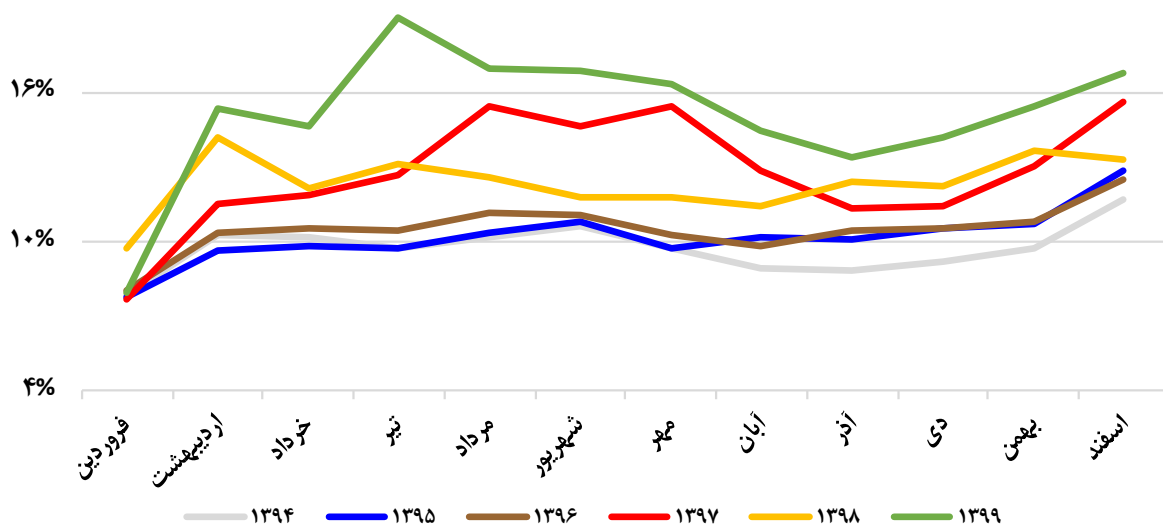
در اسفند ۱۳۹۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۶/۷۵ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه بهمن ۹۹، افزایش ۱/۳۶ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در اسفند ۱۳۹۹، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۱۴/۳۵ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۵/۰۳ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه بهمن ۹۹ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا اسفند ۱۳۹۹ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ۱۳۹۹ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت اسفند ۱۳۹۹

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

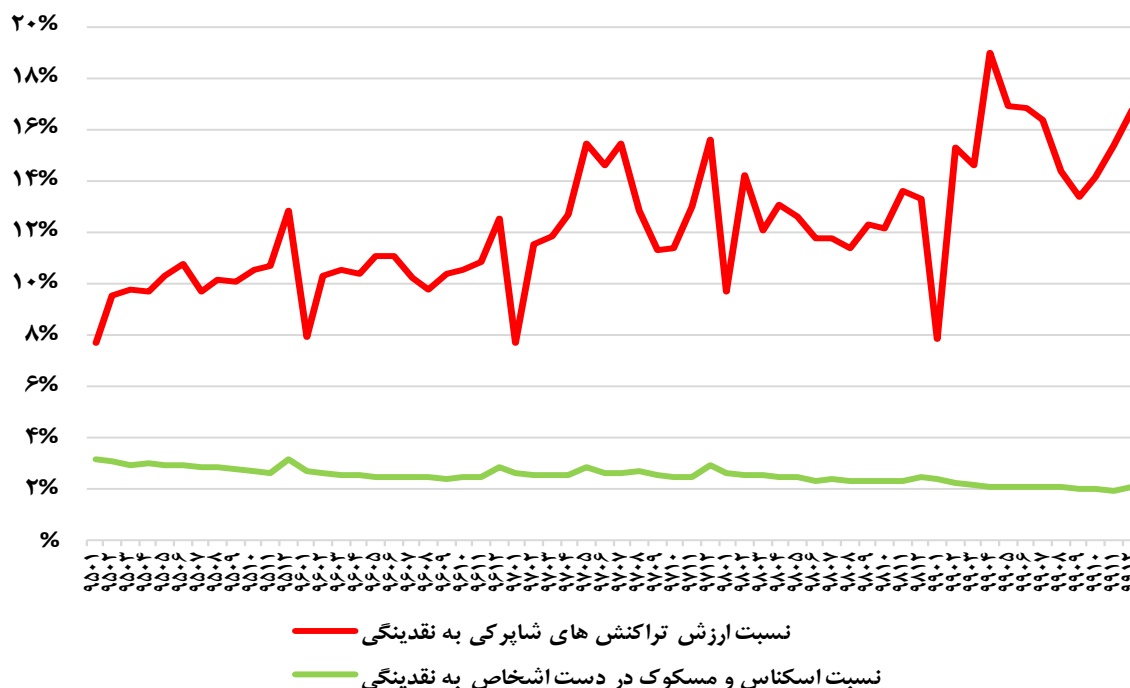
جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۳۹۹

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
فروردین ۹۹	۲۵,۱۴۰,۸۰۰	۶۰۶,۶۰۰	۲/۴۱٪
اردیبهشت ۹۹	۲۵,۹۴۸,۳۰۰	۵۸۴,۸۰۰	۲/۲۵٪
خرداد ۹۹	۲۶,۵۷۱,۷۰۰	۵۷۸,۰۰۰	۲/۱۸٪
تیر ۹۹	۲۷,۳۹۷,۸۰۰	۵۸۲,۶۰۰	۲/۱۳٪
مرداد ۹۹	۲۸,۱۹۹,۳۰۰	۵۹۳,۱۰۰	۲/۱۰٪
شهریور ۹۹	۲۸,۹۵۸,۹۰۰	۵۹۹,۶۰۰	۲/۰۷٪
مهر ۹۹	۲۹,۵۹۹,۸۰۰	۶۱۵,۷۰۰	۲/۰۸٪
آبان ۹۹	۳۰,۳۸۹,۲۰۰	۶۳۱,۰۰۰	۲/۰۸٪
آذر ۹۹	۳۱,۳۰۰,۲۰۰	۶۴۲,۲۰۰	۲/۰۵٪
دی ۹۹	۳۳,۱۹۰,۹۰۰	۶۴۱,۸۰۰	۱/۹۹٪
بهمن ۹۹	۳۳,۰۹۵,۹۰۰	۶۵۱,۵۰۰	۱/۹۷٪
اسفند ۹۹	۳۴,۷۶۱,۷۰۰	۷۳۵,۰۰۰	۲/۱۱٪

در اسفند ۱۳۹۹، ۲/۱۱ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در بهمن ۹۹ افزایش ۰/۱۵ درصدی را تجربه نموده است. در اسفند ۹۹ میزان نقدینگی با افزایش ۵/۰۳ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱۲/۸۲ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۵ تا اسفند ۱۳۹۹) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۵ به ۱۶/۷۵ درصد در اسفند ۱۳۹۹ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۲/۱۱ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۱/۰۶ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در اسفند ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۵ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

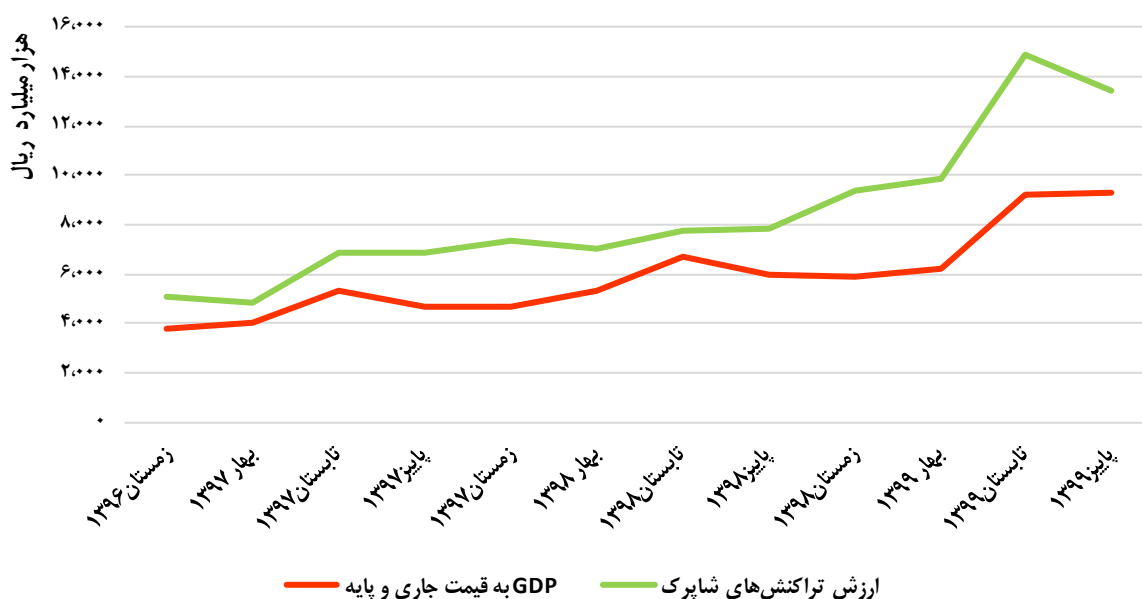
به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارتی را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارتی را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید

ناخالص داخلی

در شکل شماره ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۹ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۹

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۳۹۹ می‌باشد.

داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

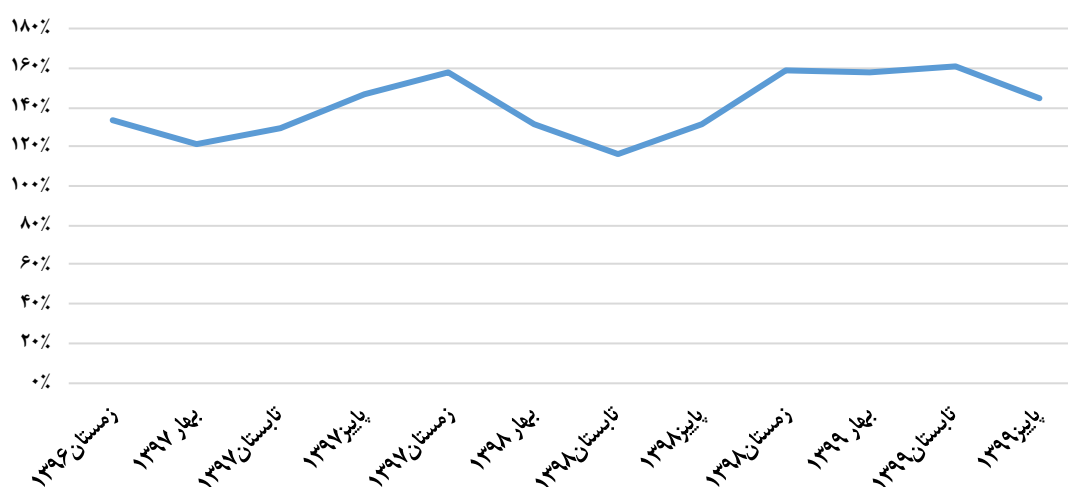
جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۹

دوره	GDP (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های به GDP
زمستان ۱۳۹۶	۳,۷۸۳,۰۰۰	۵۰,۶۰,۱۱۸	۱۳۳/۷۶٪
بهار ۱۳۹۷	۴,۰۰۹,۰۰۰	۴,۸۴۴,۴۰۶	۱۲۰/۸۴٪
تابستان ۱۳۹۷	۵,۲۸۲,۰۰۰	۶,۸۴۵,۶۹۹	۱۲۹/۶۰٪
پاییز ۱۳۹۷	۴,۶۶۶,۰۰۰	۶,۸۳۱,۳۴۰	۱۴۶/۴۱٪
زمستان ۱۳۹۷	۴,۶۶۱,۰۰۰	۷,۳۶۵,۸۲۶	۱۵۸/۰۳٪
بهار ۱۳۹۸	۵,۳۲۸,۰۰۰	۶,۹۸۵,۰۴۴	۱۳۱/۱۰٪
تابستان ۱۳۹۸	۶,۶۶۳,۰۰۰	۷,۷۶۸,۱۸۶	۱۱۶/۵۹٪
پاییز ۱۳۹۸	۵,۹۸۶,۰۰۰	۷,۸۴۸,۴۳۹	۱۳۱/۱۱٪
زمستان ۱۳۹۸	۵,۸۷۶,۰۰۰	۹,۳۳۷,۷۳۷	۱۵۸/۹۱٪
بهار ۱۳۹۹	۶,۲۲۶,۰۰۰	۹,۸۴۲,۳۷۶	۱۵۸/۰۹٪
تابستان ۱۳۹۹	۹,۲۲۰,۱۴۴	۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۱۶۰/۹۹٪
پاییز ۱۳۹۹	۹,۲۸۳,۰۰۰	۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۴۴/۴۵٪

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۳۹۹ می‌باشد.

*در محاسبات GDP صرفا ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاها واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۱-۴ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۱-۴ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۰

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در خرداد ماه ۱۴۰۰

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در خرداد ماه ۱۴۰۰ بالغ بر ۳,۳۰۹ میلیون تراکنش با ارزش ۵,۵۲۷ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۹/۵۳ درصدی در تعداد و ۱۵/۱۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در خرداد ماه ۱۳۹۹ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۹/۵۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲	۱۵/۱۲٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در خرداد ۱۴۰۰ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۹

نوع	خرداد ۱۳۹۹	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۲,۷۳۱,۶۳۷,۰۲۸	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۲۱/۱۳٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۳,۸۸۶,۳۸۰,۱۹۷	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲	۴۲/۲۲٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۰ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۹ از نظر تعدادی ۲۱/۱۳٪ و از نظر ریالی ۴۲/۲۲٪ رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۴,۸۰۱,۳۲۲,۳۳۲/۳۸	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲/۴۵	۱۵/۱۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۵,۵۶۸,۴۹۰/۰۵	۱۷,۴۸۰,۳۱۹/۱۴	۱۲/۲۸٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۰۸/۴۰	۳۱۶/۲۰	۲/۵۳٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI تا ابتدای آذر ماه سایت بانک مرکزی ج.ا.و بعد از آن سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته با رشد ۱۵/۱۲ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در خرداد ۱۴۰۰ رشد ۱۲/۲۸ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش ها (میلیون ریال)	خرداد ۹۹	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش ها	۳,۸۸۶,۳۸۰,۱۹۶/۷۰	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲/۴۵	۴۲/۲۲%
ارزش حقیقی تراکنش ها	۱۸,۱۴۳,۶۹۸/۴۰	۱۷,۴۸۰,۳۱۹/۱۴	-۳/۶۶%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۲۱۴/۲۰	۳۱۶/۲۰	۴۷/۶۲%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می گیرند.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۴۲/۲۲ درصدی در ارزش اسمی تراکنش ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۳/۶۶- درصد می باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش های شاپرک طی سال های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می باشد.

همانطور که قبلا نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش های شاپرک در واقع ارزش تراکنش های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه" را پشتیبانی می نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۰ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۵-۲ ارائه شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		
	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	رشد
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۱۰,۹۹۸	۱,۶۰۲,۱۰۲	-۰/۵۵٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۴,۷۳۶	۱,۴۳۷,۶۲۹	-۱/۸۵٪
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۶۶,۶۹۳	۹,۵۴۳,۰۸۵	-۱/۲۸٪
مجموع ابزارها	۱۲,۷۴۲,۴۲۷	۱۲,۵۸۲,۸۱۶	-۱/۲۵٪

بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۱/۲۵- درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، کاهش ۱/۲۸- درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه رشد ۰/۵۵- درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۱/۸۵- درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

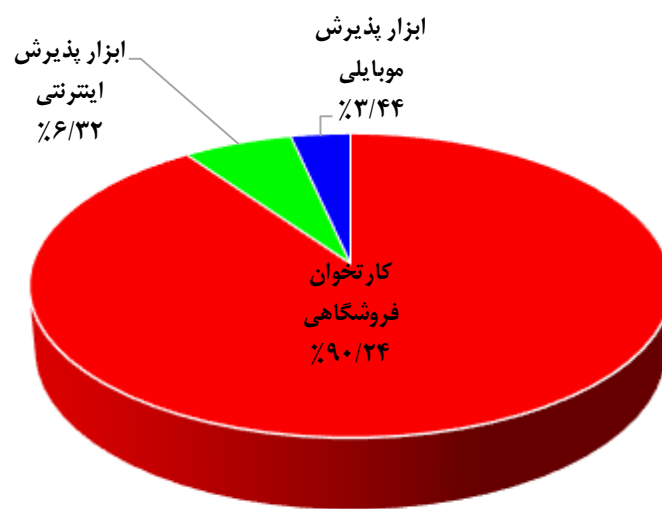
جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار خرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	اردیبهشت ۱۴۰۰		خرداد ۱۴۰۰	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۱۰,۹۹۸	۱۲/۶۴٪	۱,۶۰۲,۱۰۲	۱۲/۷۳٪
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۶۴,۷۳۶	۱۱/۴۹٪	۱,۴۳۷,۶۲۹	۱۱/۴۳٪
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۶۶,۶۹۳	۷۵/۸۶٪	۹,۵۴۳,۰۸۵	۷۵/۸۴٪
مجموع ابزارها	۱۲,۷۴۲,۴۲۷	۱۰۰/۰۰٪	۱۲,۵۸۲,۸۱۶	۱۰۰/۰۰٪

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۱ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتهخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۰/۲۴ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۱ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتهخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتهخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۰۲,۱۰۲	۲۰۸,۹۵۸,۷۹۷	۱۳۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۳۷,۶۲۹	۱۱۳,۹۰۵,۷۶۱	۷۹
کارتخوان فروشگاهی	۹,۵۴۳,۰۸۵	۲,۹۸۵,۹۵۷,۶۷۵	۳۱۳
مجموع ابزارها	۱۲,۵۸۲,۸۱۶	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۲۶۳

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در خرداد ۱۴۰۰، ۲۶۳ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۲۵/۸۹ واحدی (۱۰/۹۲٪ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. در خرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۸/۷۷ درصدی از ۱۲۲ تراکنش در اردیبهشت ۱۴۰۰ به ۱۳۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۹ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۴/۴۴ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۳۱/۹۹ واحد افزایش نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۰ به ۳۱۳ عدد در خرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - خرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرنانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۰۲,۱۰۲	۶۳۸,۷۴۲,۶۰۷	۳۹۸/۶۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۳۷,۶۲۹	۱۰,۹۶۳,۸۷۱	۷/۶۳
کارتخوان فروشگاهی	۹,۵۴۳,۰۸۵	۴,۸۷۷,۵۷۰,۴۳۴	۵۱۱/۱۱
مجموع ابزارها	۱۲,۵۸۲,۸۱۶	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲	۴۳۹/۲۷

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۴۰۰ ماه با کاهش ۲۸/۱۵ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳۹۸/۶۹ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۰/۱۱ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۷/۶۳ میلیون ریال به ازای هر ابزار در خرداد ماه رسیده است. متوسط

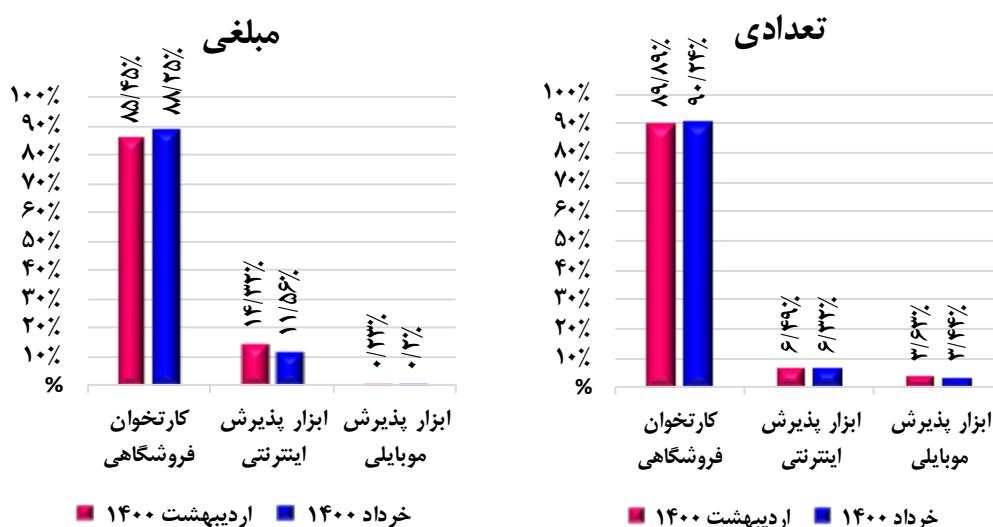
مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۵۱۱/۱۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۸۶/۷۰ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاه‌های از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (عدد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۸,۹۵۸,۷۹۷	۶۳۸,۷۴۲,۶۰۷	۳/۰۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۳,۹۰۵,۷۶۱	۱۰,۹۶۳,۸۷۱	۰/۱۰
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۹۸۵,۹۵۷,۶۷۵	۴,۸۷۷,۵۷۰,۴۳۴	۱/۶۳
مجموع ابزارها	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۵,۵۲۷,۲۷۶,۹۱۲	۱/۶۷

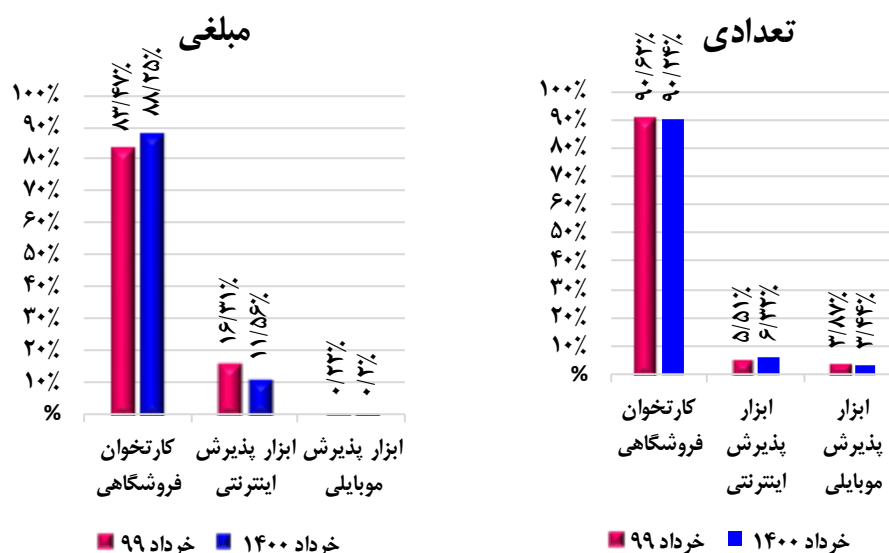
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۳۶ و افزایش ۲/۸۰ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۱۷ و کاهش ۲/۷۷ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۱۸ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و کاهش ۰/۳۱ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۳ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای خرداد ۱۴۰۰ و مقایسه آن با خرداد ۱۳۹۹ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۳ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ماه ۱۴۰۰ و ۱۳۹۹

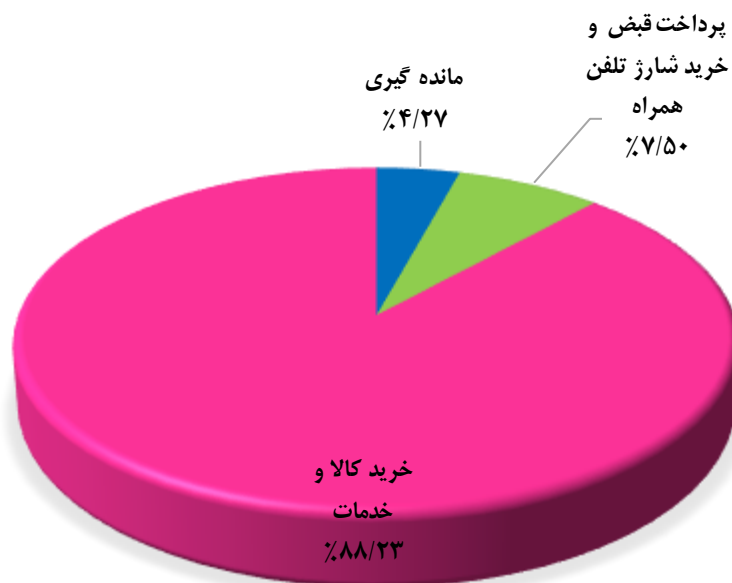
همانگونه که در شکل ۲-۳ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۳۷ و افزایش ۴/۷۸ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۸۰۱ درصدی و کاهش ۴/۷۵ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۰/۴۳ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با کاهش ۰/۲۶ درصدی همراه بوده است.

۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۴-۲ مبین آن است که در خرداد ۱۴۰۰، ۸۸/۲۳ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۵۷ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۲۷ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - خرداد ۱۴۰۰

شکل ۵-۲ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۲ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه خرداد ۱۴۰۰ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

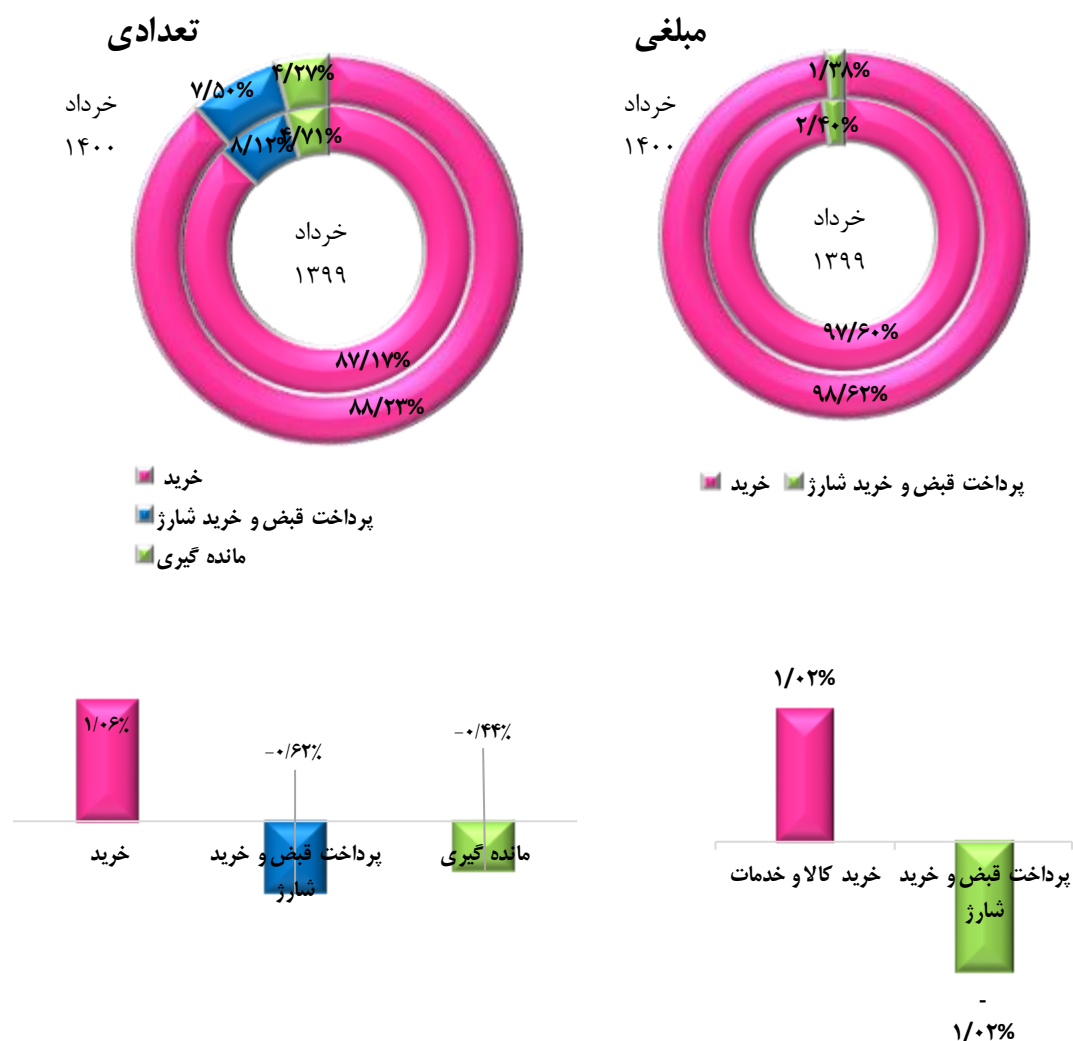

شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۶-۲ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

و خدمات" نیز در خرداد ماه با افزایش ۰/۴۳ درصدی همراه بوده است که میزان افزایش یافته از سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاسته شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی خرداد ۱۳۹۹ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - خرداد ۱۳۹۹ و خرداد ۱۴۰۰

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۱/۰۶ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به خرداد ۱۳۹۹، سهم مبلغی آن به میزان ۱/۰۲ درصد افزایش داشته است.

تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۶۲- درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۴۴- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در خرداد ۲,۰۳۵/۳۳ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۵۴۳/۶۴ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۲۳۲/۵۴ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۵۹/۱۵ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۶۰۲,۱۰۲	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۵۹/۱۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۴۳۷,۶۲۹		۲۳۲/۵۴
کارتخوان فروشگاه‌های	۹,۵۴۳,۰۸۵		۱,۵۴۳/۶۴
کل ابزارها	۱۲,۵۸۲,۸۱۶		۲,۰۳۵/۳۳

در خرداد ۱۴۰۰ بیش از ۲,۰۳۵ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۵۴۴ ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۲۵۹ و ۲۳۳ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در خرداد ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - خرداد ۱۴۰۰

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۸,۹۵۸,۷۹۷	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۳۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱۱۳,۹۰۵,۷۶۱		۱/۸۴
کارتخوان فروشگاه‌های	۲,۹۸۵,۹۵۷,۶۷۵		۴۸/۳۰
کل ابزارها	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳		۵۳/۵۲

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در خرداد ماه سال جاری ۵۳/۵۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۴۸/۳۰ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

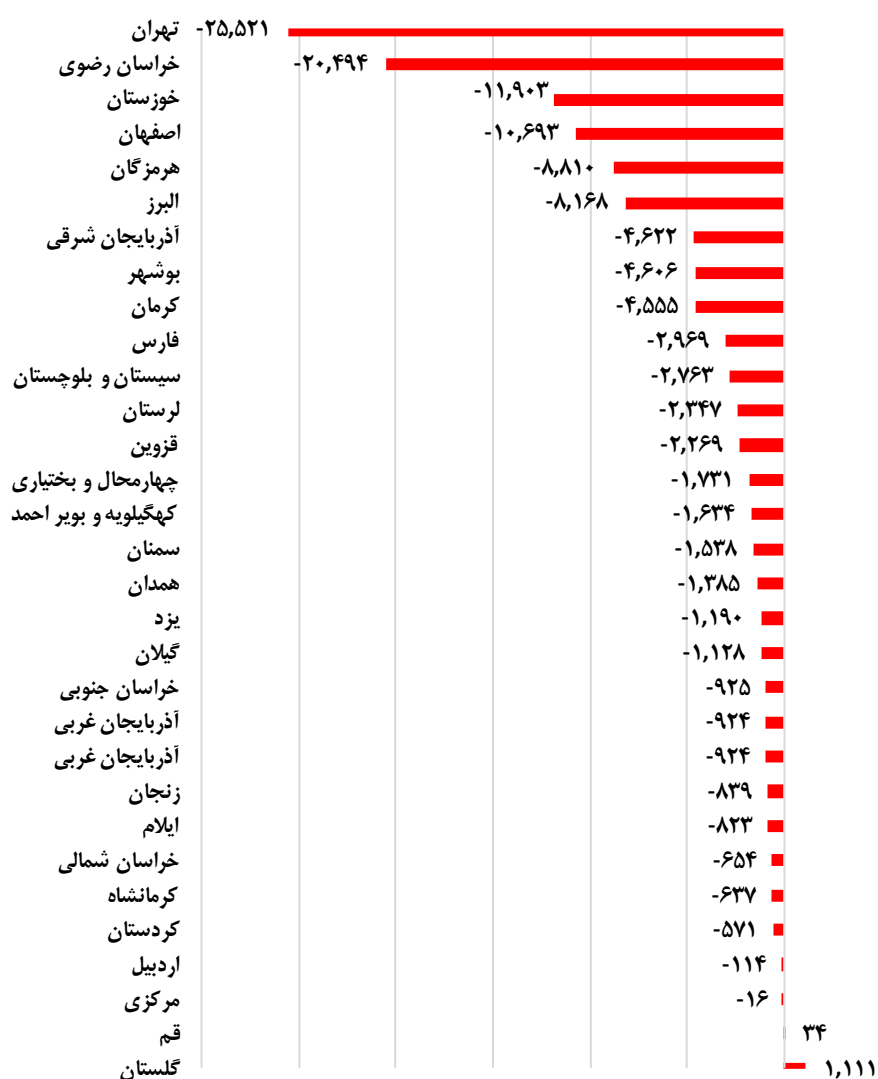
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - اردیبهشت ۱۴۰۰ و خرداد ۱۴۰۰

نام استان	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۹۵۶,۶۳۶	۱,۹۳۱,۱۱۵	-۲۵,۵۲۱	-۱/۳۰٪
خراسان رضوی	۷۴۱,۷۴۰	۷۲۱,۲۴۶	-۲۰,۴۹۴	-۲/۷۶٪
اصفهان	۶۶۸,۷۵۰	۶۵۸,۰۵۷	-۱۰,۶۹۳	-۱/۶۰٪
فارس	۶۰۹,۱۹۴	۶۰۶,۲۲۵	-۲,۹۶۹	-۰/۴۹٪
خوزستان	۵۱۲,۴۱۶	۵۰۰,۵۱۳	-۱۱,۹۰۳	-۲/۳۳٪

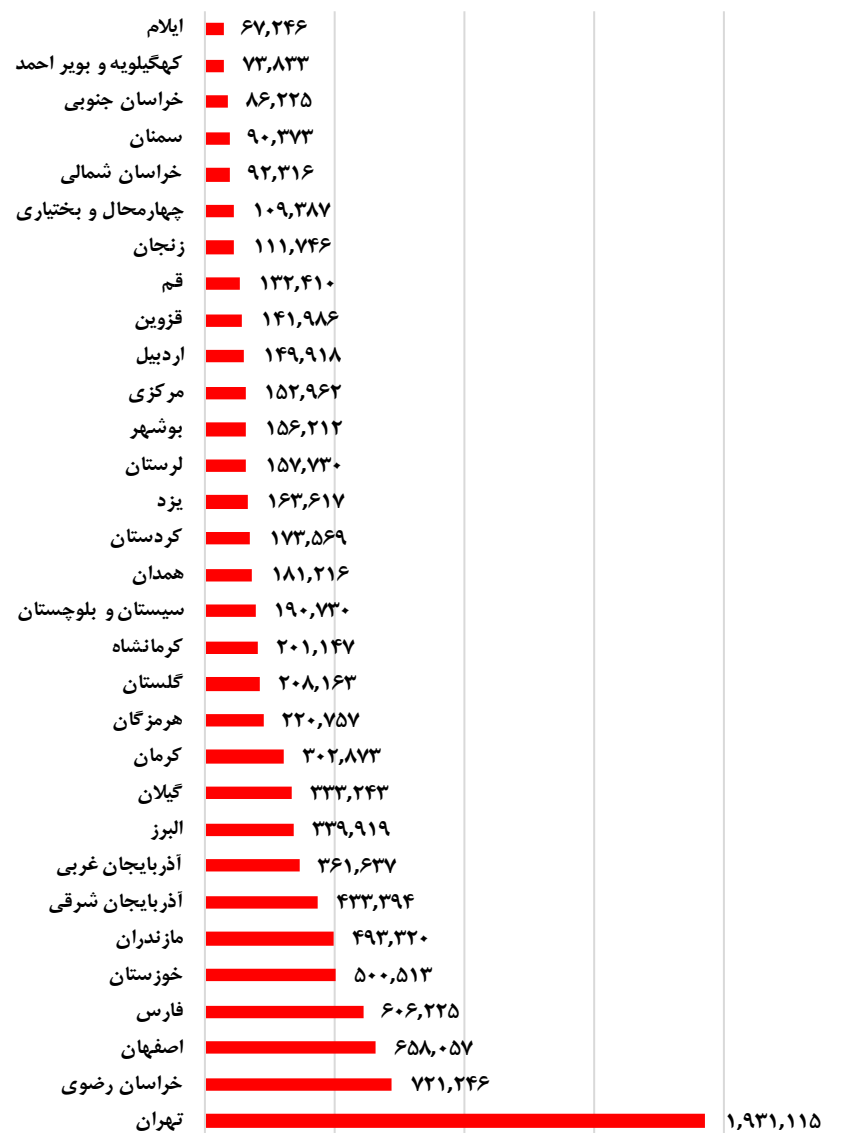
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در خرداد ۱۴۰۰ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۰

در خرداد ۱۴۰۰ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال با ۱,۱۱۱ کاهش متعلق به استان گلستان می‌باشد. شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۹ تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - خرداد ۱۴۰۰

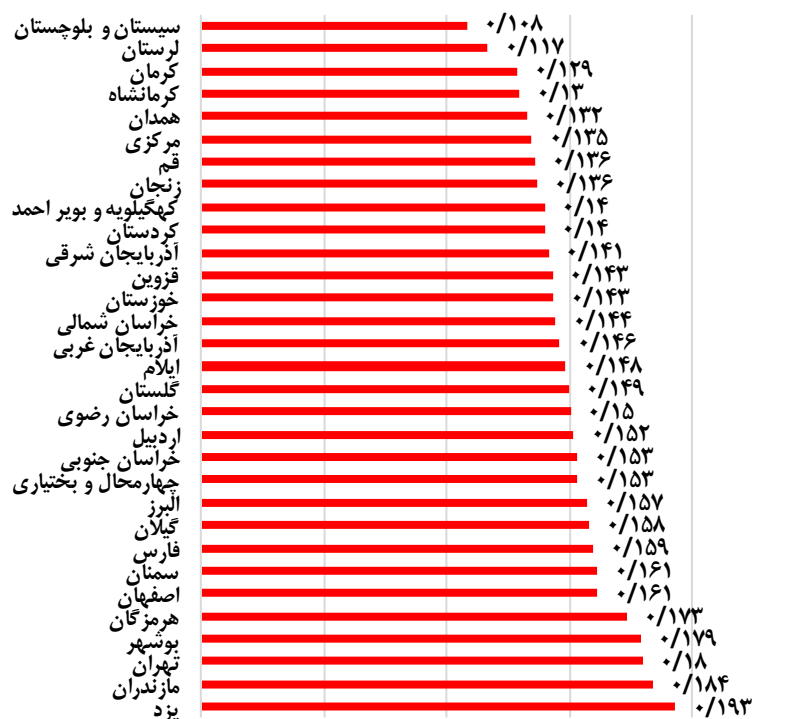
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اردیبهشت ۱۴۰۰ و خرداد ۱۴۰۰

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
یزد	۰/۱۹۴	۰/۱۹۳	-۰/۷۲٪
مازندران	۰/۱۸۴	۰/۱۸۴	-۰/۱۹٪
تهران	۰/۱۸۲	۰/۱۸۰	-۱/۳۰٪
بوشهر	۰/۱۸۴	۰/۱۷۹	-۲/۸۶٪
هرمزگان	۰/۱۸۰	۰/۱۷۳	-۳/۸۴٪
اصفهان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۱	-۱/۶۰٪
سمنان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۱	-۱/۶۷٪
فارس	۰/۱۶۰	۰/۱۵۹	-۰/۴۹٪
گیلان	۰/۱۵۸	۰/۱۵۸	-۰/۳۴٪
البرز	۰/۱۶۱	۰/۱۵۷	-۲/۳۵٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۵	۰/۱۵۳	-۱/۵۶٪
خراسان جنوبی	۰/۱۵۵	۰/۱۵۳	-۱/۰۶٪
اردبیل	۰/۱۵۲	۰/۱۵۲	-۰/۰۸٪
خراسان رضوی	۰/۱۵۵	۰/۱۵۰	-۲/۷۶٪
گلستان	۰/۱۴۹	۰/۱۴۹	۰/۵۴٪
ایلام	۰/۱۵۰	۰/۱۴۸	-۱/۲۱٪
آذربایجان غربی	۰/۱۴۶	۰/۱۴۶	-۰/۲۵٪
خراسان شمالی	۰/۱۴۵	۰/۱۴۴	-۰/۷۰٪
خوزستان	۰/۱۴۷	۰/۱۴۳	-۲/۳۲٪
قزوین	۰/۱۴۵	۰/۱۴۳	-۱/۵۷٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۴۳	۰/۱۴۱	-۱/۰۶٪
کردستان	۰/۱۴۰	۰/۱۴۰	-۰/۳۳٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۴۳	۰/۱۴۰	-۲/۱۷٪

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی			
استان	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
زنجان	۰/۱۳۸	۰/۱۳۶	-۰/۷۵%
قم	۰/۱۳۶	۰/۱۳۶	۰/۰۳%
مرکزی	۰/۱۳۵	۰/۱۳۵	-۰/۰۱%
همدان	۰/۱۳۳	۰/۱۳۲	-۰/۷۶%
کرمانشاه	۰/۱۳۰	۰/۱۳۰	-۰/۳۲%
کرمان	۰/۱۳۱	۰/۱۲۹	-۱/۴۸%
لرستان	۰/۱۱۸	۰/۱۱۷	-۱/۴۷%
سیستان و بلوچستان	۰/۱۱۰	۰/۱۰۸	-۱/۴۳%

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - خرداد ۱۴۰۰

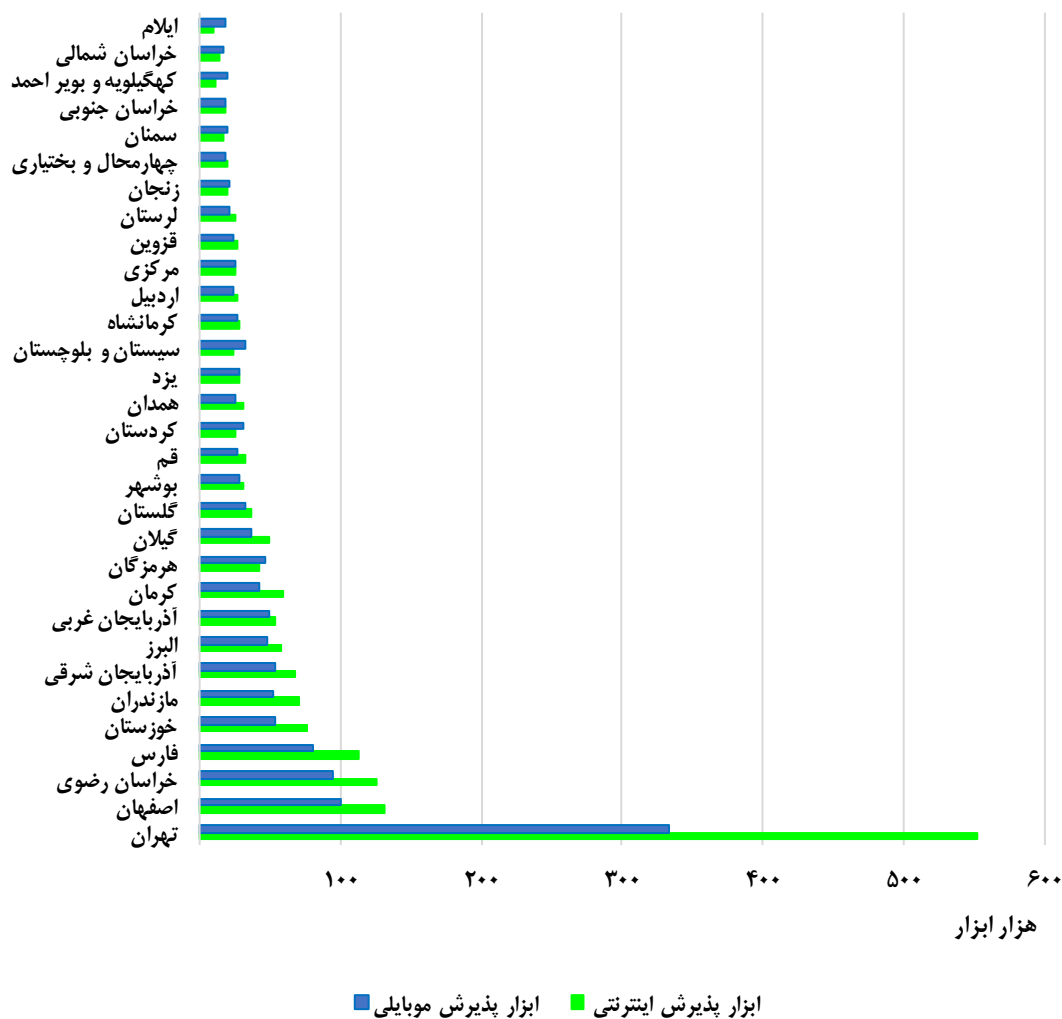
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های یزد، مازندران و تهران و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمان تعلق گرفته

است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در خرداد ۱۴۰۰، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۵۴۴ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۵۴۴) ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سوییچ شاپرک، در شکل ۲-۱۱ ترسیم شده است.

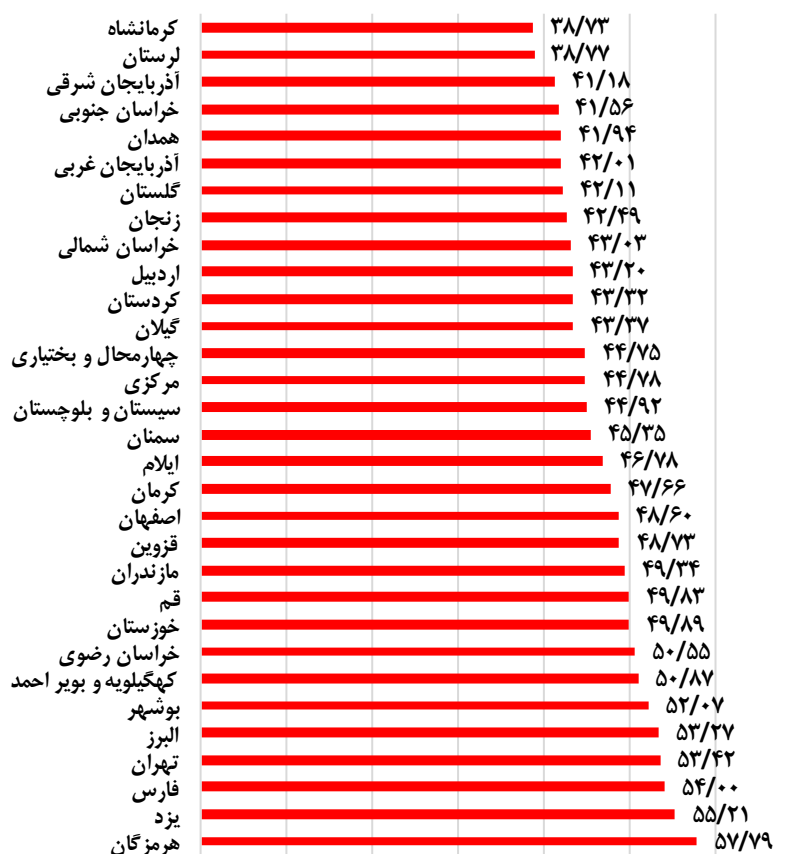
شکل ۲-۱۱ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - خرداد ۱۴۰۰

شکل ۲-۱۱ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق

دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاهی (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای خرداد ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - خرداد ۱۴۰۰

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، یزد و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و کرمانشاه، لرستان و آذربایجان شرقی کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در خرداد ۱۴۰۰ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در خرداد ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

- بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

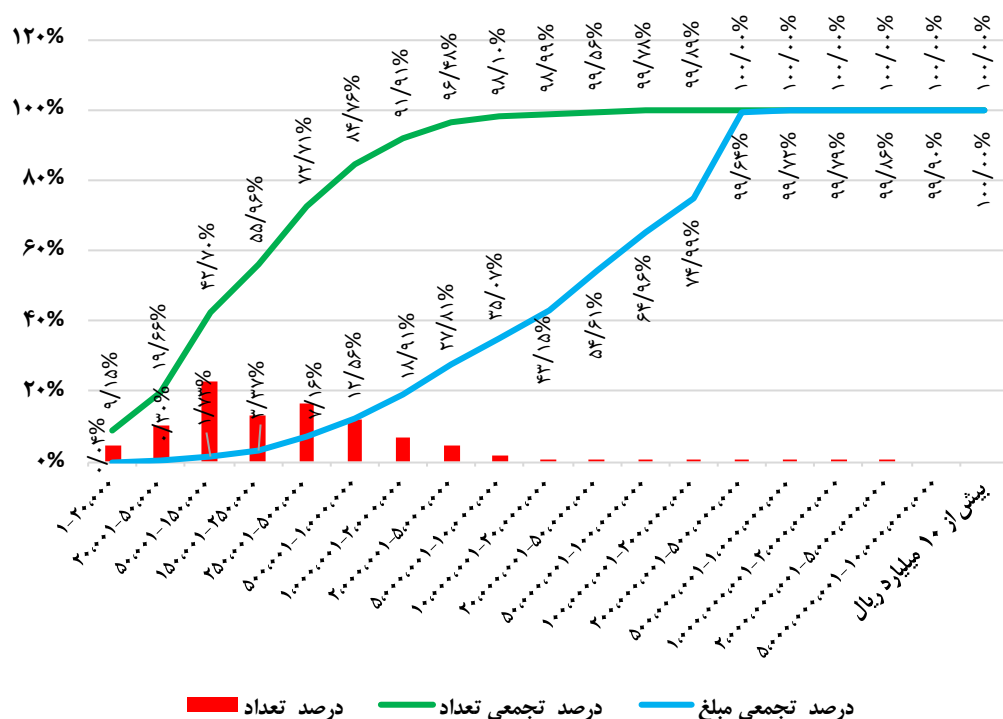
سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۴/۵۸ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۳ مشخص است در خرداد ماه ۱۴۰۰:

- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.

- ۱۵/۰۸ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

- ۳۶/۲۹ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

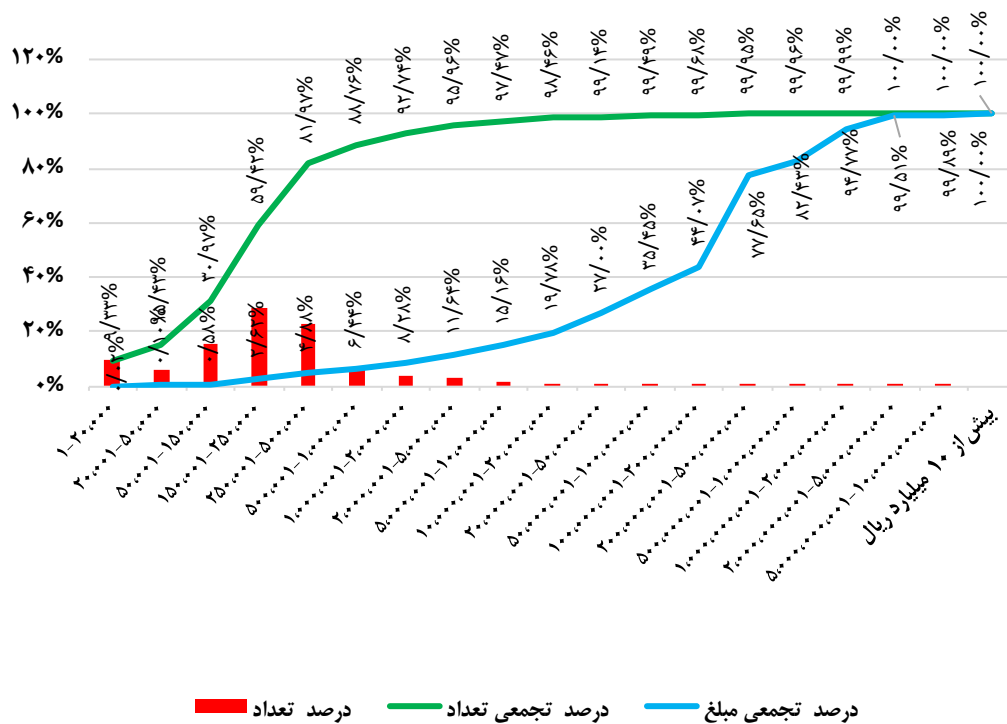
- ۴۴/۰۴ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۰

در خرداد ماه ۱۴۰۰، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۴۵۰,۳۴۸,۱۲۰ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱,۰۸۳,۶۸۹,۱۱۵ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۱,۳۱۵,۱۵۹,۷۹۷ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۱/۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

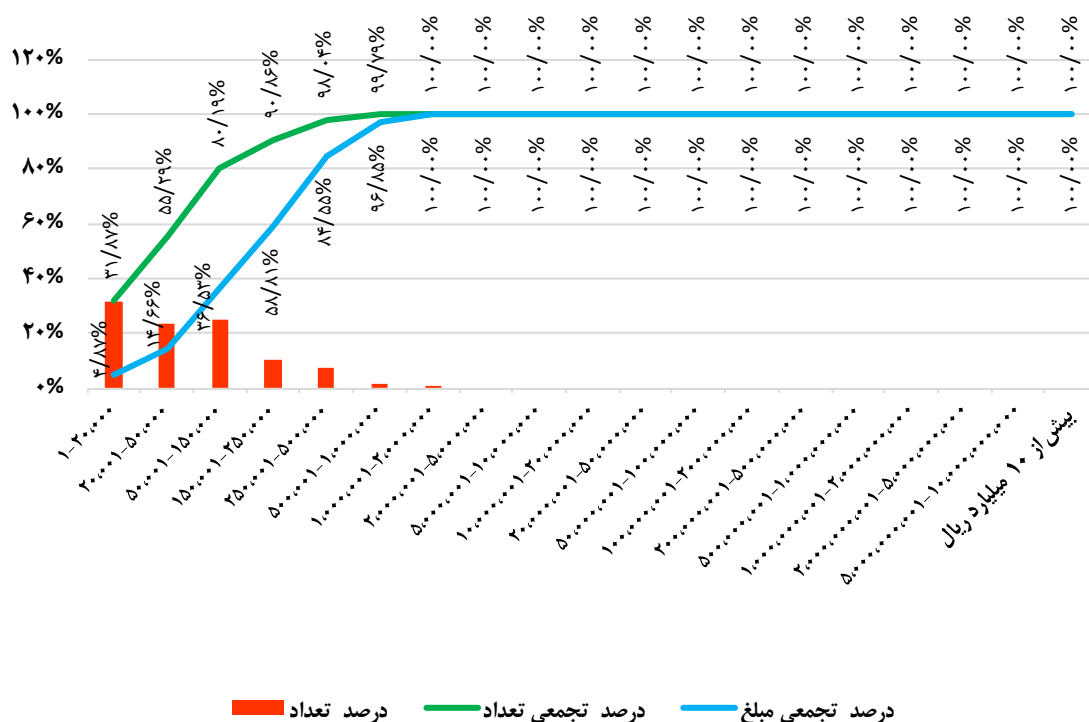
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۰

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۱۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۵/۵۴ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۵۹/۴۲ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های انبار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - خرداد ۱۴۰۰

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتهخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۳۱/۸۷ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۵۵/۲۹ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار

پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

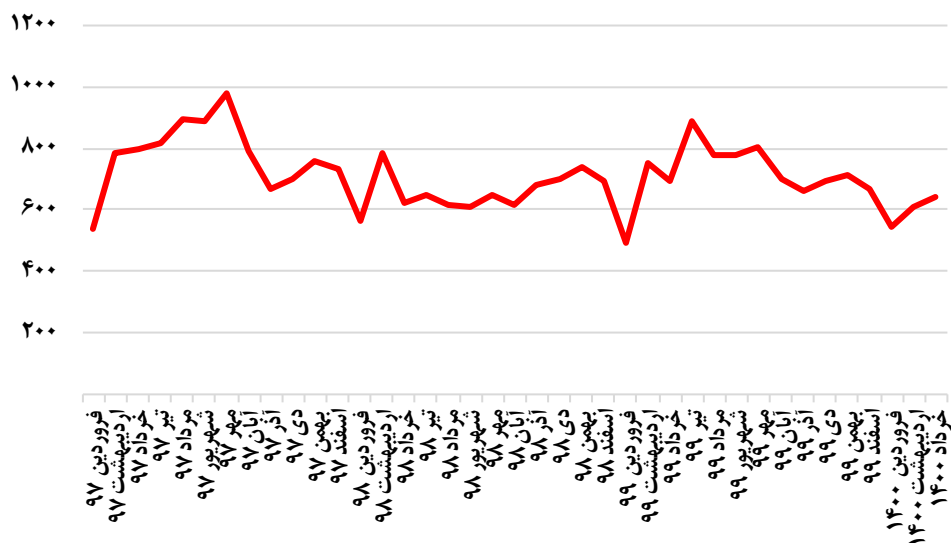
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در خرداد ماه ۱۴۰۰ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۹ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۴ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه			محاسبه نسبت دهکی
اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات	خرداد ۱۳۹۹	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات	
۱۳,۹۲۷,۶۶۹/۴۴	۱۴,۶۱۸,۴۹۴/۰۶	۴/۹۶٪	۱۲,۹۰۷,۰۲۲/۲۲	۱۴,۶۱۸,۴۹۴/۰۶	۱۳/۲۶٪	میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۲,۸۹۰/۸۷	۲۲,۸۵۶/۱۴	-۰/۱۵٪	۱۸,۶۱۶/۰۷	۲۲,۸۵۶/۱۴	۲۲/۷۸٪	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)
۶۰۸/۴۴	۶۳۹/۵۹	۵/۱۲٪	۶۹۳/۳۳	۶۳۹/۵۹	-۷/۷۵٪	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۷/۷۵- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۵/۱۲ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۴/۹۶ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۱۵- درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۵/۱۲ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۶ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۶، نسبت دهکی در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت رشد ۳۱/۱۵ واحدی را تجربه نموده است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۵ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

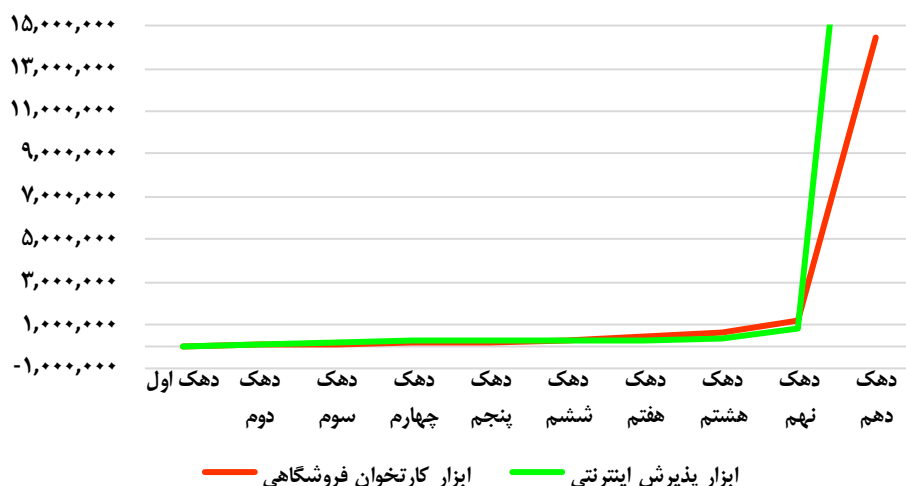
جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۷,۱۷۱/۵۳	۲۴,۶۰۳/۹۲	دهک اول
۷۳,۹۳۵/۶۱	۵۵,۲۴۰/۹۴	دهک دوم
۱۵۵,۹۹۵/۲۷	۹۲,۱۴۵/۸۲	دهک سوم
۲۱۹,۰۴۹/۵۴	۱۳۵,۲۱۰/۶۶	دهک چهارم
۲۴۴,۳۴۶/۳۷	۱۹۵,۲۴۱/۹۳	دهک پنجم
۲۵۲,۴۲۳/۷۳	۲۸۰,۶۲۸/۹۵	دهک ششم
۲۶۳,۳۳۹/۲۴	۴۱۴,۱۷۹/۹۲	دهک هفتم
۳۴۹,۷۸۹/۱۹	۶۴۲,۱۲۸/۵۴	دهک هشتم
۸۴۰,۸۰۲/۶۶	۱,۱۹۸,۳۶۱/۳۴	دهک نهم
۳۵,۵۴۴,۳۱۲/۴۰	۱۴,۴۹۴,۲۵۸/۵۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌ها (۹ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۵-۲ در شکل ۱۷-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - خرداد ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۷ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۳۵,۵۴۴,۳۱۲/۴۰ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

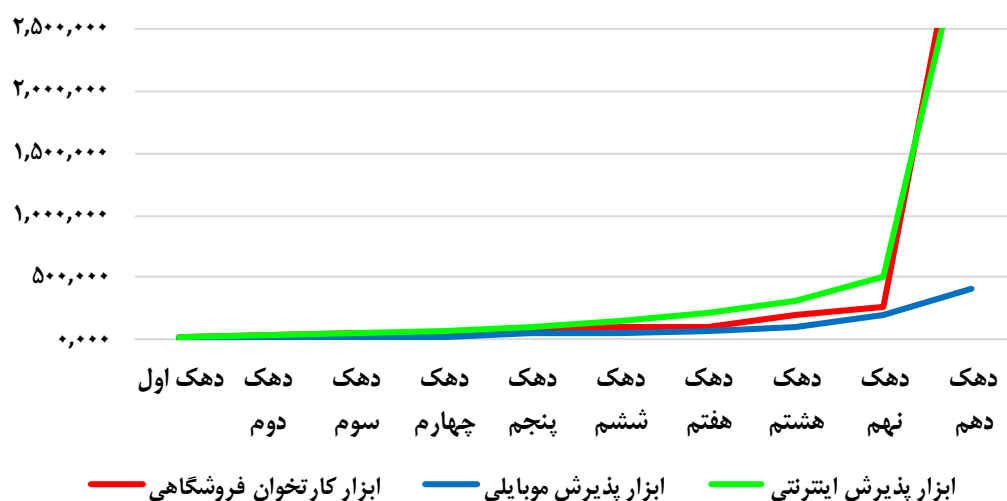
جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۱۵,۱۴۹/۹۶	۹,۷۳۲/۸۸	۱۸,۰۲۱/۹۳	دهک اول
۳۱,۲۶۸/۱۴	۱۳,۴۳۴/۲۸	۳۰,۸۸۸/۴۶	دهک دوم
۵۱,۴۰۳/۸۳	۲۰,۰۰۰/۰۰	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۶۵,۵۴۹/۴۳	۲۲,۱۳۴/۵۱	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۰۲,۹۸۵/۴۸	۴۹,۲۹۸/۰۰	۸۳,۳۱۶/۱۶	دهک پنجم
۱۴۸,۴۰۸/۱۶	۵۲,۰۸۶/۰۰	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم

۲۱۳,۸۸۶/۷۴	۷۳,۸۶۰/۶۶	۱۰۷,۷۱۹/۴۶	دهک هفتم
۳۰۸,۳۰۸/۸۰	۱۰۸,۲۴۳/۳۸	۱۹۸,۵۷۵/۴۶	دهک هشتم
۵۰۰,۶۹۸/۹۵	۱۹۷,۰۷۲/۸۶	۲۶۲,۰۱۱/۰۵	دهک نهم
۳,۵۰۵,۱۴۹/۷۸	۴۱۶,۶۶۹/۴۴	۳,۹۳۷,۰۹۷/۶۷	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۶ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (دو دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام گرفته است. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط حداقل ۴۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۸ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - خرداد ۱۴۰۰

در شکل ۲-۱۸ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۳,۵۰۵,۱۴۹/۷۸ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در حدود ۳,۹۳۷,۰۹۷/۶۷ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۴۱۶,۶۶۹/۴۴ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۵۴ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۴۶ درصدی خطاهای رخ داده در خرداد ۱۴۰۰ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۹۲/۵۴٪
تراکنش‌های ناموفق	۲۶۶,۶۳۷,۲۸۳	۷/۴۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۵۷۵,۴۵۹,۵۱۶	۱۰۰/۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در خرداد ۱۴۰۰ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

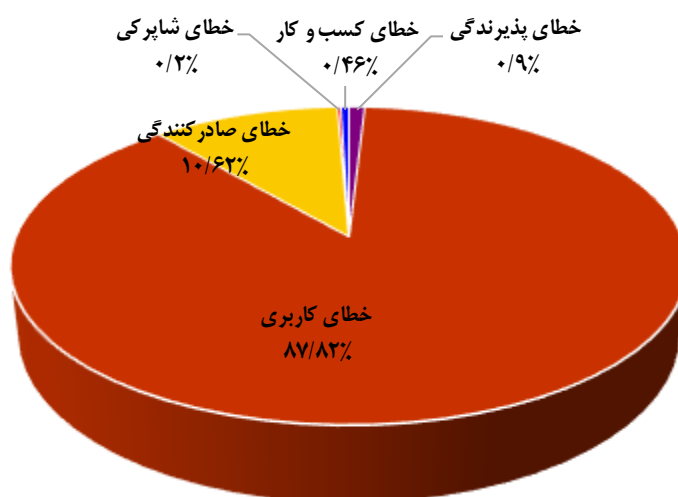
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۳,۲۹۹,۳۰۲	۲,۳۸۶,۵۸۶	-۲۷/۶۶٪
خطای کاربری	۲۱۷,۴۴۳,۲۷۵	۲۳۴,۱۷۲,۶۳۶	۷/۶۹٪
خطای صادرکنندگی	۲۵,۷۳۵,۵۷۸	۲۸,۳۱۷,۲۶۴	۱۰/۰۳٪
خطای شاپرکی	۵۷۶,۱۶۴	۵۴۶,۰۱۱	-۵/۲۳٪
خطای کسب و کار	۱,۱۶۴,۳۵۴	۱,۲۱۴,۷۸۶	۴/۳۳٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۴۸,۲۱۸,۶۷۳	۲۶۶,۶۳۷,۲۸۳	۷/۴۲٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۹/۵۳٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۲۶۹,۱۴۹,۲۹۰	۳,۵۷۵,۴۵۹,۵۱۶	۹/۳۷٪

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۲ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - خرداد ۱۴۰۰

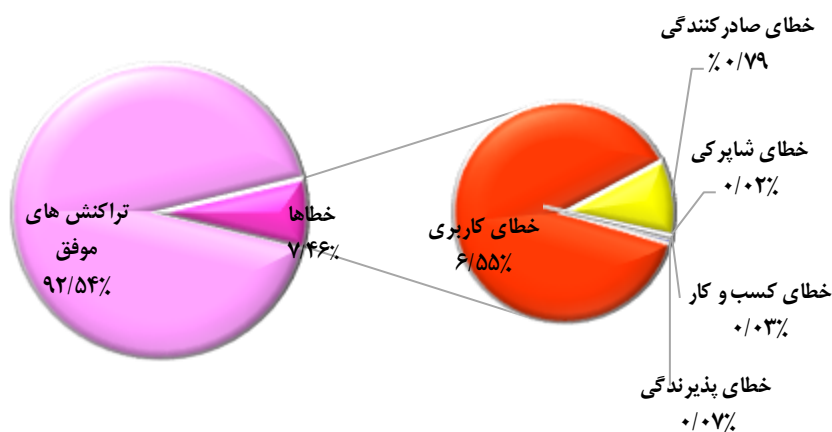
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۷/۸۲ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - خرداد ۱۴۰۰

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	تراکنش‌های موفق	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳
ناموفق	خطای پذیرندگی	۲,۳۸۶,۵۸۶
	خطای کاربری	۲۳۴,۱۷۲,۶۳۶
	خطای صادرکنندگی	۲۸,۳۱۷,۲۶۴
	خطای شاپرکی	۵۴۶,۰۱۱
	خطای کسب و کار	۱,۲۱۴,۷۸۶
	تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۵۷۵,۴۵۹,۵۱۶
		۹۲/۵۴%
		۰/۰۷%
		۶/۵۵%
		۰/۷۹%
		۰/۰۲%
		۰/۰۳%
		۱۰۰/۰۰%

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۳-۲ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۰ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در خرداد ۱۳۹۹ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - خرداد ۱۳۹۹ و ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها اردیبهشت ۱۴۰۰	سهم از کل تراکنش‌ها خرداد ۱۴۰۰	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۱۰٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۳۴٪
خطای کاربری	۶/۶۵٪	۶/۵۵٪	-۰/۱۰۲٪
خطای صادرکنندگی	۰/۷۹٪	۰/۷۹٪	۰/۰۰۵٪
خطای شاپرکی	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰۲٪
کسب و کار	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۰۲٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۷/۵۹٪	۷/۴۶٪	-۰/۱۳۵٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۹۲/۴۱٪	۹۲/۵۴٪	۰/۱۳۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	-

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترسی پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

۱۴۰۰ خرداد		اردیبهشت ۱۴۰۰		۱۳۹۹ خرداد		تراکنش های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش ها	
۹۹/۰۹٪	۳,۵۴۲,۹۹۴,۸۶۹	۹۹/۰۶٪	۳,۲۳۸,۳۷۳,۸۹۲	۹۸/۹۵٪	۲,۹۵۲,۰۸۱,۲۳۴	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۸٪	۳,۵۷۴,۹۱۳,۵۰۵	۹۹/۹۸٪	۳,۲۶۸,۵۷۳,۱۲۶	۹۹/۹۵٪	۲,۹۸۱,۹۸۳,۳۵۹	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
-	۳,۵۷۵,۴۵۹,۵۱۶	-	۳,۲۶۹,۱۴۹,۲۹۰	-	۲,۹۸۳,۳۸۶,۳۱۰	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۸ درصدی خدمات شرکت شاپرک در خرداد ۱۴۰۰ می باشد که نسبت به خرداد ۱۳۹۹ تغییر ۰/۰۳۲ درصدی و نسبت به اردیبهشت ۱۴۰۰ رشد ۰/۰۰۲ درصدی داشته است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - اردیبهشت و خرداد ماه ۱۴۰۰

تراکنش‌های ناتمام	اردیبهشت ۱۴۰۰	خرداد ۱۴۰۰	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۲۵۶,۶۷۴	۹۹۲,۵۰۵	۲۸۶/۶۸٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۰۲۰,۹۳۰,۶۱۷	۳,۳۰۸,۸۲۲,۲۳۳	۹/۵۳٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۰۸٪	۰/۰۳۰٪	۰/۰۲۱۵٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام خرداد ماه نسبت به اردیبهشت ماه با رشد

۲۸۶/۶۸ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۹/۵۳ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در خرداد ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۲۱۵ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

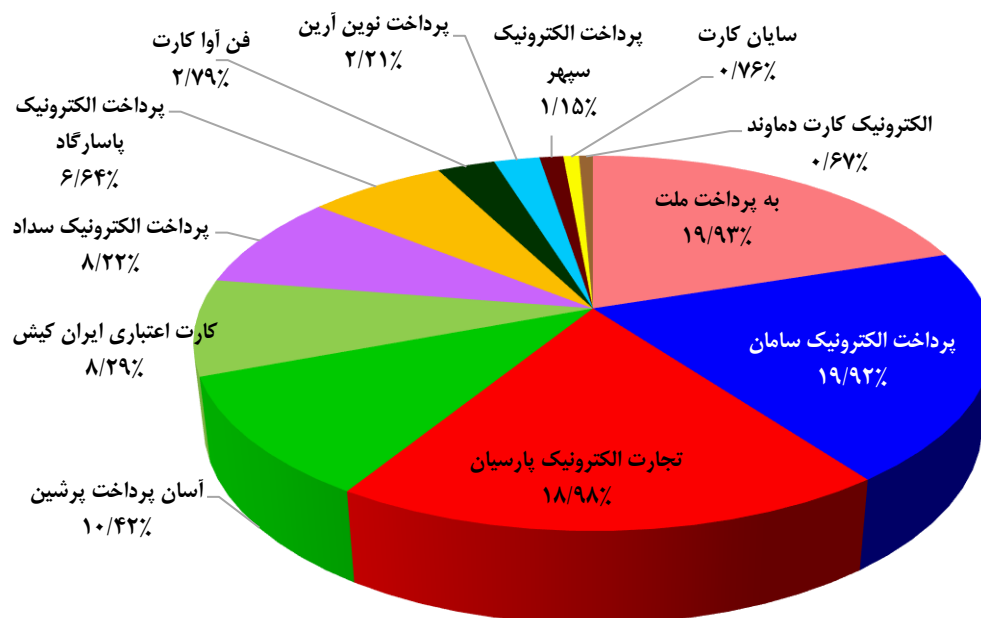
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

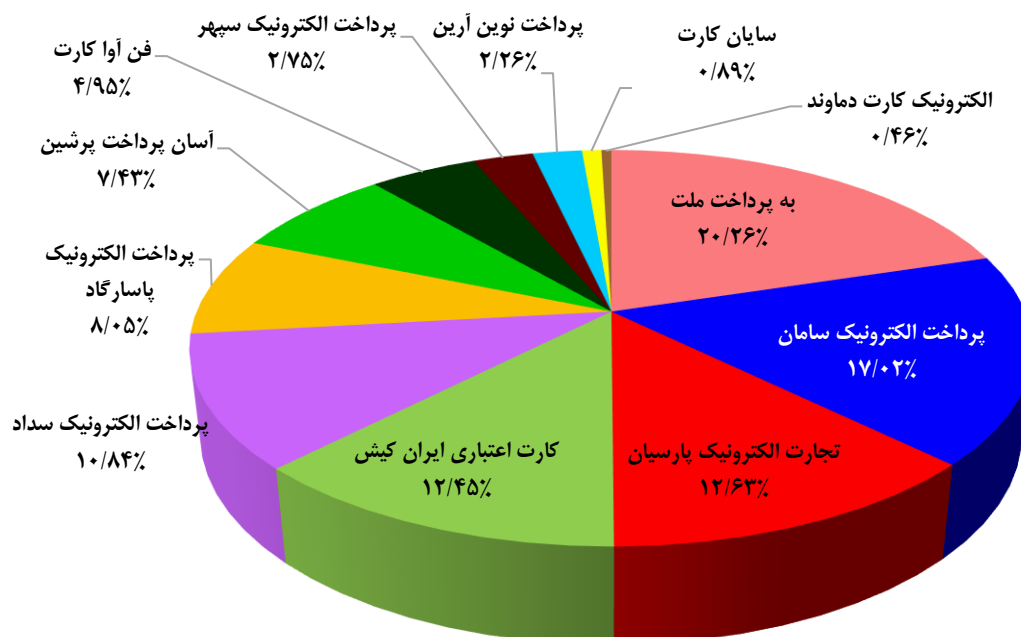
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردتی، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - خرداد ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل فوق ملاحظه می‌گردد، در خرداد ماه ۱۴۰۰ شرکت "به پرداخت ملت" مجدداً هم در تعداد و هم در ارزش ریالی تراکنش‌ها از شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" پیشی گرفته و به ترتیب با سهم تعدادی ۱۹/۹۳ درصد و سهم مبلغی ۲۰/۲۶ درصد رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. اختلاف سهم تعدادی این شرکت با دومین شرکت بازار- شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"- رقم ناچیزی برابر با ۰/۰۱ درصد بوده اما اختلاف سهم مبلغی آن‌ها بالغ بر سه درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش اردیبهشت ماه حکایت از آن دارد که علی‌رغم اینکه میزان نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی قابل توجه نبوده ولیکن بین دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" جابجایی صورت گرفته است. نوسانات سهم مبلغی این دو شرکت نیز بگونه‌ای بوده که در ترتیب آن‌ها در مولفه مبلغی تغییر اتفاق افتاده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ در جدول ۱-۴ ارائه شده است.

در خرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۰/۵۸ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب ۳۵/۷۵ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۳۰/۳۷ درصدی از سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی به عنوان دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی شناخته شده است.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۱۱٪	۸/۸۹٪	-۰/۲۲٪	۲۸/۴۹٪	۲۹/۰۲٪	۰/۵۳٪	۱۶/۶۰٪	۱۶/۴۴٪	-۰/۱۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۶٪	۰/۷۲٪	-۰/۰۴٪	۰/۶۳٪	۰/۳۱٪	-۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۰/۲۵٪	۲۰/۵۸٪	۰/۳۲٪	۱۰/۰۴٪	۱۲/۰۳٪	۱/۹۹٪	۱۷/۷۲٪	۱۷/۶۱٪	-۰/۱۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۷۲٪	۸/۷۹٪	۰/۰۶٪	۵/۶۷٪	۴/۴۹٪	-۱/۱۹٪	۰/۳۹٪	۰/۱۸٪	-۰/۲۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷/۰۷٪	۷/۱۷٪	۰/۱۰٪	۳/۱۹٪	۲/۶۹٪	-۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۲۲٪	۲۰/۱۱٪	-۰/۱۰٪	۱۲/۸۷٪	۱۱/۵۰٪	-۱/۳۷٪	۲۹/۸۷٪	۳۰/۳۷٪	۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۲۲٪	۱/۲۵٪	۰/۰۳٪	۰/۲۵٪	۰/۳۴٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۱٪	۱/۷۷٪	۰/۰۷٪	۰/۸۰٪	۰/۸۳٪	۰/۰۲٪	۱۶/۰۳٪	۱۶/۲۶٪	۰/۲۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۷/۹۲٪	۱۷/۸۰٪	-۰/۱۱٪	۳۳/۹۷٪	۳۵/۷۵٪	۱/۷۸٪	۱۹/۳۶٪	۱۹/۱۳٪	-۰/۲۴٪
سایان کارت	۰/۷۶٪	۰/۸۴٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۲۳٪	۳/۰۹٪	-۰/۱۴٪	۰/۱۹٪	۰/۱۴٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۳٪	۸/۹۹٪	-۰/۰۴٪	۳/۹۰٪	۲/۹۰٪	-۱/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. اختلاف سهم این شرکت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در خرداد ماه نسبت به ماه گذشته، رقم ۰/۳۲ درصد بوده است. این شرکت با ۱/۹۹ درصد افزایش، بالاترین اختلاف را نیز بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی نشان می‌دهد. این شاخص در ابزار پذیرش موبایلی با رقم مثبت ۰/۵۱ درصدی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" مشاهده می‌شود.

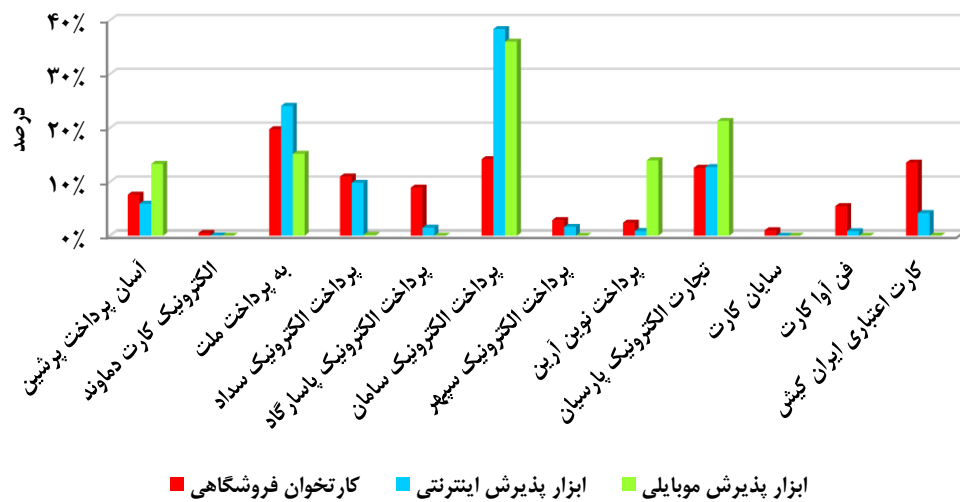
سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۷۹٪	۷/۶۲٪	-۰/۱۷٪	۵/۰۵٪	۵/۹۳٪	۰/۸۸٪	۱۳/۳۷٪	۱۳/۳۳٪	-۰/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۳٪	۰/۵۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۹/۵۳٪	۱۹/۷۷٪	۰/۲۴٪	۱۷/۴۱٪	۲۴/۱۰٪	۶/۶۹٪	۱۵/۲۱٪	۱۵/۲۱٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۹۱٪	۱۰/۹۹٪	۰/۰۸٪	۷/۲۱٪	۹/۸۱٪	۲/۶۰٪	۰/۷۵٪	۰/۱۴٪	-۰/۶۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۷۵٪	۸/۹۳٪	۰/۱۸٪	۱/۷۰٪	۱/۴۹٪	-۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۳۰٪	۱۴/۱۹٪	-۰/۱۰٪	۴۹/۴۴٪	۳۸/۳۴٪	-۱۱/۱۰٪	۳۴/۵۸٪	۳۶/۰۱٪	۱/۴۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۹۱٪	۲/۹۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۹۴٪	۱/۶۴٪	۰/۷۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۳۳٪	۲/۴۲٪	۰/۰۹٪	۱/۳۰٪	۰/۸۸٪	-۰/۴۳٪	۱۴/۲۴٪	۱۳/۹۹٪	-۰/۲۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۲/۶۹٪	۱۲/۶۰٪	-۰/۰۹٪	۱۲/۴۶٪	۱۲/۷۳٪	۰/۲۸٪	۲۱/۸۳٪	۲۱/۳۰٪	-۰/۵۳٪
سایان کارت	۰/۹۶٪	۱/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۵/۶۹٪	۵/۵۰٪	-۰/۲۰٪	۱/۰۰٪	۰/۸۴٪	-۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۶۰٪	۱۳/۵۶٪	-۰/۰۴٪	۳/۴۲٪	۴/۲۰٪	۰/۷۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های با رقم ۰/۲۴ درصد به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در ابزار پذیرش اینترنتی با رقم قابل توجه ۱۱/۱۰ درصد کاهش سهم، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. این شرکت در ابزار پذیرش موبایلی نیز با افزایش ۱/۴۳ درصدی بیشترین تغییر را داشته است.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند. شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در خرداد ۱۴۰۰ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "سایان کارت" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

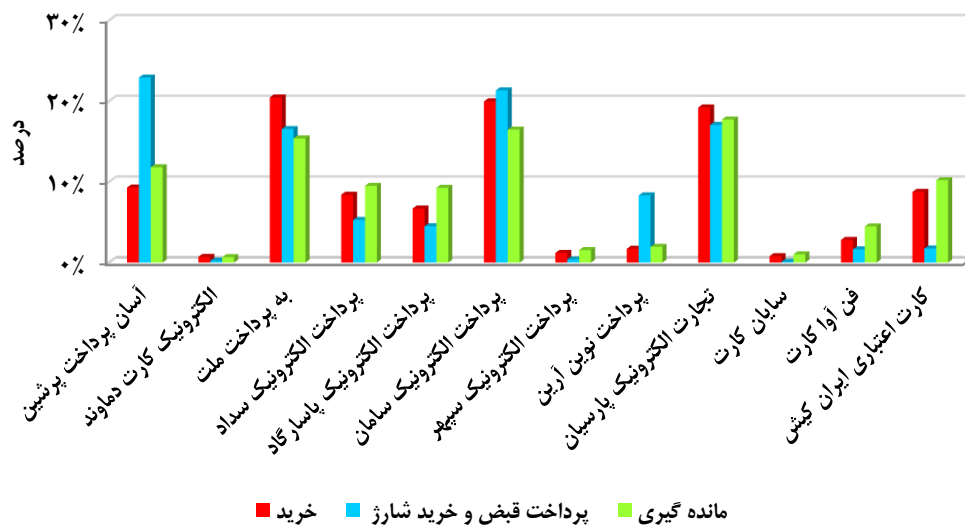
شرکت "به پرداخت ملت" با پیشی گرفتن از شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و با پوشش ۲۰/۴۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، مجدداً در این ماه بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. در حوزه تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با در اختیار داشتن ۲۲/۹۱ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" با کسب ۱۷/۷۱ درصد از سهم بازار تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۴۴٪	۹/۲۹٪	-۰/۱۵٪	۲۳/۳۰٪	۲۲/۹۱٪	-۰/۳۹٪	۱۱/۶۸٪	۱۱/۸۱٪	۰/۱۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۷۷٪	۰/۷۱٪	-۰/۰۶٪	۰/۲۳٪	۰/۲۳٪	۰/۰٪	۰/۶۹٪	۰/۶۷٪	-۰/۰۲٪
به پرداخت ملت	۱۹/۹۹٪	۲۰/۴۴٪	۰/۴۵٪	۱۶/۳۸٪	۱۶/۵۳٪	۰/۱۵٪	۱۵/۲۵٪	۱۵/۳۸٪	۰/۱۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۱٪	۸/۴۱٪	۰/۰٪	۵/۴۸٪	۵/۲۷٪	-۰/۲۱٪	۹/۵۲٪	۹/۵۰٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۶۳٪	۶/۷۰٪	۰/۰۶٪	۴/۳۵٪	۴/۴۹٪	۰/۱۴٪	۹/۱۶٪	۹/۲۶٪	۰/۱۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۱۸٪	۱۹/۹۷٪	-۰/۲۱٪	۲۱/۰۶٪	۲۱/۳۳٪	۰/۲۷٪	۱۶/۵۲٪	۱۶/۴۶٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۱/۱۶٪	۱/۲۰٪	۰/۰۴٪	۰/۳۷٪	۰/۳۸٪	۰/۰۱٪	۱/۵۱٪	۱/۵۵٪	۰/۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۴٪	۱/۷۱٪	۰/۰۶٪	۸/۱۲٪	۸/۳۳٪	۰/۲۱٪	۱/۹۲٪	۱/۹۵٪	۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۹/۲۲٪	۱۹/۲۰٪	-۰/۰۱٪	۱۷/۳۴٪	۱۷/۰۵٪	-۰/۲۹٪	۱۷/۸۷٪	۱۷/۷۱٪	-۰/۱۵٪
سایان کارت	۰/۷۳٪	۰/۸۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۶٪	۰/۱۰٪	۰/۰۴٪	۰/۹۵٪	۱/۰۲٪	۰/۰۷٪
فن آوا کارت	۲/۹۴٪	۲/۸۱٪	-۰/۱۳٪	۱/۵۷٪	۱/۶۳٪	۰/۰۶٪	۴/۷۲٪	۴/۴۸٪	-۰/۲۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۸۸٪	۸/۷۶٪	-۰/۱۲٪	۱/۷۴٪	۱/۷۴٪	۰/۰۰٪	۱۰/۲۳٪	۱۰/۲۰٪	-۰/۰۳٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه خرداد نسبت به اردیبهشت ماه در شرکت "به-پرداخت ملت" با افزایش ۰/۴۵ درصدی مشاهده می‌شود. شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کاهش ۰/۳۹ درصدی تجربه کرده و بالاترین تفاضل را در سهم تعدادی این تراکنش‌ها به خود اختصاص داده است. در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز شرکت "فن‌آواکارت" با رقم منفی ۰/۲۴ درصد بیشترین اختلاف سهم تعدادی را کسب نموده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۴۰۰

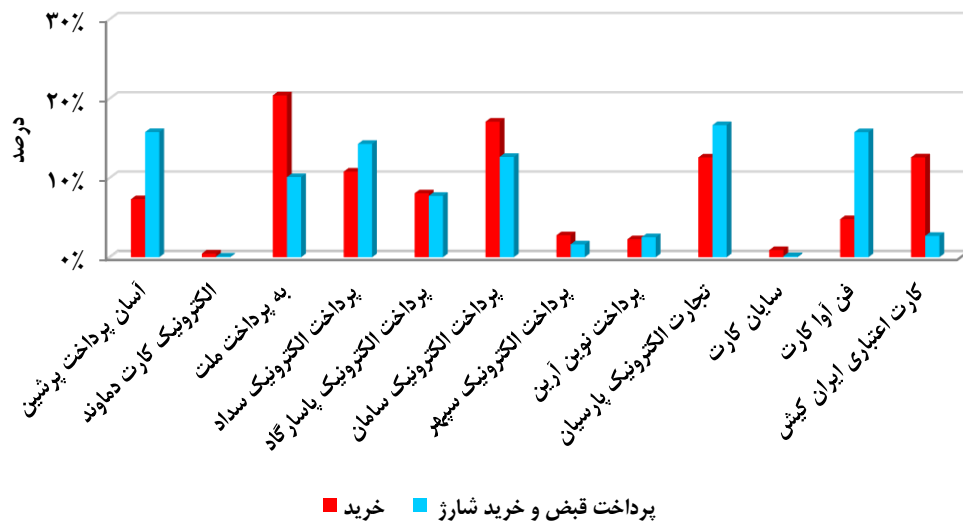
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در خرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۲۰/۴۰ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با سهم مبلغی ۱۶/۶۵ درصد همچنان بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
اختلاف	خرداد	اردیبهشت	اختلاف	خرداد	اردیبهشت	
۱/۵۳٪	۱۵/۷۸٪	۱۴/۲۵٪	۰/۰۳٪	۷/۳۲٪	۷/۲۹٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۲٪	۰/۰۹٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۴۶٪	۰/۴۷٪	الکترونیک کارت دماوند
۱/۱۹٪	۱۰/۱۱٪	۸/۹۱٪	۰/۹۹٪	۲۰/۴۰٪	۱۹/۴۱٪	به پرداخت ملت
-۱/۹۳٪	۱۴/۲۸٪	۱۶/۲۱٪	۰/۵۴٪	۱۰/۷۹٪	۱۰/۲۵٪	پرداخت الکترونیک سداد
۱/۱۲٪	۷/۷۴٪	۶/۶۱٪	۰/۳۱٪	۸/۰۶٪	۷/۷۴٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱/۸۴٪	۱۲/۶۴٪	۱۰/۸۰٪	-۲/۴۵٪	۱۷/۰۹٪	۱۹/۵۳٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۲/۷۲٪	۱/۶۲٪	۴/۳۴٪	۰/۱۸٪	۲/۷۷٪	۲/۵۹٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۲۶٪	۲/۵۲٪	۲/۲۵٪	۰/۰۵٪	۲/۲۶٪	۲/۲۱٪	پرداخت نوین آراین
-۴/۸۲٪	۱۶/۶۵٪	۲۱/۴۷٪	۰/۰۶٪	۱۲/۵۸٪	۱۲/۵۱٪	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۰۲٪	۰/۱۳٪	۰/۱۱٪	۰/۰۷٪	۰/۹۰٪	۰/۸۳٪	سایان کارت
۳/۱۰٪	۱۵/۷۶٪	۱۲/۶۶٪	-۰/۰۷٪	۴/۸۰٪	۴/۸۷٪	فن آوا کارت
۰/۳۸٪	۲/۶۹٪	۲/۳۰٪	۰/۲۹٪	۱۲/۵۹٪	۱۲/۲۹٪	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در اردیبهشت ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۲/۴۵ درصد کاهش در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با کاهش ۴/۸۲ درصدی، در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در خرداد ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - خرداد ۱۴۰۰

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "سایان کارت" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ را منعکس نموده است.

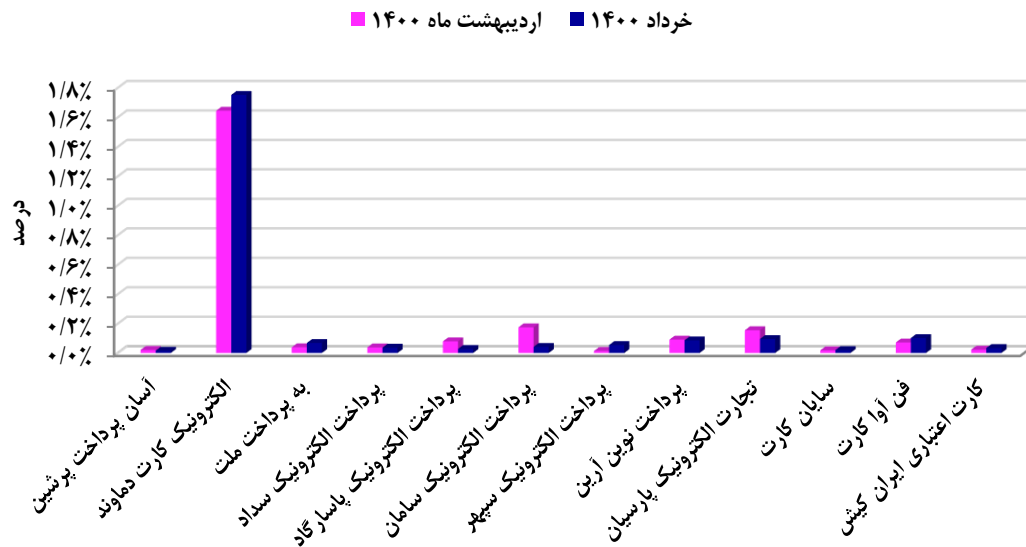
جدول ۴-۵- مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۲۱٪	۰/۰۱۵٪	-۰/۰۰۵٪
الکترونیک کارت دماوند	۱/۶۴۵٪	۱/۷۵۱٪	۰/۱۰۷٪
به پرداخت ملت	۰/۰۳۹٪	۰/۰۶۸٪	۰/۰۲۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۳۸٪	۰/۰۳۶٪	-۰/۰۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۷۹٪	۰/۰۲۷٪	-۰/۰۵۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۷۴٪	۰/۰۴۱٪	-۰/۱۳۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۱۴٪	۰/۰۵۴٪	۰/۰۴۰٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۹۱٪	۰/۰۸۶٪	-۰/۰۰۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۱۵۵٪	۰/۰۹۵٪	-۰/۰۵۹٪
سایان کارت	۰/۰۱۸٪	۰/۰۲۰٪	۰/۰۰۱٪
فن آوا کارت	۰/۰۷۲٪	۰/۱۰۱٪	۰/۰۳۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۲۳٪	۰/۰۳۴٪	۰/۰۱۱٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه خرداد شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رقمی برابر با ۰/۰۱۵ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۱/۷۵۱ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد کاهشی برخی از شرکت‌ها به ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" سبب ریزش ۲۸ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۷-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با کاهشی برابر با ۰/۱۳۳ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با رقم ۰/۱۰۷ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۵- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیرتعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۷-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای خرداد ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۹	۷۹	۲۹	۸۴۲	۱۶	۲۷۰	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۲۱	۴۲۳	۱۲	۱۴۵	۱۸	۳۱۰	
۹	۷۷	۴	۲۰	۰	۰	
۷	۵۱	۳	۷	۰	۰	
۲۰	۴۰۵	۱۱	۱۳۲	۳۰	۹۲۳	
۱	۲	۰	۰	۰	۰	
۲	۳	۱	۱	۱۶	۲۶۴	
۱۸	۳۱۷	۳۶	۱,۲۷۸	۱۹	۳۶۶	
۱	۱	۰	۰	۰	۰	
۳	۱۰	۰	۰	۰	۰	
۹	۸۱	۳	۸	۰	۰	
-	۱,۴۴۹	-	۲,۴۳۴	-	۲,۱۳۳	جمع

در خرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۴۴۹ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۴۳۴ و ۲,۱۳۳ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت

الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آریا" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در خرداد ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۸-۴ ارائه شده است.

جدول ۸-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۴۷	۱,۴۴۹	۲	۲,۲۹۱	۲,۴۳۴	۱۴۳	۲,۱۱۴	۲,۱۳۳	۱۹

در ماه خرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در تمامی ابزار پذیرش افزایش یافته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر زیاد شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴-۱-۶- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۹-۴ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای خرداد ۱۴۰۰ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های

بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس - خرداد ۱۴۰۰

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده‌گیری
S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i^2
۹	۸۶	۲۳	۵۲۵	۱۲	۱۳۹	۱۳۹
۱	۱	۰	۰	۱	۰	۰
۲۰	۴۱۸	۱۷	۲۷۳	۱۵	۲۳۶	۲۳۶
۸	۷۱	۵	۲۸	۱۰	۹۰	۹۰
۷	۴۵	۴	۲۰	۹	۸۶	۸۶
۲۰	۳۹۹	۲۱	۴۵۵	۱۶	۲۷۱	۲۷۱
۱	۱	۰	۰	۲	۲	۲
۲	۳	۸	۶۹	۲	۴	۴
۱۹	۳۶۹	۱۷	۲۹۱	۱۸	۳۱۴	۳۱۴
۱	۱	۰	۰	۱	۱	۱
۳	۸	۲	۳	۴	۲۰	۲۰
۹	۷۷	۲	۳	۱۰	۱۰۴	۱۰۴
-	۱,۴۷۸	-	۱,۶۶۷	-	۱,۲۶۹	۱,۲۶۹

در خرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۴۷۸، ۱,۶۶۷ و ۱,۲۶۹ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های همه‌ی سرویس‌ها در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه خرداد ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۱۰-۴ ارائه شده است.

جدول ۱۰-۴ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	خرداد	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۷۳	۱,۴۷۸	۵	۱,۶۷۶	۱,۶۶۷	-۹	۱,۲۶۹	-۱

در ماه خرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن بازار سرویس‌های پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری نسبت به ماه گذشته کاهش ناچیزی داشته است. تغییرات این شاخص در هر سه نوع سرویس حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. پایین آمدن این شاخص بیانگر کم شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهخوان-های فروشگاه‌ی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهخوان فروشگاه‌ی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰ در جدول ۱۱-۴ ارائه شده است.

در خرداد ماه ۱/۲۸ درصد از تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی شبکه‌ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته کاسته شده است. در این ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کسب سهم بازار ۱۵/۳۰ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی محسوب می‌گردد.

شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز با سهم بازار ۳۵/۶۱ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف بعضی از کارتهای فروشگاهی خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند.

در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۶/۱۶ درصد در اختیار دارد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتهای فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۶/۷۳٪	۶/۷۸٪	۰/۰۶٪	۳۴/۹۱٪	۳۵/۶۱٪	۰/۷۰٪	۳/۴۳٪	۳/۴۹٪	۰/۰۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۶٪	۰/۵۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۲/۰۲٪	۱۲/۲۲٪	۰/۲۰٪	۲/۸۶٪	۲/۹۰٪	۰/۰۴٪	۹۵/۹۷٪	۹۶/۱۶٪	۰/۱۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۰۱٪	۸/۸۰٪	-۰/۲۰٪	۳/۴۴٪	۳/۱۷٪	-۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۴۱٪	۱۲/۹۷٪	۰/۵۶٪	۱۲/۱۹٪	۱۲/۴۴٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۱۶٪	۱۲/۲۰٪	۰/۰۴٪	۷/۶۱٪	۷/۵۶٪	-۰/۰۴٪	۰/۱۷٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۲٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۲۰٪	۲/۲۴٪	۰/۰۴٪	۷/۶۹٪	۷/۹۸٪	۰/۲۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۳/۳۵٪	۳/۴۵٪	۰/۱۰٪	۹/۴۶٪	۹/۵۲٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۵/۵۸٪	۱۵/۳۰٪	-۰/۲۸٪	۶/۶۵٪	۶/۶۹٪	۰/۰۴٪	۰/۳۶٪	۰/۱۳٪	-۰/۲۳٪
سایان کارت	۲/۸۶٪	۲/۷۵٪	-۰/۱۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۸/۹۵٪	۸/۷۵٪	-۰/۲۱٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۱۷٪	۱۳/۹۷٪	-۰/۲۰٪	۱۴/۹۹٪	۱۳/۹۴٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با ۰/۵۶ درصد افزایش، بیشترین اختلاف سهم را در تعداد کارتهای فروشگاهی نسبت به اردیبهشت ماه رقم زده است. شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ابزار پذیرش

اینترنتی بیشترین تغییر سهم را با ۱/۰۶ درصد کاهش نشان داده است. سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۲۳ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی اردیبهشت و خرداد در جدول ۱۲-۴ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه همچنان شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار با کسب ۱۴/۶۶ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهم ۱۸/۳۵ درصدی از شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" پیشی گرفته و بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز با ۷۳/۵۸ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۱۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۷/۴۱٪	۷/۲۷٪	-۰/۱۴٪	۱۴/۹۰٪	۱۸/۳۵٪	۳/۴۵٪	۲/۹۹٪	۳/۲۱٪	۰/۲۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۳٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۹۸٪	۱۲/۰۴٪	۰/۰۶٪	۱۱/۰۸٪	۱۱/۳۳٪	۰/۲۴٪	۶۷/۷۹٪	۷۳/۵۸٪	۵/۷۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۶۴٪	۹/۶۱٪	-۰/۰۴٪	۳/۵۴٪	۴/۵۶٪	۱/۰۲٪	۱/۱۶٪	۱/۲۴٪	۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۲/۵۰٪	۱۲/۹۲٪	۰/۴۲٪	۲۱/۷۰٪	۱۳/۹۹٪	-۷/۷۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۲۱٪	۱۴/۱۶٪	-۰/۰۴٪	۱۴/۲۸٪	۱۴/۱۸٪	-۰/۱۰٪	۱۴/۸۵٪	۸/۸۱٪	-۶/۰۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۲/۶۶٪	۲/۶۹٪	۰/۰۲٪	۷/۰۳٪	۸/۹۱٪	۱/۸۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۳/۲۸٪	۳/۳۴٪	۰/۰۶٪	۰/۵۴٪	۰/۵۷٪	۰/۰۳٪	۱۰/۹۰٪	۱۱/۹۳٪	۱/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۸۰٪	۱۴/۶۶٪	-۰/۱۴٪	۱۳/۴۴٪	۱۳/۹۲٪	۰/۴۸٪	۱/۷۴٪	۰/۵۲٪	-۱/۲۲٪
سایان کارت	۱/۶۲٪	۱/۶۷٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۷/۴۵٪	۷/۲۲٪	-۰/۲۳٪	۰/۳۳٪	۰/۲۲٪	-۰/۱۰٪	۰/۱۹٪	۰/۳۱٪	۰/۱۲٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۸۰٪	۱۳/۷۸٪	-۰/۰۳٪	۱۳/۱۴٪	۱۳/۹۵٪	۰/۱۸٪	۰/۳۹٪	۰/۴۱٪	۰/۰۳٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با افزایش ۰/۴۲ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. این شرکت با کاهش ۷/۷۱ درصدی بالاترین تفاضل را در سهم بازار ابزار پذیرش اینترنتی نیز رقم زده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کاهش ۶/۰۴ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۳-۴- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش ها اهمیت ویژه ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان های فروشگاهی در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن ها در تراکنش ها، مطالعه ای در عملکرد شرکت ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن ها، نحوه ی توزیع این ابزارها توسط شرکت ها مورد بررسی قرار می گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان های فروشگاهی در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار برای هر یک از آن ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره جویی از آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان ها بررسی خواهد شد.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش های شبکه پرداخت در خرداد ماه بالغ بر ۹۰ درصد بوده که بیش از ۸۸ درصد مبالغ تراکنش های این شبکه را جابجا می نماید.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاهی در استان‌های کشور

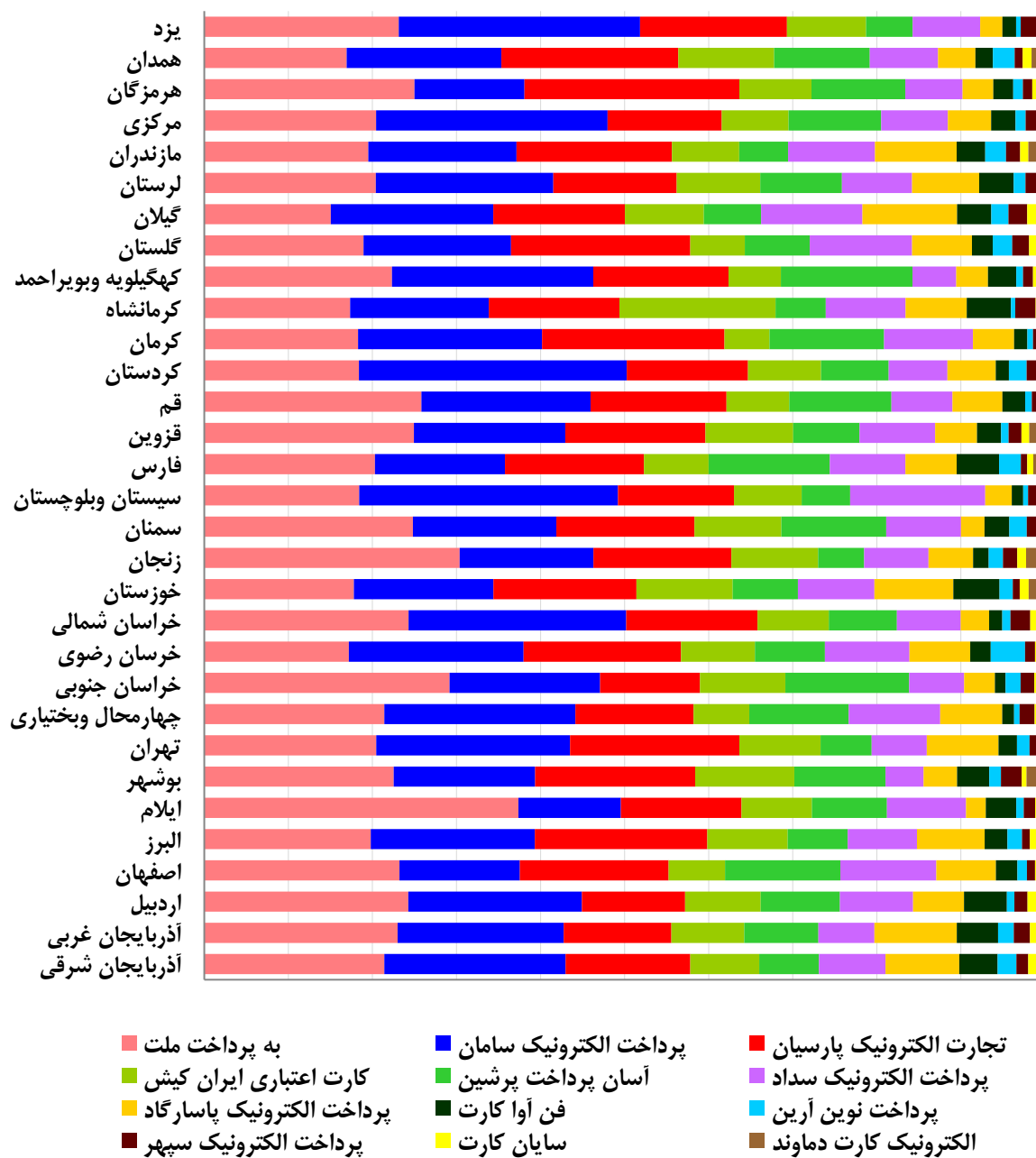
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور در خرداد ماه در جدول ۱۳-۴ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی پشتیبانی می‌نمایند.

جدول ۱۳-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان - خرداد ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۷/۱۱٪	۰/۳۴٪	۲۱/۴۲٪	۷/۹۲٪	۸/۷۷٪	۲۱/۵۵٪	۱/۴۱٪	۲/۳۳٪	۱۴/۸۳٪	۱/۶۵٪	۴/۵۶٪	۸/۲۰٪
آذربایجان غربی	۸/۸۴٪	۰/۶۰٪	۲۳/۰۰٪	۶/۶۵٪	۹/۸۱٪	۱۹/۷۶٪	۱/۹۱٪	۱/۸۸٪	۱۲/۸۰٪	۱/۱۸٪	۴/۹۰٪	۸/۶۷٪
اردبیل	۹/۴۳٪	۰/۷۰٪	۲۴/۲۷٪	۸/۷۰٪	۶/۰۷٪	۲۰/۶۵٪	۱/۵۶٪	۰/۸۹٪	۱۲/۲۷٪	۱/۳۷٪	۵/۱۰٪	۹/۰۰٪
اصفهان	۱۳/۷۲٪	۰/۶۸٪	۲۳/۲۲٪	۱۱/۴۲٪	۷/۰۹٪	۱۴/۳۲٪	۰/۹۶٪	۱/۱۵٪	۱۷/۷۱٪	۰/۴۹٪	۲/۵۵٪	۶/۷۰٪
البرز	۷/۱۵٪	۰/۷۷٪	۱۹/۸۱٪	۸/۲۴٪	۸/۰۵٪	۱۹/۵۱٪	۰/۹۴٪	۱/۷۳٪	۲۰/۵۱٪	۱/۰۲٪	۲/۷۱٪	۹/۵۶٪
ایلام	۸/۹۴٪	۰/۰۱٪	۳۷/۳۶٪	۹/۴۰٪	۲/۳۶٪	۱۲/۱۹٪	۱/۳۶٪	۰/۸۹٪	۱۴/۳۵٪	۱/۱۶٪	۳/۶۲٪	۸/۳۸٪
بوشهر	۱۰/۸۵٪	۲/۲۰٪	۲۲/۵۳٪	۴/۵۴٪	۳/۹۷٪	۱۶/۸۳٪	۲/۴۷٪	۱/۳۹٪	۱۹/۰۳٪	۰/۵۶٪	۳/۸۳٪	۱۱/۸۰٪
تهران	۶/۰۸٪	۰/۳۴٪	۲۰/۴۶٪	۶/۵۵٪	۸/۵۴٪	۲۳/۰۵٪	۰/۹۶٪	۱/۵۰٪	۲۰/۱۴٪	۰/۵۴٪	۲/۱۹٪	۹/۶۶٪
چهارمحال و بختیاری	۱۱/۸۳٪	۰/۳۲٪	۲۱/۴۲٪	۱۰/۸۷٪	۷/۳۹٪	۲۲/۷۲٪	۱/۷۸٪	۰/۶۵٪	۱۴/۰۷٪	۰/۹۱٪	۱/۴۱٪	۶/۶۲٪
خراسان جنوبی	۱۴/۷۳٪	۰/۴۵٪	۲۹/۱۸٪	۶/۵۵٪	۳/۶۵٪	۱۷/۹۰٪	۱/۶۴٪	۱/۷۸٪	۱۱/۸۸٪	۰/۸۱٪	۱/۲۶٪	۱۰/۱۷٪
خراسان رضوی	۸/۳۳٪	۰/۴۶٪	۱۷/۱۹٪	۱۰/۰۷٪	۷/۲۲٪	۲۰/۸۰٪	۱/۱۸٪	۴/۰۸٪	۱۸/۷۲٪	۰/۷۲٪	۲/۴۳٪	۸/۷۹٪
خراسان شمالی	۸/۱۰٪	۰/۷۶٪	۲۴/۳۰٪	۷/۵۸٪	۳/۳۹٪	۲۵/۸۸٪	۲/۳۵٪	۰/۹۹٪	۱۵/۶۳٪	۰/۹۹٪	۱/۵۵٪	۸/۴۹٪
خوزستان	۷/۷۴٪	۱/۹۴٪	۱۷/۷۹٪	۹/۱۱٪	۹/۳۹٪	۱۶/۶۰٪	۰/۸۲٪	۱/۵۸٪	۱۷/۰۱٪	۱/۰۶٪	۵/۵۰٪	۱۱/۴۶٪
زنجان	۵/۴۸٪	۲/۲۴٪	۳۰/۳۸٪	۷/۶۶٪	۵/۳۱٪	۱۵/۹۱٪	۱/۶۹٪	۱/۷۰٪	۱۶/۴۲٪	۱/۰۶٪	۱/۸۵٪	۱۰/۳۱٪
سمنان	۱۲/۴۸٪	۰/۰۰٪	۲۴/۸۲٪	۸/۹۰٪	۲/۸۰٪	۱۷/۰۶٪	۱/۳۱٪	۲/۰۶٪	۱۶/۴۲٪	۰/۸۵٪	۲/۹۶٪	۱۰/۳۳٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
سیستان و بلوچستان	۵/۷۷٪	۰/۰۰٪	۱۸/۴۳٪	۱۶/۰۸٪	۳/۱۴٪	۳۰/۷۸٪	۱/۴۳٪	۰/۵۹٪	۱۳/۸۰٪	۰/۵۷٪	۱/۳۶٪	۸/۰۴٪
فارس	۱۴/۴۲٪	۱/۳۹٪	۲۰/۲۹٪	۹/۰۰٪	۶/۰۸٪	۱۵/۴۷٪	۰/۷۶٪	۲/۵۹٪	۱۶/۵۴٪	۰/۷۲٪	۵/۰۵٪	۷/۶۸٪
قزوین	۷/۹۰٪	۱/۸۸٪	۲۴/۹۳٪	۹/۰۰٪	۴/۹۸٪	۱۸/۰۰٪	۱/۵۳٪	۰/۸۹٪	۱۶/۶۸٪	۰/۹۲٪	۲/۸۶٪	۱۰/۴۳٪
قم	۱۲/۱۵٪	۰/۰۰٪	۲۵/۸۳٪	۷/۲۷٪	۵/۹۵٪	۲۰/۱۲٪	۰/۸۵٪	۰/۷۸٪	۱۶/۱۶٪	۰/۷۱٪	۲/۷۱٪	۷/۴۶٪
کردستان	۸/۰۴٪	۰/۴۴٪	۱۸/۴۰٪	۶/۹۹٪	۵/۷۴٪	۳۱/۸۵٪	۱/۱۵٪	۲/۱۲٪	۱۴/۴۳٪	۰/۵۹٪	۱/۵۶٪	۸/۶۹٪
کرمان	۱۳/۶۲٪	۰/۱۱٪	۱۸/۲۹٪	۱۰/۵۸٪	۴/۸۹٪	۲۱/۸۹٪	۰/۷۸٪	۰/۶۷٪	۲۱/۷۰٪	۰/۵۳٪	۱/۵۸٪	۵/۳۶٪
کرمانشاه	۵/۹۷٪	۰/۰۶٪	۱۷/۳۵٪	۹/۵۰٪	۷/۲۷٪	۱۶/۵۰٪	۲/۴۱٪	۰/۵۱٪	۱۵/۵۴٪	۱/۰۶٪	۵/۲۶٪	۱۸/۵۶٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۵/۶۵٪	۰/۱۴٪	۲۲/۳۳٪	۵/۲۱٪	۳/۷۷٪	۲۳/۹۴٪	۱/۱۹٪	۰/۸۰٪	۱۶/۰۸٪	۱/۲۸٪	۳/۳۷٪	۶/۲۴٪
گلستان	۷/۷۲٪	۰/۶۶٪	۱۸/۹۵٪	۱۲/۱۸٪	۷/۱۳٪	۱۷/۵۴٪	۲/۰۰٪	۲/۳۳٪	۲۱/۳۱٪	۱/۲۳٪	۲/۴۶٪	۶/۵۰٪
گیلان	۶/۸۱٪	۰/۶۷٪	۱۵/۰۵٪	۱۲/۰۵٪	۱۱/۲۷٪	۱۹/۳۲٪	۲/۲۳٪	۲/۰۵٪	۱۵/۶۵٪	۱/۴۴٪	۴/۰۶٪	۹/۴۰٪
لرستان	۹/۷۲٪	۰/۰۰٪	۲۰/۴۰٪	۸/۳۴٪	۷/۹۹٪	۲۱/۱۳٪	۱/۴۱٪	۱/۴۲٪	۱۴/۶۷٪	۰/۹۰٪	۴/۰۹٪	۹/۹۴٪
مازندران	۵/۸۳٪	۱/۹۷٪	۱۹/۵۲٪	۱۰/۳۳٪	۹/۷۲٪	۱۷/۶۳٪	۱/۶۹٪	۲/۴۷٪	۱۸/۴۹٪	۰/۹۸٪	۳/۴۱٪	۷/۹۹٪
مرکزی	۱۱/۰۲٪	۰/۰۴٪	۲۰/۴۴٪	۷/۹۳٪	۵/۱۶٪	۲۷/۵۳٪	۱/۳۳٪	۱/۲۱٪	۱۳/۵۸٪	۰/۹۳٪	۲/۸۹٪	۷/۹۴٪
هرمزگان	۱۱/۱۵٪	۰/۶۵٪	۲۵/۰۱٪	۶/۸۲٪	۳/۶۶٪	۱۳/۰۷٪	۱/۱۲٪	۱/۱۵٪	۲۵/۵۶٪	۰/۸۶٪	۲/۳۵٪	۸/۵۹٪
همدان	۱۱/۳۷٪	۱/۶۰٪	۱۶/۹۳٪	۸/۱۳٪	۴/۴۳٪	۱۸/۴۰٪	۰/۹۴٪	۲/۵۹٪	۲۱/۰۵٪	۱/۰۶٪	۲/۰۹٪	۱۱/۴۱٪
یزد	۵/۵۵٪	۰/۳۷٪	۲۳/۱۳٪	۸/۰۳٪	۲/۶۴٪	۲۸/۷۰٪	۱/۹۷٪	۰/۵۶٪	۱۷/۴۸٪	۰/۵۴٪	۱/۶۳٪	۹/۴۱٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌های کشور برای خرداد ماه ۱۴۰۰ در شکل ۸-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها- خرداد ۱۴۰۰

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

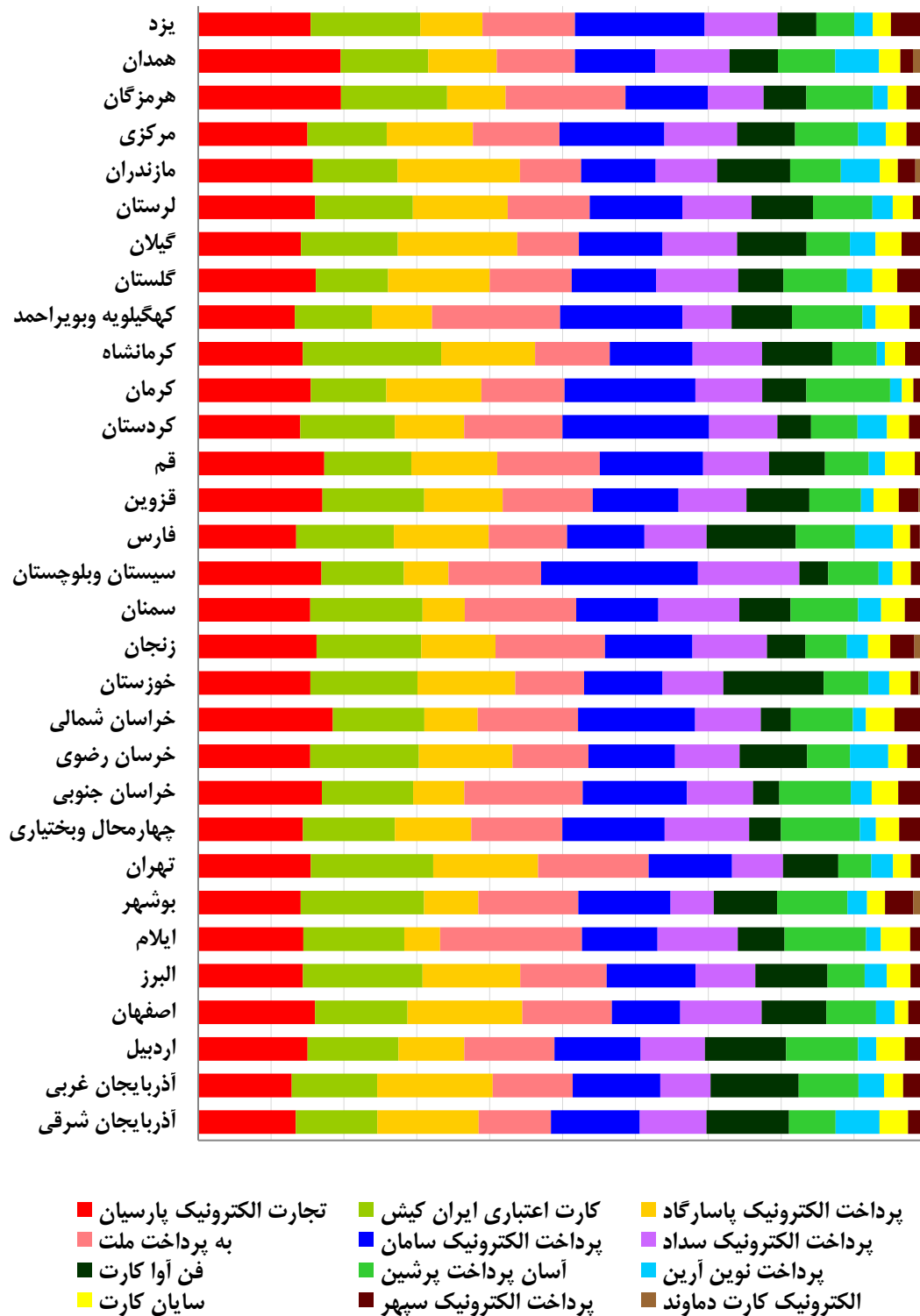
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۱۴-۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای خرداد ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان"، "کارت اعتباری ایران کیش"، بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۱۴-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - خرداد ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۶/۴۰٪	۰/۲۶٪	۹/۹۳٪	۹/۱۴٪	۱۳/۹۱٪	۱۲/۲۰٪	۲/۳۳٪	۶/۰۲٪	۱۳/۳۹٪	۳/۹۲٪	۱۱/۳۲٪	۱۱/۱۸٪
آذربایجان غربی	۸/۲۰٪	۰/۳۶٪	۱۰/۹۸٪	۶/۹۰٪	۱۵/۸۴٪	۱۲/۰۳٪	۲/۹۱٪	۳/۵۰٪	۱۲/۸۴٪	۲/۶۲٪	۱۲/۱۰٪	۱۱/۷۳٪
اردبیل	۹/۸۷٪	۰/۵۵٪	۱۲/۳۷٪	۸/۸۲٪	۹/۰۳٪	۱۱/۸۳٪	۲/۵۰٪	۲/۵۱٪	۱۵/۰۰٪	۳/۸۸٪	۱۱/۱۴٪	۱۲/۴۹٪
اصفهان	۶/۸۰٪	۰/۴۴٪	۱۲/۲۸٪	۱۱/۱۷٪	۱۵/۷۶٪	۹/۳۹٪	۲/۱۲٪	۲/۵۶٪	۱۶/۰۳٪	۱/۸۷٪	۸/۸۹٪	۱۲/۶۹٪
البرز	۵/۱۱٪	۰/۴۵٪	۱۱/۸۶٪	۸/۱۹٪	۱۳/۴۲٪	۱۲/۲۰٪	۱/۸۰٪	۳/۰۳٪	۱۴/۳۸٪	۳/۲۵٪	۹/۹۰٪	۱۶/۴۰٪
ایلام	۱۱/۲۰٪	۰/۰۱٪	۱۹/۴۸٪	۱۱/۰۳٪	۴/۹۲٪	۱۰/۳۵٪	۲/۲۸٪	۲/۰۳٪	۱۴/۴۴٪	۴/۰۲٪	۶/۴۱٪	۱۳/۸۳٪
بوشهر	۹/۶۴٪	۱/۸۵٪	۱۳/۷۱٪	۵/۹۴٪	۷/۴۵٪	۱۲/۶۶٪	۳/۸۹٪	۲/۷۱٪	۱۴/۰۷٪	۲/۴۶٪	۸/۶۹٪	۱۶/۹۴٪
تهران	۴/۵۲٪	۰/۲۶٪	۱۵/۱۹٪	۷/۰۱٪	۱۴/۳۹٪	۱۱/۴۳٪	۱/۹۶٪	۲/۹۹٪	۱۵/۴۶٪	۲/۴۳٪	۷/۵۸٪	۱۶/۷۹٪
چهارمحال و بختیاری	۱۰/۸۵٪	۰/۴۵٪	۱۲/۵۱٪	۱۱/۶۱٪	۱۰/۴۸٪	۱۴/۰۳٪	۳/۳۵٪	۲/۲۰٪	۱۴/۳۶٪	۳/۲۰٪	۴/۳۴٪	۱۲/۶۲٪
خراسان جنوبی	۹/۸۰٪	۰/۶۵٪	۱۶/۲۳٪	۹/۰۷٪	۷/۰۳٪	۱۴/۳۱٪	۳/۲۹٪	۲/۸۷٪	۱۶/۹۸٪	۳/۶۴٪	۳/۶۱٪	۱۲/۵۱٪
خراسان رضوی	۵/۸۷٪	۰/۳۷٪	۱۰/۴۳٪	۸/۸۷٪	۱۲/۸۶٪	۱۱/۸۸٪	۲/۳۳٪	۵/۲۶٪	۱۵/۳۸٪	۲/۶۰٪	۹/۲۷٪	۱۴/۹۰٪
خراسان شمالی	۸/۵۲٪	۰/۵۹٪	۱۳/۷۷٪	۹/۰۲٪	۷/۳۲٪	۱۶/۰۷٪	۳/۸۶٪	۱/۷۹٪	۱۸/۴۷٪	۳/۹۱٪	۴/۱۲٪	۱۲/۵۶٪
خوزستان	۶/۱۳٪	۱/۱۳٪	۹/۴۴٪	۸/۳۴٪	۱۳/۴۳٪	۱۰/۷۷٪	۱/۱۱٪	۲/۸۵٪	۱۵/۳۹٪	۲/۹۳٪	۱۳/۷۷٪	۱۴/۷۰٪
زنجان	۵/۶۹٪	۱/۷۲٪	۱۵/۰۴٪	۱۰/۲۴٪	۱۰/۱۸٪	۱۱/۹۹٪	۳/۳۲٪	۲/۹۰٪	۱۶/۲۵٪	۳/۰۴٪	۵/۲۷٪	۱۴/۳۶٪
سمنان	۹/۲۸٪	۰/۰۳٪	۱۵/۳۰٪	۱۱/۱۱٪	۵/۸۰٪	۱۱/۲۷٪	۳/۰۰٪	۳/۱۵٪	۱۵/۳۷٪	۳/۲۶٪	۷/۰۲٪	۱۵/۴۱٪
سیستان و بلوچستان	۶/۹۲٪	۰/۰۲٪	۱۲/۷۲٪	۱۳/۹۱٪	۶/۱۲٪	۲۱/۵۳٪	۲/۱۹٪	۱/۹۴٪	۱۶/۹۲٪	۲/۴۹٪	۳/۹۵٪	۱۱/۳۰٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سیان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
فارس	۸/۱۳٪	۰/۹۶٪	۱۰/۷۶٪	۸/۵۴٪	۱۳/۰۲٪	۱۰/۶۰٪	۱/۳۴٪	۵/۲۲٪	۱۳/۴۵٪	۲/۳۵٪	۱۲/۲۳٪	۱۳/۴۰٪
قزوین	۷/۰۹٪	۱/۱۶٪	۱۲/۳۷٪	۹/۳۳٪	۱۰/۷۷٪	۱۱/۷۶٪	۲/۶۹٪	۱/۷۲٪	۱۷/۰۶٪	۳/۴۷٪	۸/۶۲٪	۱۳/۹۶٪
قم	۶/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱۴/۰۸٪	۹/۰۴٪	۱۱/۷۹٪	۱۴/۱۸٪	۱/۶۶٪	۲/۲۳٪	۱۷/۳۰٪	۴/۰۷٪	۷/۶۷٪	۱۱/۹۵٪
کردستان	۶/۳۸٪	۰/۳۷٪	۱۳/۴۷٪	۹/۳۶٪	۹/۵۱٪	۲۰/۱۴٪	۲/۰۸٪	۴/۰۵٪	۱۴/۰۰٪	۳/۰۲٪	۴/۶۱٪	۱۳/۰۰٪
کرمان	۱۱/۵۱٪	۰/۲۵٪	۱۱/۴۴٪	۹/۱۷٪	۱۳/۰۳٪	۱۷/۹۴٪	۱/۶۲٪	۱/۶۱٪	۱۵/۴۵٪	۱/۵۸٪	۶/۰۵٪	۱۰/۳۶٪
کرمانشاه	۶/۱۱٪	۰/۱۰٪	۱۰/۲۴٪	۹/۵۴٪	۱۲/۸۹٪	۱۱/۳۶٪	۲/۸۸٪	۱/۱۲٪	۱۴/۳۵٪	۲/۷۸٪	۹/۶۳٪	۱۹/۰۰٪
کهگیلویه و بویراحمد	۹/۶۸٪	۰/۰۲٪	۱۷/۵۷٪	۶/۷۵٪	۸/۲۷٪	۱۶/۷۹٪	۲/۳۷٪	۱/۸۱٪	۱۳/۲۵٪	۴/۶۴٪	۸/۲۷٪	۱۰/۵۷٪
گلستان	۸/۷۳٪	۰/۶۷٪	۱۱/۲۵٪	۱۱/۲۸٪	۱۳/۹۴٪	۱۱/۵۸٪	۳/۴۰٪	۳/۴۹٪	۱۶/۱۴٪	۳/۴۰٪	۶/۱۹٪	۹/۹۳٪
گیلان	۵/۹۵٪	۰/۵۱٪	۸/۴۵٪	۱۰/۲۳٪	۱۶/۴۰٪	۱۱/۴۹٪	۲/۹۶٪	۳/۵۰٪	۱۴/۱۱٪	۳/۵۹٪	۹/۵۴٪	۱۳/۲۸٪
لرستان	۸/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱۱/۲۶٪	۹/۵۱٪	۱۳/۰۲٪	۱۲/۷۰٪	۱/۹۳٪	۲/۸۰٪	۱۶/۰۵٪	۲/۷۵٪	۸/۴۳٪	۱۳/۴۰٪
مازندران	۶/۹۴٪	۱/۵۷٪	۸/۴۱٪	۸/۴۵٪	۱۶/۸۰٪	۱۰/۲۲٪	۲/۴۱٪	۵/۳۷٪	۱۵/۷۳٪	۲/۴۶٪	۱۰/۰۱٪	۱۱/۶۱٪
مرکزی	۸/۶۵٪	۰/۰۹٪	۱۱/۸۸٪	۹/۹۹٪	۱۱/۸۳٪	۱۴/۳۸٪	۲/۷۱٪	۳/۸۲٪	۱۴/۹۸٪	۲/۸۲٪	۷/۹۵٪	۱۰/۸۹٪
هرمزگان	۹/۱۵٪	۰/۸۸٪	۱۶/۴۵٪	۷/۶۶٪	۸/۰۳٪	۱۱/۳۰٪	۱/۹۲٪	۲/۰۳٪	۱۹/۵۹٪	۲/۵۷٪	۵/۸۶٪	۱۴/۵۶٪
همدان	۷/۸۵٪	۱/۹۱٪	۱۰/۷۲٪	۱۰/۲۰٪	۹/۴۱٪	۱۱/۰۲٪	۱/۷۴٪	۶/۰۲٪	۱۹/۵۶٪	۲/۹۱٪	۶/۶۵٪	۱۲/۰۱٪
یزد	۵/۱۹٪	۰/۴۳٪	۱۲/۷۰٪	۱۰/۰۰٪	۸/۵۳٪	۱۷/۸۱٪	۴/۵۰٪	۲/۵۲٪	۱۵/۴۳٪	۲/۵۱٪	۵/۳۴٪	۱۵/۰۴٪

شکل ۹-۴ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره خرداد ۱۴۰۰ به تصویر می‌کشد.

شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استانها- خرداد ۱۴۰۰

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در

بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در خرداد ماه محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت- اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		شرکت	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی
اختلاف	خرداد	اردیبهشت	سهم از کل تعداد ابزار		
-۰/۰۴۶	۱/۳۱۱	۱/۳۵۶	۶/۷۸٪	۸/۸۹٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۷۵	۱/۲۸۵	۱/۳۵۹	۰/۵۶٪	۰/۷۲٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۰۱	۱/۶۸۳	۱/۶۸۴	۱۲/۲۲٪	۲۰/۵۸٪	به پرداخت ملت
۰/۰۲۹	۰/۹۹۸	۰/۹۶۹	۸/۸۰٪	۸/۷۹٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۱۷	۰/۵۵۳	۰/۵۷	۱۲/۹۷٪	۷/۱۷٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۱۴	۱/۶۴۸	۱/۶۶۲	۱۲/۲۰٪	۲۰/۱۱٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۰۰۴	۰/۵۵۹	۰/۵۵۵	۲/۲۴٪	۱/۲۵٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰۵	۰/۵۱۴	۰/۵۰۹	۳/۴۵٪	۱/۷۷٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۱۴	۱/۱۶۴	۱/۱۵	۱۵/۳۰٪	۱۷/۸۰٪	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۰۳۸	۰/۳۰۵	۰/۲۶۷	۲/۷۵٪	۰/۸۴٪	سایان کارت
-۰/۰۰۷	۰/۳۵۳	۰/۳۶	۸/۷۵٪	۳/۰۹٪	فن آوا کارت
۰/۰۰۶	۰/۶۴۳	۰/۶۳۷	۱۳/۹۷٪	۸/۹۹٪	کارت اعتباری ایران کیش

در خرداد ماه همانند ماه پیشین شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتهای آنها بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای فعال کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به ماه گذشته در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با ۰/۰۷۵ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل پایین آمدن سهم تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی این شرکت در مقابل ثابت ماندن سهم پایانه‌های کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتهای فروشگاهی آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار در خرداد ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

شرکت		کارتهای فروشگاهی تراکنش دار		اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار	
سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	
۸/۸۹٪	۷/۲۷٪	۱/۲۳۰	۱/۲۲۳	-۰/۰۰۷	آسان پرداخت پرشین
۰/۷۲٪	۰/۶۴٪	۱/۲۰۰	۱/۱۳۸	-۰/۰۶۲	الکترونیک کارت دماوند
۲۰/۵۸٪	۱۲/۰۴٪	۱/۶۹۰	۱/۷۰۹	-۰/۰۱۹	به پرداخت ملت
۸/۷۹٪	۹/۶۱٪	۰/۹۰۵	۰/۹۱۴	-۰/۰۱۰	پرداخت الکترونیک سداد
۷/۱۷٪	۱۲/۹۲٪	۰/۵۶۶	۰/۵۵۵	-۰/۰۱۱	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۲۰/۱۱٪	۱۴/۱۶٪	۱/۴۲۳	۱/۴۲۰	-۰/۰۰۳	پرداخت الکترونیک سامان
۱/۲۵٪	۲/۶۹٪	۰/۴۵۸	۰/۴۶۶	-۰/۰۰۸	پرداخت الکترونیک سپهر
۱/۷۷٪	۳/۳۴٪	۰/۵۲۱	۰/۵۳۱	-۰/۰۱۰	پرداخت نوین آراین
۱۷/۸۰٪	۱۴/۶۶٪	۱/۲۱۱	۱/۲۱۴	-۰/۰۰۴	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۸۴٪	۱/۶۷٪	۰/۴۷۰	۰/۵۰۲	-۰/۰۳۲	سایان کارت
۳/۰۹٪	۷/۲۲٪	۰/۴۳۳	۰/۴۲۷	-۰/۰۰۶	فن آوا کارت
۸/۹۹٪	۱۳/۷۸٪	۰/۶۵۴	۰/۶۵۲	-۰/۰۰۲	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "الکترونیک کارت دماوند" به عددی بالاتر از یک دست یافته اند. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای هایشان از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت های PSP در کسب سهم بازار تراکنش ها و کارتهای تراکنش دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضا با افزایش و یا کاهش مواجه شود. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار نیز در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کاهش ۰/۰۶۲ واحدی مشاهده می شود.

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور

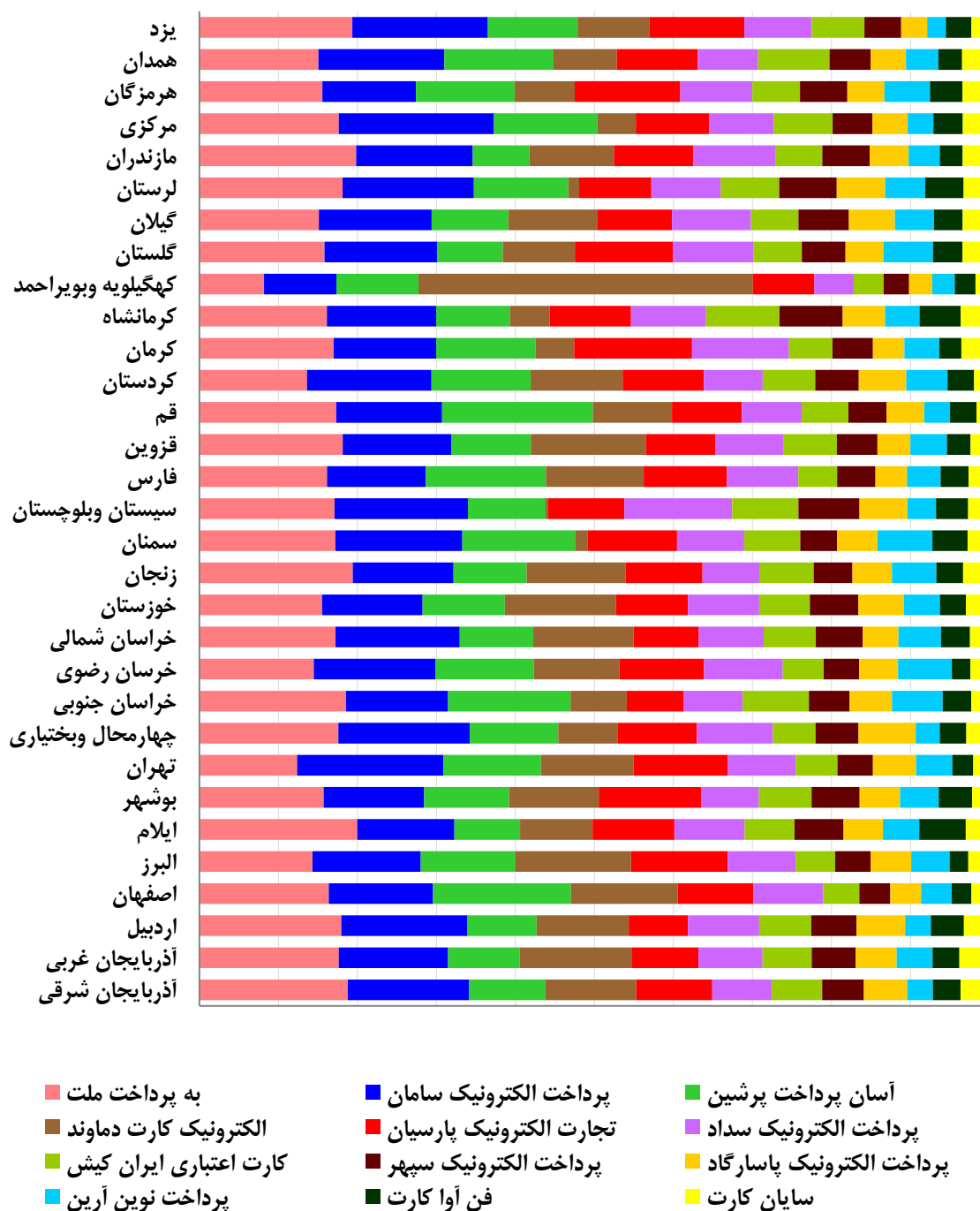
در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۱۷-۴ این شاخص در خرداد ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - خرداد ۱۴۰۰

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسیان	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۱۰	۱/۳۱۷	۲/۱۵۸	۰/۸۶۶	۰/۶۳۱	۱/۷۶۷	۰/۶۰۶	۰/۳۷۱	۱/۱۰۷	۰/۴۲۲	۰/۴۰۳	۰/۷۳۴
آذربایجان غربی	۱/۰۷۸	۱/۶۹۰	۲/۰۹۵	۰/۹۶۳	۰/۶۲۰	۱/۶۴۲	۰/۶۵۸	۰/۵۳۸	۰/۹۹۷	۰/۴۵۱	۰/۴۰۵	۰/۷۳۹
اردبیل	۰/۹۵۵	۱/۲۷۴	۱/۹۶۱	۰/۹۸۶	۰/۶۷۲	۱/۷۴۶	۰/۶۲۵	۰/۳۵۵	۰/۸۱۸	۰/۳۵۳	۰/۴۵۸	۰/۷۲۰
اصفهان	۲/۰۱۷	۱/۵۶۱	۱/۸۹۰	۱/۰۲۲	۰/۴۵۰	۱/۵۲۵	۰/۴۵۴	۰/۴۴۸	۱/۱۰۴	۰/۲۶۵	۰/۲۸۷	۰/۵۲۸
البرز	۱/۴۰۰	۱/۷۰۴	۱/۶۷۱	۱/۰۰۵	۰/۶۰۰	۱/۵۹۹	۰/۵۲۲	۰/۵۶۹	۱/۴۲۷	۰/۳۱۳	۰/۲۷۴	۰/۵۸۳
ایلام	۰/۷۹۸	۰/۸۸۱	۱/۹۱۸	۰/۸۵۲	۰/۴۸۰	۱/۱۷۷	۰/۵۹۵	۰/۴۴۱	۰/۹۹۴	۰/۲۸۸	۰/۵۶۴	۰/۶۰۶
بوشهر	۱/۱۲۵	۱/۱۸۶	۱/۶۴۳	۰/۷۶۵	۰/۵۳۴	۱/۳۲۹	۰/۶۳۶	۰/۵۱۴	۱/۳۵۳	۰/۲۲۹	۰/۴۴۱	۰/۶۹۶
تهران	۱/۳۴۵	۱/۲۷۳	۱/۳۴۷	۰/۹۳۴	۰/۵۹۴	۲/۰۱۷	۰/۴۸۹	۰/۵۰۱	۱/۳۰۳	۰/۲۲۳	۰/۲۸۹	۰/۵۷۵
چهارمحال و بختیاری	۱/۰۹۱	۰/۷۲۸	۱/۷۱۲	۰/۹۳۶	۰/۷۰۵	۱/۶۱۹	۰/۵۳۱	۰/۲۹۶	۰/۹۸۰	۰/۲۸۶	۰/۳۲۶	۰/۵۲۵
خراسان جنوبی	۱/۵۰۲	۰/۶۹۰	۱/۷۹۸	۰/۷۲۱	۰/۵۱۹	۱/۲۵۱	۰/۵۰۰	۰/۶۲۲	۰/۷۰۰	۰/۲۲۳	۰/۳۵۰	۰/۸۱۳
خرسان رضوی	۱/۴۱۹	۱/۲۳۷	۱/۶۴۹	۱/۱۳۵	۰/۵۶۲	۱/۷۵۱	۰/۵۰۹	۰/۷۷۶	۱/۲۱۷	۰/۲۷۸	۰/۲۶۳	۰/۵۹۰
خراسان شمالی	۰/۹۵۱	۱/۳۰۱	۱/۷۶۴	۰/۸۴۱	۰/۴۶۳	۱/۶۱۰	۰/۶۰۷	۰/۵۵۲	۰/۸۴۶	۰/۲۵۲	۰/۳۷۶	۰/۶۷۶
خوزستان	۱/۲۶۲	۱/۷۰۷	۱/۸۸۴	۱/۰۹۲	۰/۶۹۹	۱/۵۴۱	۰/۷۴۳	۰/۵۵۲	۱/۱۰۵	۰/۳۶۳	۰/۳۹۹	۰/۷۸۰
زنجان	۰/۹۶۳	۱/۳۰۷	۲/۰۲۰	۰/۷۴۸	۰/۵۲۲	۱/۳۲۷	۰/۵۰۹	۰/۵۸۴	۱/۰۱۰	۰/۳۴۸	۰/۳۵۱	۰/۷۱۸
سمنان	۱/۳۴۶	۰/۱۴۷	۱/۶۲۳	۰/۸۰۱	۰/۴۸۲	۱/۵۱۳	۰/۴۳۸	۰/۶۵۴	۱/۰۶۹	۰/۲۶۰	۰/۴۲۱	۰/۶۷۰

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	سایان کارت	تجارت الکترونیک پارسیان	پرداخت نوین آرین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۰/۷۱۱	۰/۳۴۴	۰/۲۲۹	۰/۸۱۶	۰/۳۰۷	۰/۶۵۴	۱/۴۳۰	۰/۵۱۴	۱/۱۵۶	۱/۴۵۰	۰/۰۲۸	۰/۸۳۳	سیستان و بلوچستان
۰/۵۷۳	۰/۴۱۳	۰/۳۰۸	۱/۲۳۰	۰/۴۹۷	۰/۵۶۶	۱/۴۵۹	۰/۴۶۷	۱/۰۵۵	۱/۸۸۷	۱/۴۴۶	۱/۷۷۳	فارس
۰/۷۴۷	۰/۳۳۲	۰/۲۶۶	۰/۹۷۸	۰/۵۱۵	۰/۵۷۱	۱/۵۳۱	۰/۴۶۲	۰/۹۶۴	۲/۰۱۶	۱/۶۱۴	۱/۱۱۵	قزوین
۰/۶۲۵	۰/۳۵۴	۰/۱۷۴	۰/۹۳۴	۰/۳۴۷	۰/۵۱۳	۱/۴۱۹	۰/۵۰۵	۰/۸۰۴	۱/۸۳۵	۱/۰۶۴	۲/۰۱۸	قم
۰/۶۶۹	۰/۳۳۷	۰/۱۹۶	۱/۰۳۱	۰/۵۲۳	۰/۵۵۲	۱/۵۸۱	۰/۶۰۴	۰/۷۴۸	۱/۳۶۶	۱/۱۶۷	۱/۲۶۱	کردستان
۰/۵۱۸	۰/۲۶۱	۰/۳۳۵	۱/۴۰۴	۰/۴۱۶	۰/۴۸۱	۱/۲۲۰	۰/۳۷۵	۱/۱۵۴	۱/۵۹۹	۰/۴۶۰	۱/۱۸۳	کرمان
۰/۹۷۷	۰/۵۴۷	۰/۳۸۲	۱/۰۸۳	۰/۴۵۸	۰/۸۳۹	۱/۴۵۱	۰/۵۶۴	۰/۹۹۶	۱/۶۹۵	۰/۵۲۹	۰/۹۷۷	کرمانشاه
۰/۵۹۰	۰/۴۰۸	۰/۲۷۶	۱/۲۱۴	۰/۴۴۱	۰/۵۰۱	۱/۴۲۶	۰/۴۵۶	۰/۷۷۳	۱/۲۷۱	۶/۵۷۷	۱/۶۱۶	کهگیلویه و بویراحمد
۰/۶۵۵	۰/۳۹۸	۰/۳۶۳	۱/۳۲۰	۰/۶۶۷	۰/۵۸۷	۱/۵۱۵	۰/۵۱۱	۱/۰۸۰	۱/۶۸۴	۰/۹۷۳	۰/۸۸۴	گلستان
۰/۷۰۸	۰/۴۲۵	۰/۴۰۰	۱/۱۰۹	۰/۵۸۵	۰/۷۵۲	۱/۶۸۲	۰/۶۸۷	۱/۱۷۸	۱/۷۸۲	۱/۳۳۲	۱/۱۴۵	گیلان
۰/۷۴۱	۰/۴۸۵	۰/۳۲۷	۰/۹۱۴	۰/۵۰۷	۰/۷۲۸	۱/۶۶۳	۰/۶۱۳	۰/۸۷۷	۱/۸۱۲	۰/۱۳۸	۱/۱۹۴	لرستان
۰/۶۸۸	۰/۳۴۰	۰/۳۹۶	۱/۱۷۵	۰/۴۵۹	۰/۷۰۱	۱/۷۲۵	۰/۵۷۹	۱/۲۲۲	۲/۳۲۲	۱/۲۵۰	۰/۸۴۰	مازندران
۰/۷۲۹	۰/۳۶۴	۰/۳۲۹	۰/۹۰۷	۰/۳۱۷	۰/۴۹۰	۱/۹۱۴	۰/۴۳۶	۰/۷۹۴	۱/۷۲۱	۰/۴۷۷	۱/۲۷۴	مرکزی
۰/۵۹۰	۰/۴۰۱	۰/۳۳۳	۱/۳۰۵	۰/۵۶۵	۰/۵۸۵	۱/۱۵۷	۰/۴۵۶	۰/۸۹۱	۱/۵۲۰	۰/۷۴۴	۱/۲۱۹	هرمزگان
۰/۹۵۰	۰/۳۱۵	۰/۳۶۳	۱/۰۷۶	۰/۴۲۹	۰/۵۴۲	۱/۶۷۰	۰/۴۷۱	۰/۷۹۷	۱/۵۷۹	۰/۸۳۸	۱/۴۴۸	همدان
۰/۶۲۶	۰/۳۰۴	۰/۲۱۵	۱/۱۳۲	۰/۲۲۲	۰/۴۳۷	۱/۶۱۲	۰/۳۰۹	۰/۸۰۴	۱/۸۲۱	۰/۸۵۲	۱/۰۶۹	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۱۰-۴ آمده است.

شکل ۱۰-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - خرداد ۱۴۰۰

۴-۳-۵- عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

کم تراکنش و فاقد تراکنش

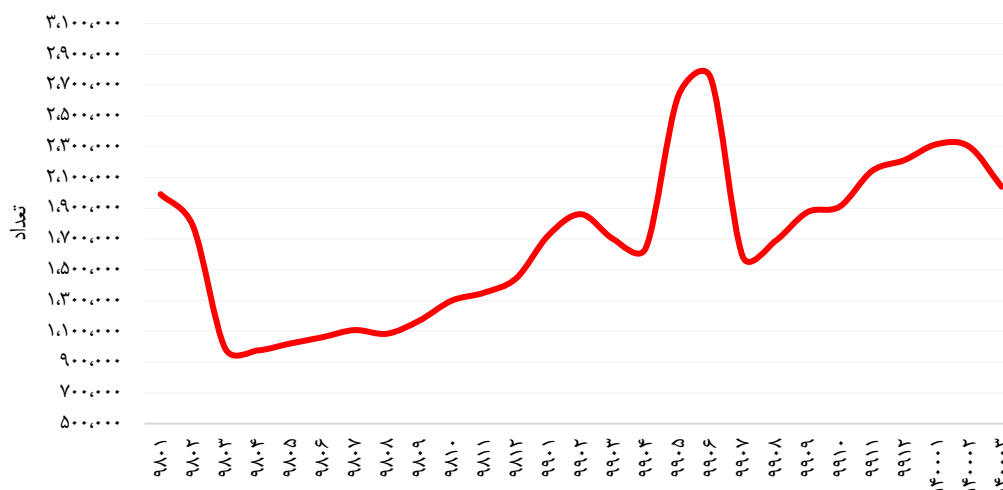
بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن ها است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی ابتدای سال ۹۸ تا خرداد ماه ۱۴۰۰ ترسیم شده است.

تعداد کارتخوان های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش

شکل ۱۱-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۹۸ تاکنون

تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در خرداد ماه با کاهش ۱۱ درصدی روبه‌رو بوده است. تعداد این دسته از کارتهای در تمامی شرکت‌ها به‌ویژه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" کاهش یافته است. این کاهش در رقم شاخص سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی شرکت‌ها تأثیرگذار بوده است. در ماه خرداد ۱۴۰۰ سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۱/۳۷ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در اردیبهشت ماه ۲/۴۲ درصد کاهش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتهای فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتهای فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۸-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - خرداد ۱۴۰۰

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	اردیبهشت	خرداد	
آسان پرداخت پرشین	۱۶/۷۰٪	۱۶/۲۱٪	-۰/۴۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۴/۵۱٪	۱۲/۹۴٪	-۱/۵۷٪
به پرداخت ملت	۲۴/۰۲٪	۲۲/۹۷٪	-۱/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۹/۶۷٪	۱۶/۹۸٪	-۲/۶۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۲/۸۱٪	۲۱/۴۸٪	-۱/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۴۹٪	۹/۲۳٪	-۲/۲۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷/۸۵٪	۶/۲۴٪	-۱/۶۱٪
پرداخت نوین آراین	۲۵/۸۶٪	۲۴/۲۲٪	-۱/۶۴٪
تجارت الکترونیک پارسپان	۲۶/۲۰٪	۲۲/۲۶٪	-۳/۹۴٪
سایان کارت	۵۸/۵۲٪	۵۲/۹۷٪	-۵/۵۵٪
فن آوا کارت	۳۶/۷۲٪	۳۴/۲۱٪	-۲/۵۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۲۵/۵۸٪	۲۲/۶۲٪	-۲/۹۷٪
مجموع	۲۳/۸۰٪	۲۱/۳۷٪	-۲/۴۲٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهشی معادل ۵/۵۵ درصد، در شرکت "سایان کارت" رخ داده است. این شرکت با عددی برابر با ۵۲/۹۷ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، همانند ماه گذشته تنها ۶/۲۴ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

**بررسی وضعیت بانک‌های
صادرکننده و پذیرنده**

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۳۰

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

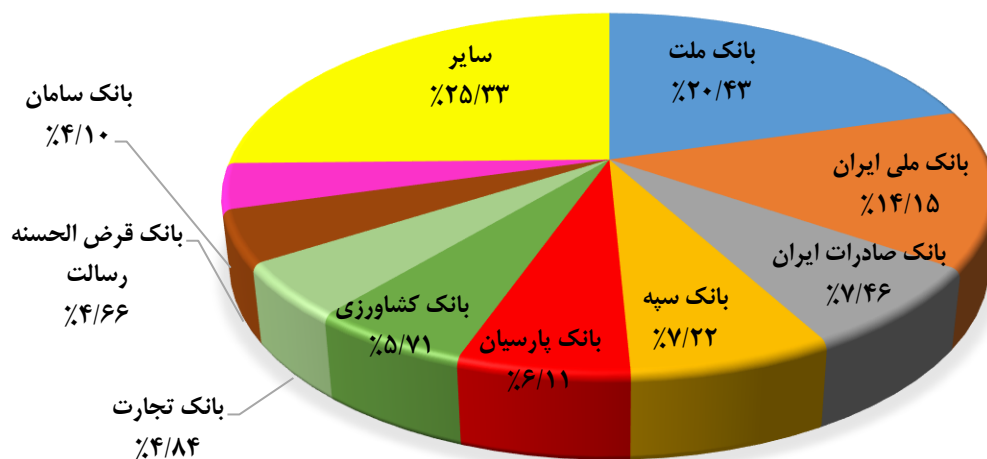
^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در غالب بانک "سپه" آورده شده و بانک‌های صادر کننده و پذیرنده از این ماه با تعداد ۳۲ بانک در صنعت پرداخت ایفای نقش نموده‌اند.

۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ

تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه تنها نه بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

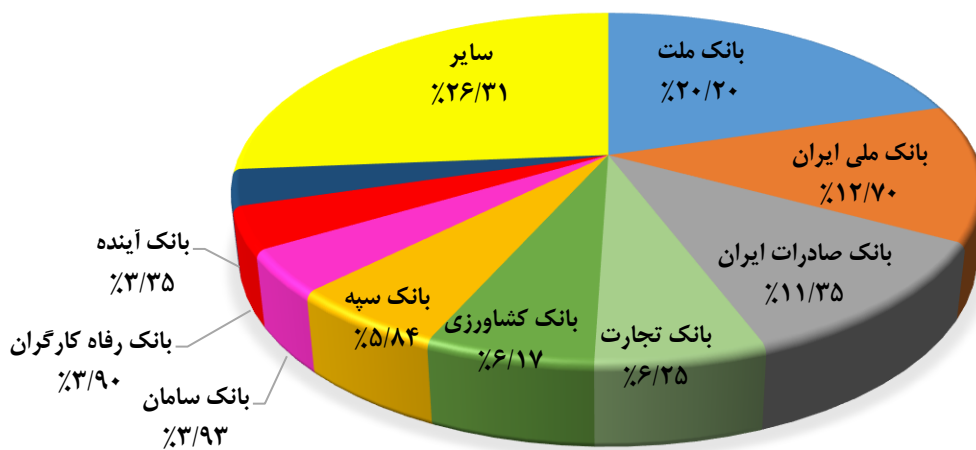
سهم تعدادی

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۴۰۰

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در خرداد ماه ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد.

سهم مبلغی

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - خرداد ۱۴۰۰

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۰/۴۳ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۰/۲۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای خرداد ماه ۱۴۰۰ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۷٪	۲/۳۳٪	۱۶/۱۶٪	۱/۳۹٪	۱/۱۴٪	۱۳/۶۱٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۶۰٪	۰/۵۷٪	۰/۰۰٪	۰/۶۷٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۶۶٪	۴/۶۶٪	۲۵/۶۹٪	۱/۶۶٪	۱۵/۹۲٪	۲۴/۰۸٪
۴	بانک پارسیان	۴/۹۵٪	۲۵/۲۶٪	۱/۲۲٪	۳/۰۰٪	۶/۰۱٪	۴/۰۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۵۲٪	۲/۵۰٪	۰/۰۰٪	۳/۰۲٪	۵/۵۸٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۵/۲۴٪	۱/۸۰٪	۰/۰۰٪	۶/۴۳٪	۴/۹۶٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۹۷٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۱٪	۲/۷۷٪	۰/۰۰٪	۰/۱۷٪	۵/۰۲٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۳۱٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۳/۷۲٪	۱/۰۲٪	۲/۳۶٪	۳/۹۹٪	۳/۲۴٪	۲/۷۰٪
۱۲	بانک سامان	۴/۰۴٪	۶/۹۷٪	۰/۴۰٪	۳/۱۸٪	۹/۷۶٪	۱/۲۷٪
۱۳	بانک سپه	۱۰/۷۴٪	۱۳/۰۸٪	۰/۳۲٪	۹/۶۴٪	۲/۱۵٪	۰/۹۹٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۳۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۷۹٪	۱/۳۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۰/۹۴٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪	۱/۰۲٪	۳/۳۷٪	۰/۰۱٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۲۵٪	۰/۳۵٪	۰/۰۲٪	۱۱/۶۹٪	۸/۹۳٪	۰/۰۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۹۸٪	۰/۷۴٪	۳/۴۸٪	۳/۳۵٪	۰/۱۴٪	۲/۳۹٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۳۷٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۲/۰۸٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۳٪	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۵۸٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۹۶٪	۵/۱۵٪	۰/۰۳٪	۶/۸۵٪	۱/۱۰٪	۰/۱۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۴٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۵۷٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۴۶٪	۰/۷۸٪	۰/۰۱٪	۰/۸۷٪	۲/۳۶٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۳۰٪	۰/۱۸٪	۰/۰۱٪	۱/۲۵٪	۱/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۹/۶۳٪	۲۰/۳۱٪	۴۱/۶۳٪	۲۰/۰۹٪	۲۰/۶۳٪	۴۴/۹۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴/۶۶٪	۹/۸۱٪	۸/۶۷٪	۱۳/۷۲٪	۵/۰۳٪	۵/۶۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۹۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱/۶۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۵۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "سپه" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "ملت"، "سپه" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "سامان" و "صادرات ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "ملت"، "آینده"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۳-۱-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده						سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	فروشگاهی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	فروشگاهی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۶۱/۹۶٪	۷/۹۵٪	۳۰/۰۸٪	۸۸/۵۷٪	۹/۴۹٪	۱/۹۵٪	۶۱/۹۶٪	۷/۹۵٪	۳۰/۰۸٪	۸۸/۵۷٪	۹/۴۹٪	۱/۹۵٪
۲	بانک ایران زمین	۹۳/۷۳٪	۶/۲۸٪	۰/۰۰٪	۸۷/۵۸٪	۱۲/۴۳٪	۰/۰۰٪	۹۳/۷۳٪	۶/۲۸٪	۰/۰۰٪	۸۷/۵۸٪	۱۲/۴۳٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۵۵/۹۸٪	۱۱/۰۰٪	۳۳/۰۲٪	۴۳/۶۶٪	۵۴/۹۱٪	۱/۴۳٪	۵۵/۹۸٪	۱۱/۰۰٪	۳۳/۰۲٪	۴۳/۶۶٪	۵۴/۹۱٪	۱/۴۳٪
۴	بانک پارسیان	۷۳/۱۹٪	۲۶/۱۳٪	۰/۶۹٪	۷۹/۰۴٪	۲۰/۷۳٪	۰/۲۴٪	۷۳/۱۹٪	۲۶/۱۳٪	۰/۶۹٪	۷۹/۰۴٪	۲۰/۷۳٪	۰/۲۴٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۵/۲۶٪	۴/۷۴٪	۰/۰۰٪	۸۰/۵۲٪	۱۹/۴۸٪	۰/۰۰٪	۹۵/۲۶٪	۴/۷۴٪	۰/۰۰٪	۸۰/۵۲٪	۱۹/۴۸٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۷/۶۵٪	۲/۳۵٪	۰/۰۰٪	۹۰/۸۲٪	۹/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۷/۶۵٪	۲/۳۵٪	۰/۰۰٪	۹۰/۸۲٪	۹/۱۸٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۷/۸۶٪	۲/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۷/۸۳٪	۲/۱۷٪	۰/۰۰٪	۹۷/۸۶٪	۲/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۷/۸۳٪	۲/۱۷٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۳۶٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۹۷/۵۸٪	۲/۴۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۶٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۹۷/۵۸٪	۲/۴۳٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۳۶/۳۷٪	۶۳/۶۳٪	۰/۰۰٪	۲۰/۵۸٪	۷۹/۴۳٪	۰/۰۰٪	۳۶/۳۷٪	۶۳/۶۳٪	۰/۰۰٪	۲۰/۵۸٪	۷۹/۴۳٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۹۳/۱۵٪	۶/۸۵٪	۰/۰۰٪	۹۳/۳۵٪	۶/۶۵٪	۰/۰۰٪	۹۳/۱۵٪	۶/۸۵٪	۰/۰۰٪	۹۳/۳۵٪	۶/۶۵٪	۰/۰۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۵/۸۴٪	۱/۸۴٪	۲/۳۳٪	۹۰/۲۶٪	۹/۶۰٪	۰/۱۴٪	۹۵/۸۴٪	۱/۸۴٪	۲/۳۳٪	۹۰/۲۶٪	۹/۶۰٪	۰/۱۴٪
۱۲	بانک سامان	۸۸/۹۳٪	۱۰/۷۴٪	۰/۳۳٪	۷۱/۲۷٪	۲۸/۶۶٪	۰/۰۶٪	۸۸/۹۳٪	۱۰/۷۴٪	۰/۳۳٪	۷۱/۲۷٪	۲۸/۶۶٪	۰/۰۶٪
۱۳	بانک سپه	۸۹/۵۷٪	۹/۸۷٪	۰/۵۷٪	۹۳/۹۹٪	۵/۸۶٪	۰/۱۵٪	۸۹/۵۷٪	۹/۸۷٪	۰/۵۷٪	۹۳/۹۹٪	۵/۸۶٪	۰/۱۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۰۶٪	۰/۹۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۰۶٪	۰/۹۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۱٪	۰/۱۹٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۸/۷۰٪	۱/۳۰٪	۰/۰۰٪	۸۱/۷۸٪	۱۸/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۸/۷۰٪	۱/۳۰٪	۰/۰۰٪	۸۱/۷۸٪	۱۸/۲۳٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۶/۹۰٪	۳/۰۹٪	۰/۰۱٪	۶۹/۷۹٪	۳۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۹۶/۹۰٪	۳/۰۹٪	۰/۰۱٪	۶۹/۷۹٪	۳۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۷۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۱٪	۹۰/۹۰٪	۹/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۱٪	۹۰/۹۰٪	۹/۰۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۶۸٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۶۹/۳۴٪	۳۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۸٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪	۶۹/۳۴٪	۳۰/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۶/۴۲٪	۱/۰۱٪	۲/۵۷٪	۹۹/۳۱٪	۰/۵۳٪	۰/۱۶٪	۹۶/۴۲٪	۱/۰۱٪	۲/۵۷٪	۹۹/۳۱٪	۰/۵۳٪	۰/۱۶٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۸٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۸٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۳/۰۵٪	۱۶/۹۵٪	۰/۰۰٪	۷۷/۴۱٪	۲۲/۵۹٪	۰/۰۰٪	۸۳/۰۵٪	۱۶/۹۵٪	۰/۰۰٪	۷۷/۴۱٪	۲۲/۵۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۴/۲۸٪	۵/۷۰٪	۰/۰۲٪	۹۷/۹۴٪	۲/۰۶٪	۰/۰۰٪	۹۴/۲۸٪	۵/۷۰٪	۰/۰۲٪	۹۷/۹۴٪	۲/۰۶٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۹۹٪	۰/۹۹٪	۰/۰۱٪	۹۵/۵۳٪	۴/۴۷٪	۰/۰۰٪	۹۸/۹۹٪	۰/۹۹٪	۰/۰۱٪	۹۵/۵۳٪	۴/۴۷٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۹/۳۳٪	۱۰/۶۳٪	۰/۰۷٪	۷۳/۶۹٪	۲۶/۳۰٪	۰/۰۰٪	۸۹/۳۳٪	۱۰/۶۳٪	۰/۰۷٪	۷۳/۶۹٪	۲۶/۳۰٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۰۱٪	۰/۹۶٪	۰/۰۴٪	۹۰/۴۱٪	۹/۵۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۰۱٪	۰/۹۶٪	۰/۰۴٪	۹۰/۴۱٪	۹/۵۹٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۴/۴۴٪	۷۵/۵۶٪	۰/۰۰٪	۹۴/۱۹٪	۵/۸۱٪	۰/۰۰٪	۲۴/۴۴٪	۷۵/۵۶٪	۰/۰۰٪	۹۴/۱۹٪	۵/۸۱٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۶/۷۱٪	۶/۲۸٪	۷/۰۱٪	۸۷/۷۶٪	۱۱/۸۰٪	۰/۴۴٪	۸۶/۷۱٪	۶/۲۸٪	۷/۰۱٪	۸۷/۷۶٪	۱۱/۸۰٪	۰/۴۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۵۱٪	۴/۳۸٪	۲/۱۱٪	۹۵/۳۳٪	۴/۵۸٪	۰/۰۹٪	۹۳/۵۱٪	۴/۳۸٪	۲/۱۱٪	۹۵/۳۳٪	۴/۵۸٪	۰/۰۹٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	موبایلی
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۸۸٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در خرداد ماه ۱۴۰۰ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک‌های "بانک اقتصاد نوین"، "ملت" و "قرض الحسنه رسالت" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
 - بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در خرداد ماه ۱۴۰۰ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "مشتک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن بانک‌های "خاورمیانه"، "پارسیان" و "کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.
- این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در خرداد ماه بانک‌های "آینده" و "مشتک ایران-ونزوئلا" در کل به ترتیب ۲/۶۸ و ۰/۰۰۰۰۰۱ درصد تعداد تراکنش‌های کارتی شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "مشتک ایران و ونزوئلا" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارتی در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ها جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه‌ها		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	^2S_i	S_i	^2S_i	S_i	^2S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۲	۵	۱۶	۲۶۱
۲	بانک ایران زمین	۱	۰	۱	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۳	۵	۲۲	۲۶	۶۶۰
۴	بانک پارسیان	۵	۲۵	۲۵	۶۳۸	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۴	۱۲	۲	۶	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۷	۲	۳	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۳	۸	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۱۴	۱	۱	۲	۶
۱۲	بانک سامان	۴	۱۶	۷	۴۹	۰	۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاه		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	^2S_i	S_i	^2S_i	S_i	^2S_i
۱۳	بانک سپه	۱۱	۵۹	۱۳	۷۸	۰	۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۸	۶۸	۰	۰	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۵	۲۵	۱	۱	۳	۱۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲	۶	۰	۰	۰	۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۶	۵	۲۷	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۱	۱	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۲۰	۳۸۵	۲۰	۴۱۲	۴۲	۱,۷۳۳
۲۸	بانک ملی ایران	۱۵	۲۱۵	۱۰	۹۶	۹	۷۵
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲	۴	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۱	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	۹۰۱		۱,۳۴۷		۲,۷۴۹	

ملاحظه می‌شود که در خرداد ۱۴۰۰، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲,۷۴۹ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش

موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱،۳۴۷ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۰۱ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است. در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

کارتخوان فروشگاه‌های			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی			HHI
اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	
۸۹۵	۹۰۱	۰/۶۷٪	۱۲۲۸	۱،۳۴۷	۹/۶۹٪	۲،۴۶۶	۲۷۴۹	۱۱/۴۸٪	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ای، درحوزه هر سه ابزار کارتخوان پذیرش رشد مثبت داشته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۲} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در خرداد ماه ۱۴۰۰، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۹۰،۴۸۸،۵۷۹ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۱۳،۵۰۳،۲۱۷ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۹۹ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن ۲۶۷،۰۴۳ عدد و سهم ۰/۲۲ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

^{۳۲} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card ^{۳۳}

Credit card ^{۳۴}

Prepaid ^{۳۵}

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۴۰۰

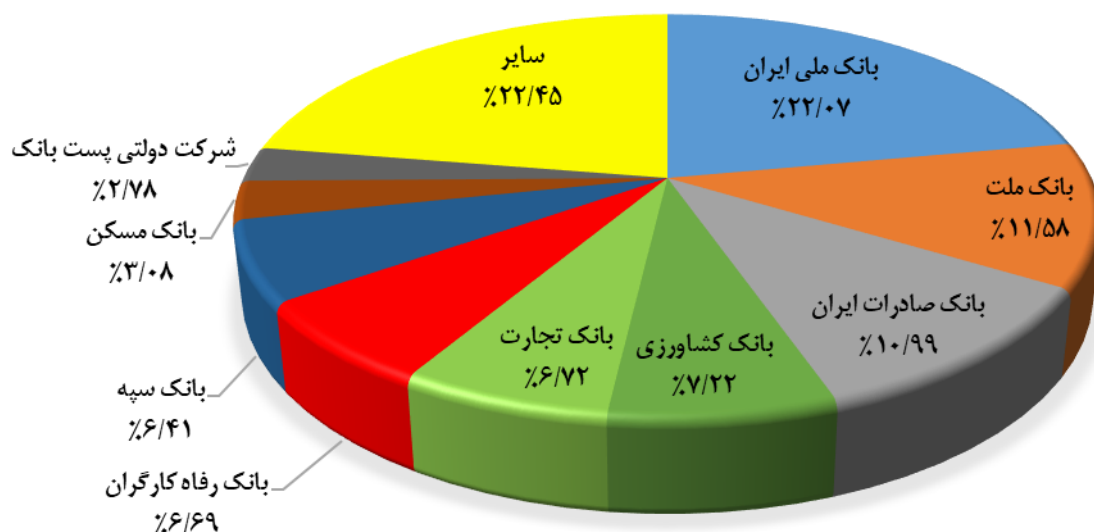
ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۱۴۰۰/۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶,۱۶۳,۴۹۸	۱۱۸,۴۵۴	۱۱۱,۲۹۰,۷۴۲	۱۱۷,۵۷۳,۶۹۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۵/۲۴٪	۰/۱۰٪	۹۴/۶۶٪	-
۱۴۰۰/۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵,۷۱۸,۳۱۹	۲۶۷,۰۴۳	۱۱۳,۵۰۳,۲۱۷	۱۱۹,۴۸۸,۵۷۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۷۹٪	۰/۲۲٪	۹۴/۹۹٪	-
	رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار	-۷/۲۲٪	۱۲۵/۴۴٪	۱/۹۹٪	۱/۶۳٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به فروردین ماه، دارای نرخ رشد مثبت، برابر با ۱/۶۳ درصد بوده است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در دسته کارت هدیه و بن کارت منفی و در دو دسته دیگر مثبت بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش

دار

طی خرداد ماه ۱۴۰۰ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - خرداد ۱۴۰۰

ملاحظه می‌شود که در خرداد ماه ۱۴۰۰ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها نه بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای خرداد ماه سال ۱۴۰۰ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران"؛ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به

ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "پارسیان" و "سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۹٪	۰/۸۸٪	۱/۵۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۵٪	۰/۴۵٪	۰/۸۱٪
۳	بانک آینده	۰/۰۰٪	۱/۵۳٪	۲/۴۸٪
۴	بانک پارسیان	۰/۰۲٪	۱/۵۲٪	۱۱/۴۳٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۱۲٪	۱/۹۹٪	۴/۳۰٪
۶	بانک تجارت	۳/۱۵٪	۶/۸۱٪	۵/۱۴٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۲٪	۰/۹۷٪	۰/۷۸٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۹٪	۰/۴۸٪	۰/۵۵٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۸۸٪	۳/۳۳٪
۱۲	بانک سامان	۲/۰۶٪	۰/۹۶٪	۲/۷۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۵/۶۲٪	۱۲/۴۹٪	۷/۹۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۲٪	۰/۴۷٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۸٪	۰/۶۵٪	۱/۶۷٪
۱۶	بانک شهر	۰/۱۷٪	۱/۵۶٪	۴/۹۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۵/۱۱٪	۱۱/۲۱٪	۶/۸۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۲۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۳٪	۱/۲۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۷۸٪	۲/۴۶٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۴۳٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۴۱٪	۳/۸۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۲۶٪	۰/۳۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۱۶٪	۱/۶۶٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۳۱٪	۱۱/۳۱٪	۱۷/۰۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۸	بانک ملی ایران	۵۴/۲۳٪	۲۲/۳۲٪	۱۵/۷۲٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۸۵٪	۲/۸۷٪	۰/۸۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۱٪	۰/۲۸٪	۰/۲۳٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۶٪	۰/۳۲٪	۱/۱۲٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۲۲/۳۲ درصد متعلق به بانک "ملی ایران"، از نوع کارت اعتباری با ۵۴/۲۳ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۷/۰۳ درصد متعلق به بانک "ملت" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای خرداد ماه ۱۴۰۰ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۹٪	۹۱/۸۰٪	۸/۰۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۲٪	۹۱/۷۰٪	۸/۲۷٪
۳	بانک آینده	۰/۰۰٪	۹۲/۴۶٪	۷/۵۴٪
۴	بانک پارسیان	۰/۰۰٪	۷۲/۵۴٪	۲۷/۴۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۹۰/۱۶٪	۹/۸۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	تراکنش‌های بانک از تراکنش‌های بانک	سهم کارت اعتباری از سهم کارت برداشت سهم کارت هدیه و بن کارت
۶	بانک تجارت	۰/۱۰٪	۹۶/۲۴٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۲۱٪	۹۵/۹۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۰/۷۶٪
۹	بانک خاورمیانه	۱/۷۸٪	۹۰/۹۲٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۹۴/۳۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۶۲٪
۱۲	بانک سامان	۰/۴۴٪	۸۶/۸۳٪
۱۳	بانک سپه	۰/۴۹٪	۹۶/۰۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۰/۲۴٪
۱۵	بانک سینا	۰/۲۵٪	۸۸/۳۱٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۲٪	۸۶/۲۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۱۰٪	۹۶/۹۲٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۶۹٪	۸۷/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۵/۹۳٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۵۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۸۳/۱۵٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۴۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۵٪	۹۴/۰۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۸۹/۶۹٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۴۳٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷/۱۲٪	۴۷/۲۴٪
۲۷	بانک ملت	۰/۲۰٪	۹۲/۷۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۵۵٪	۹۶/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۳۹٪	۹۸/۲۴٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۳/۸۲٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۵٪	۹۵/۸۲٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۲٪	۸۴/۹۴٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۲	۴
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۰	۰	۲	۴	۲	۴
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۴	۱۱	۱۲۱
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۲	۴	۴	۱۶
۶	بانک تجارت	۳	۹	۷	۴۹	۵	۲۵
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۷	۴۹	۳	۹
۱۲	بانک سامان	۲	۴	۱	۱	۳	۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۳	بانک سپه	۱۶	۱۱۴	۱۲	۵۴	۸	۱۸
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۱	۰	۲	۳
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۲	۲	۵	۲۴
۱۷	بانک صادرات ایران	۵	۲۶	۱۱	۱۲۶	۷	۴۷
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۲	۳	۲	۶
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۷	۵۵	۴	۱۵
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۳	۱۰	۲	۳
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۰	۱۰۶	۱۱	۱۲۸	۱۷	۲۹۰
۲۸	بانک ملی ایران	۵۴	۲,۹۴۱	۲۲	۴۹۸	۱۶	۲۴۷
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵	۲۳	۳	۸	۱	۱
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۱
شاخص هرفیندال - هیرشمن		-	۳,۲۲۸	-	۹۹۳	-	۸۶۲

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت‌های اعتباری و هدیه و بن کارت رشد منفی وجود داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" نرخ رشد مثبت ۵۱/۲۷ درصد را نشان داده و همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است. بالاترین سهم خرداد ماه ۱۴۰۰ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "ملت" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-اردیبهشت و خرداد ۱۴۰۰

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف	اردیبهشت	خرداد	اختلاف
شاخص HHI	۲,۱۳۴	۳,۲۲۸	۵۱/۲۷٪	۹۹۶	۹۹۳	-۰/۳۰٪	۸۳۰	۸۶۲	۳/۸۶٪

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در خرداد ماه در حوزه کارت "برداشت" در کشور با رشد منفی ۰/۳۰ درصدی، در حوزه "کارت هدیه و بن کارت" با رشد مثبت ۳/۸۶ درصدی و در حوزه "کارت اعتباری" با رشد مثبت ۵۱/۲۷ درصدی مواجه بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

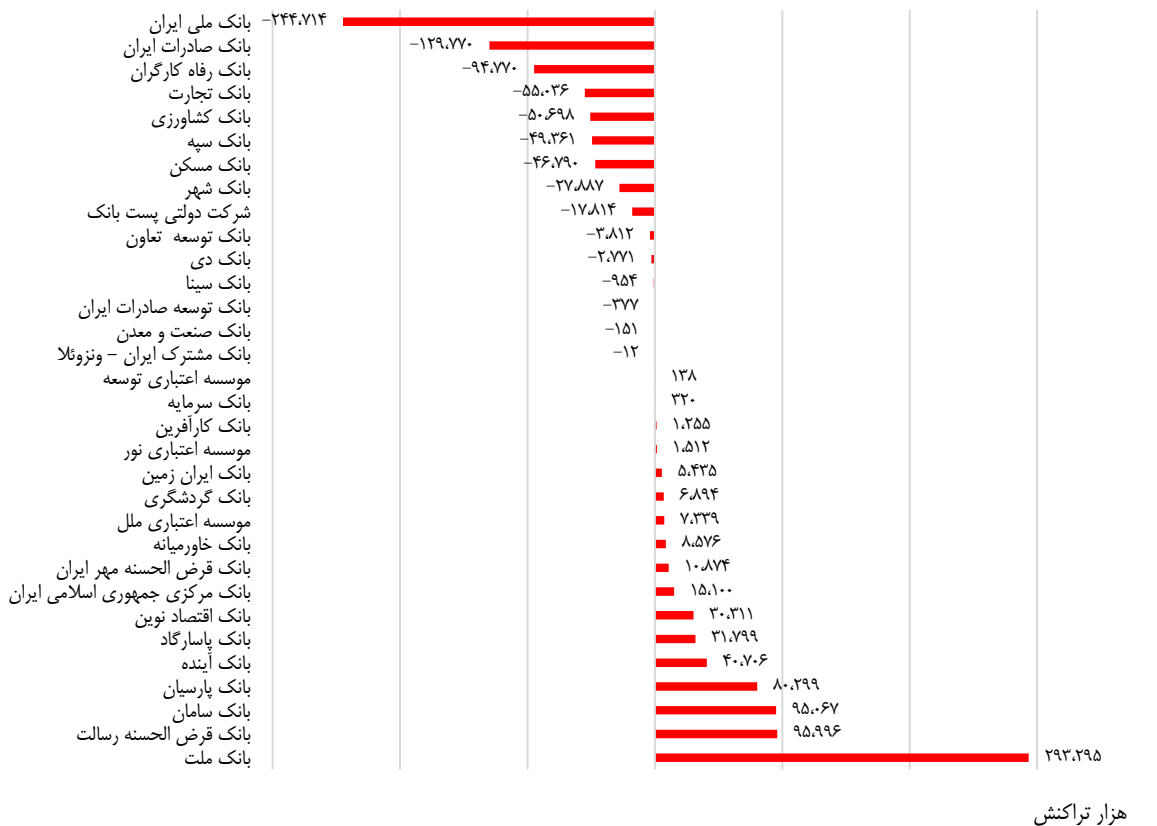
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۴٪	۱/۸۵٪	۱/۱۷٪	۱/۳۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۵۸٪	۰/۵۹٪	۰/۶۸٪
۳	بانک آینده	۱/۴۵٪	۲/۶۸٪	۲/۰۶٪	۳/۳۵٪
۴	بانک پارسیان	۳/۶۸٪	۶/۱۱٪	۲/۶۱٪	۳/۳۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۳۸٪	۳/۳۳٪	۲/۶۱٪	۳/۳۱٪
۶	بانک تجارت	۶/۵۰٪	۴/۸۴٪	۶/۰۲٪	۶/۲۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۹٪	۰/۷۷٪	۰/۸۷٪	۰/۸۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۲۷٪	۰/۰۲٪	۰/۷۳٪
۱۰	بانک دی	۰/۳۸٪	۰/۳۰٪	۰/۴۲٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۳۶٪	۳/۵۰٪	۴/۶۸٪	۳/۹۰٪
۱۲	بانک سامان	۱/۲۳٪	۴/۱۰٪	۱/۷۶٪	۳/۹۳٪
۱۳	بانک سپه	۱۲/۰۳٪	۱۰/۵۳٪	۱۱/۰۴٪	۸/۷۶٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۲۱٪	۰/۲۲٪	۰/۲۷٪	۰/۳۲٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۰٪	۰/۵۷٪	۰/۶۷٪	۰/۸۵٪
۱۶	بانک شهر	۱/۷۲٪	۰/۸۷٪	۱/۸۷٪	۱/۲۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۳۹٪	۷/۴۶٪	۱۱/۹۴٪	۱۱/۳۵٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۴٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۶٪	۴/۶۶٪	۲/۳۲٪	۲/۹۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۸۲٪	۲/۱۴٪	۲/۳۷٪	۱/۸۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۱۴٪	۰/۱۶٪	۰/۳۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۲۳٪	۵/۷۱٪	۶/۷۵٪	۶/۱۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۸٪	۰/۴۹٪	۰/۴۳٪	۰/۵۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۴۶٪	۰/۰۱٪	۱/۰۴٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۶۰٪	۱/۱۸٪	۲/۳۲٪	۱/۲۲٪

ردیف	نام بانک	سهام تعدادی تراکنش‌ها		سهام مبلغی تراکنش‌ها	
		سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل صادر شده از کل	سهام تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهام مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۵۶٪	۲۰/۴۳٪	۱۶/۷۶٪	۲۰/۲۰٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۱/۵۴٪	۱۴/۱۵٪	۱۷/۷۸٪	۱۲/۷۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲۹٪	۱/۷۶٪	۱/۸۰٪	۱/۵۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۷٪	۰/۴۹٪	۰/۳۴٪	۰/۴۱٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۳۰٪	۰/۳۴٪	۰/۳۳٪	۰/۳۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در خرداد ماه ۱۴۰۰ بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده و صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" تعلق داشته است.

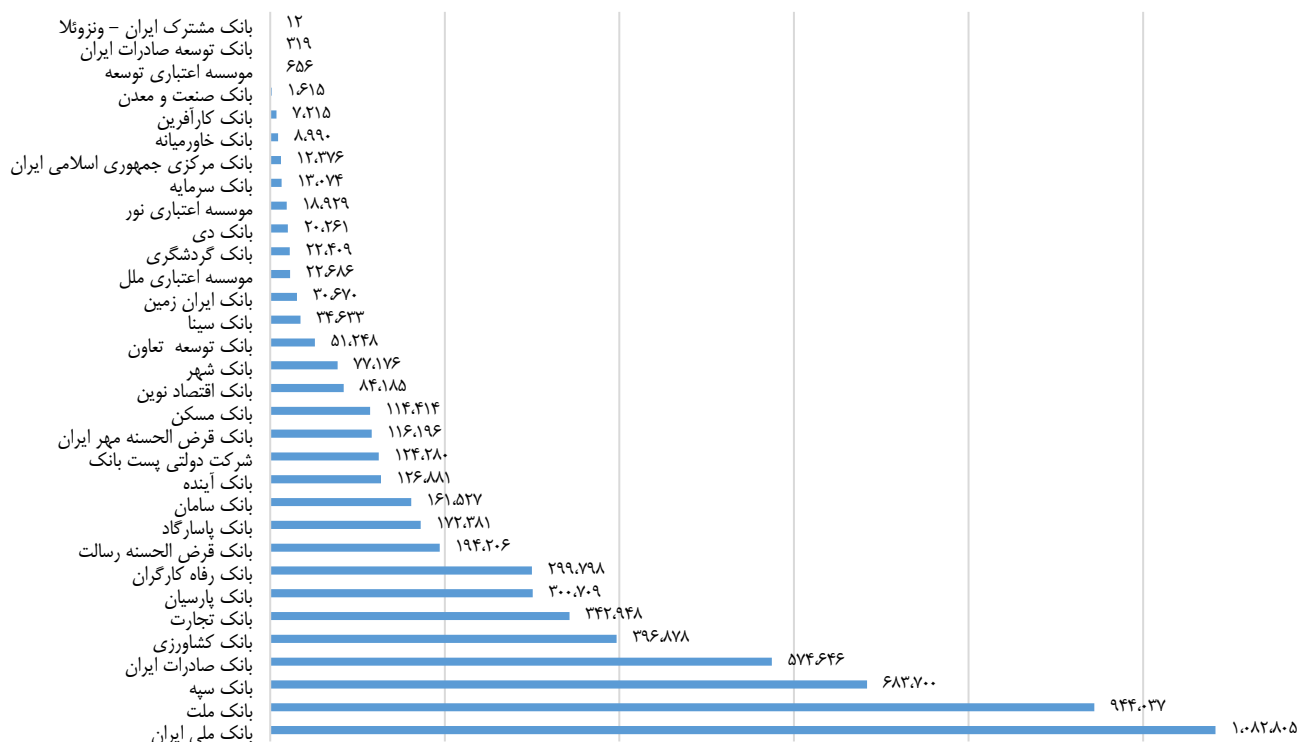
در ادامه شکل ۵-۴ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۴-۵ نشان داده شده است.

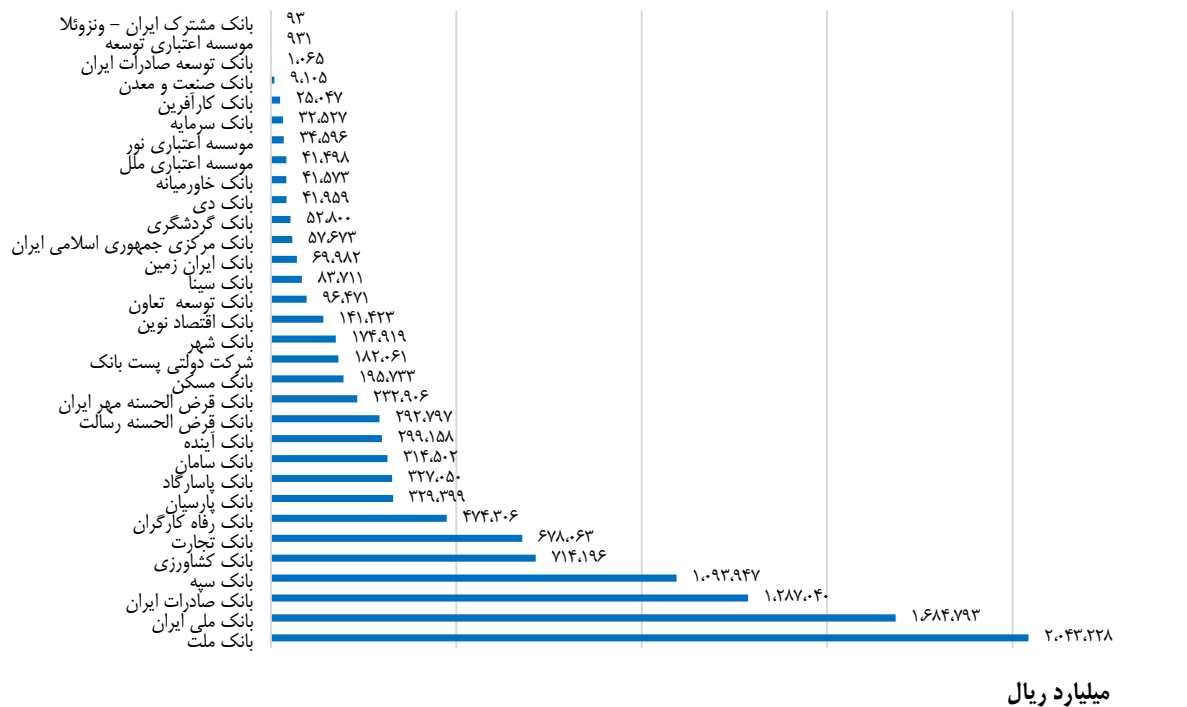
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۴۰۰

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "مؤسسه اعتباری توسعه" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی

^{۳۶} Turnover

پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - خرداد ۱۴۰۰

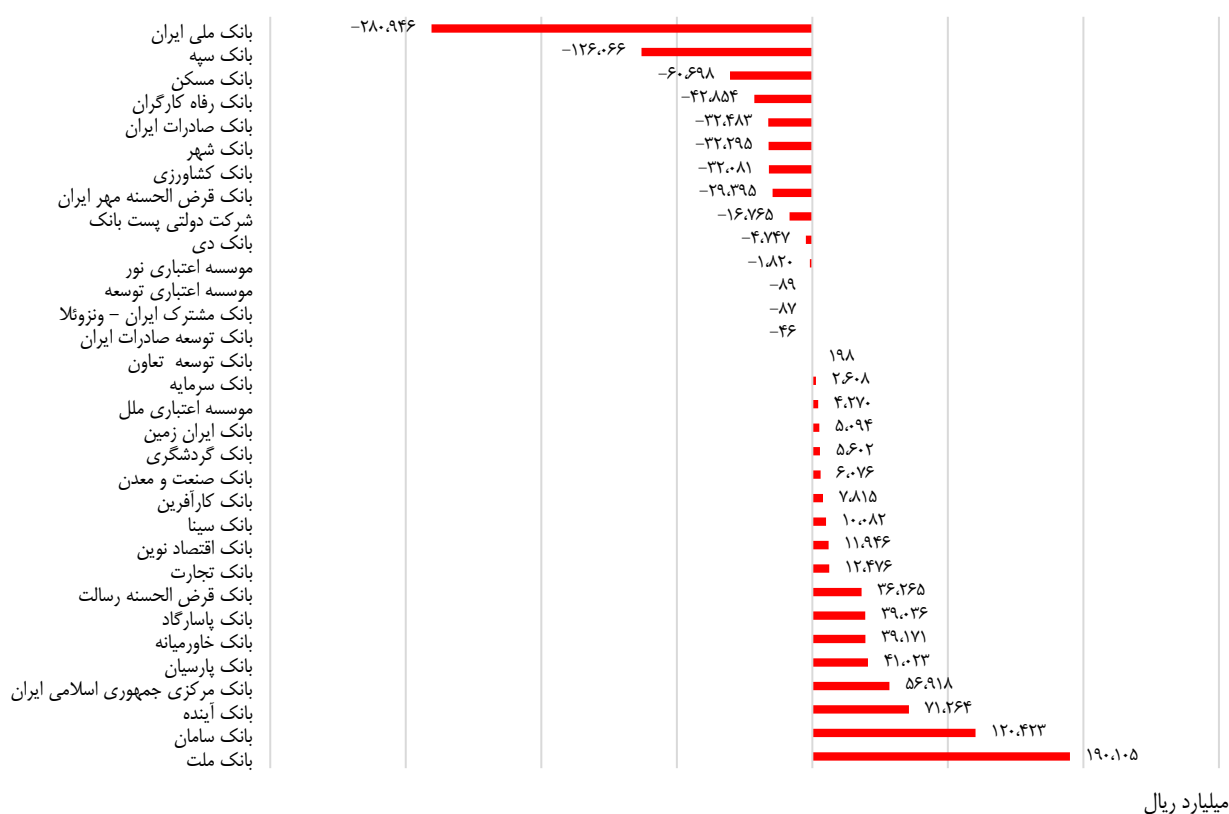
نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی خرداد ۱۴۰۰ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و

^{۳۷} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۸} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - خرداد ۱۴۰۰

بر اساس این شکل، بانک‌های "ملت"، "سامان" و "آینده" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی

در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوہات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "آینده" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوہات تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در خرداد ماه ۱۴۰۰، بانک‌های پذیرنده میزان ۹۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "مشتک ایران-ونزوئلا" با مبلغ ۴ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۹۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۱۹
۳	بانک صنعت و معدن	۲۳
۴	بانک خاورمیانه	۵۱
۵	بانک آینده	۵۳
۶	بانک کارآفرین	۵۵
۷	بانک صادرات ایران	۶۸
۸	بانک سینا	۷۲
۹	بانک شهر	۷۴
۱۰	بانک سرمایه	۷۵

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱۱	بانک تجارت	۷۹
۱۲	بانک ایران زمین	۸۷
۱۳	بانک اقتصاد نوین	۸۸
۱۴	بانک رفاه کارگران	۹۰
۱۵	بانک توسعه تعاون	۹۰
۱۶	بانک ملت	۹۲
۱۷	بانک کشاورزی	۹۴
۱۸	بانک پاسارگاد	۹۶
۱۹	بانک دی	۹۶
۲۰	بانک گردشگری	۹۷
۲۱	بانک مسکن	۹۹
۲۲	بانک ملی ایران	۱۰۵
۲۳	شرکت دولتی پست بانک	۱۱۱
۲۴	بانک سامان	۱۱۳
۲۵	بانک سپه	۱۱۶
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۱۶
۲۷	موسسه اعتباری نور	۱۱۹
۲۸	موسسه اعتباری ملل	۱۲۲
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۳۶
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۱۷۱
۳۱	بانک پارسیان	۱۹۰
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۹۶

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۸/۷۴ برابر است. یعنی بانک "پارسیان" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۴۷/۱۹ برابر بانک

"مشترک ایران-ونزوئلا" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" در این ماه در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲ میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ ۳۰۰,۰۰۰ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاهی با احتساب هزینه اجاره بها -
خرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۱	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۳
۲	بانک توسعه صادرات ایران	۳۹
۳	بانک صنعت و معدن	۴۷
۴	بانک کارآفرین	۹۸
۵	بانک خاورمیانه	۱۰۱
۶	بانک صادرات ایران	۱۱۸
۷	بانک تجارت	۱۳۰
۸	بانک سرمایه	۱۳۰
۹	بانک توسعه تعاون	۱۳۶
۱۰	بانک رفاه کارگران	۱۴۴
۱۱	بانک کشاورزی	۱۴۴
۱۲	بانک ملت	۱۴۹
۱۳	بانک سینا	۱۵۲
۱۴	بانک دی	۱۵۶
۱۵	بانک مسکن	۱۶۰
۱۶	بانک گردشگری	۱۶۱
۱۷	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۶۲
۱۸	بانک شهر	۱۶۴
۱۹	بانک آینده	۱۶۹
۲۰	بانک ملی ایران	۱۷۰
۲۱	بانک سپه	۱۷۵
۲۲	شرکت دولتی پست بانک	۱۷۶
۲۳	موسسه اعتباری ملل	۱۸۹
۲۴	موسسه اعتباری نور	۱۹۵
۲۵	بانک ایران زمین	۲۲۵
۲۶	موسسه اعتباری توسعه	۲۴۰

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان
۲۷	بانک سامان	۲۶۴
۲۸	بانک پاسارگاد	۲۸۲
۲۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۰۵
۳۰	بانک پارسیان	۳۶۳
۳۱	بانک اقتصاد نوین	۳۸۵
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۱۷۳

ملاحظه می‌گردد که با احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشنده منجر به افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۷۳ ریال را در خرداد ۱۴۰۰ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در خرداد ماه ۱۴۰۰ بانک "مشترک ایران ونزوئلا" با پرداخت ۱۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۳۹ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "اقتصاد نوین" با ۳۸۵ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب "بانک پارسیان" با مبلغ ۳۶۳ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و "قرض الحسنه رسالت" با مبلغ ۳۰۵ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست چراکه جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشنده برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندان می‌یابد. انتخاب پذیرندگان

اثر بخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های karti تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای خرداد ماه ۱۴۰۰ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - خرداد ۱۴۰۰

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	بانک کارآفرین	۱۶۰
۲	بانک صنعت و معدن	۱۹۵
۳	بانک مسکن	۱۹۶
۴	بانک خاورمیانه	۱۹۶
۵	بانک ایران زمین	۲۰۸
۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۱۶

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۷	بانک پاسارگاد	۲۲۸
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۲۶۱
۹	بانک گردشگری	۲۸۶
۱۰	بانک دی	۳۱۹
۱۱	بانک پارسیان	۳۴۵
۱۲	بانک ملت	۳۶۳
۱۳	بانک صادرات ایران	۳۶۴
۱۴	بانک اقتصاد نوین	۳۷۶
۱۵	بانک سینا	۳۸۱
۱۶	بانک آینده	۳۸۷
۱۷	بانک شهر	۳۹۰
۱۸	بانک سامان	۳۹۲
۱۹	موسسه اعتباری ملل	۳۹۴
۲۰	بانک سرمایه	۴۱۲
۲۱	بانک تجارت	۴۲۱
۲۲	بانک رفاه کارگران	۴۴۴
۲۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۴۷۳
۲۴	موسسه اعتباری نور	۵۱۲
۲۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۵۳۹
۲۶	بانک سپه	۵۸۱
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۵۹۴
۲۸	بانک توسعه تعاون	۶۳۳
۲۹	بانک ملی ایران	۷۲۸
۳۰	بانک کشاورزی	۸۱۱
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۷۶

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	۴۹۵

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۴۹۵ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در خرداد ۱۴۰۰، بانک "کارآفرین" با ۱۶۰ ریال و پس از آن بانک‌های "صنعت و معدن" و "مسکن" به ترتیب با ۱۹۵ و ۱۹۶ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۹۷۶ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۸۱۱ ریال و بانک "ملی ایران" با مبلغ ۷۲۸ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی خرداد ماه ۱۴۰۰ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پرقدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به اسفند ۹۹ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۳۹۹ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهریور ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های خرداد ماه ۱۴۰۰ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۳۰۹ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۵,۵۲۷ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۹/۵۳ و ۱۵/۱۲ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در خرداد ماه ۱۴۰۰ با رشد ۱/۲۵- درصدی به نزدیک به ۱۲,۵۸۳ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۷۵/۸۴ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه، ۱۲/۷۳ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱۱/۴۳ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های خرداد ماه ۱۴۰۰ با ۹۰/۲۴ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۸/۲۳ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۱۳۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۷۹ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه ۳۱۳ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۰ و ۳/۰۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه ۱/۶۳ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۲,۰۳۵ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه با ۱,۵۴۴ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۵۳/۵۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول خرداد ماه ۱۴۰۰ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه با ۴۸/۳۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های خرداد ماه ۱۴۰۰ به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، مازندران و تهران می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۵۷/۷۹ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی خرداد ماه ۱۴۰۰ در قیاس با اردیبهشت، رشد ۵/۱۲ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۷/۷۵- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه به سبب افزایش ۴/۹۶ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم در مقابل رشد ۰/۱۵- درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰,۰۰۰ ریال تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال می‌باشد.

۱۵/۰۸ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۴۵۰,۳۴۸,۱۲۰ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰,۰۰۰ ریال، ۳۶/۲۹ درصد تراکنش‌ها معادل ۱,۰۸۳,۶۸۹,۱۱۵ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۴/۰۴ درصد معادل ۱,۳۱۵,۱۵۹,۷۹۷ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰,۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۷/۶۶- درصدی، ۴/۳۳ درصدی، ۷/۶۹ درصدی، ۱۰/۰۳ درصدی و ۵/۲۳- درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده خرداد ماه ۱۴۰۰ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه اردیبهشت دارای رشد ۰/۰۰۲ درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در خرداد ماه ۱۴۰۰، ۹۹/۰۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان

مشابه در اردیبهشت ماه رشد ۰/۰۳ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۴ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در خرداد ماه مجدداً شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد و مبلغ تراکنش‌ها رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. علی‌رغم اینکه میزان نوسانات این سهم‌ها در مولفه تعدادی شرکت‌ها قابل توجه نبوده ولیکن بین دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" جابجایی صورت گرفته است. نوسانات سهم مبلغی این دو شرکت نیز بگونه‌ای بوده که در ترتیب آن‌ها در مولفه مبلغی تغییر اتفاق افتاده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به شرکت "به‌پرداخت ملت" تعلق داشته است. در خرداد ماه شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی نیز در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است. همچنین در ماه جاری شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی بالاترین رقم را نشان می‌دهند.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ای پرداخت کارت در این ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با پیشی گرفتن از شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور توسط شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" پوشش داده شده است. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه خرداد شرکت "آسان پرداخت پرشین" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "تجارت الکترونیک پارسیان" و "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن‌ها با اختلاف زیاد دو شرکت "به‌پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت نوین آرین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشنده‌های حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار تمام سرویس‌هاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در خرداد ماه، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در ابزار کارتخوان فروشنده‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و شرکت "به‌پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشنده‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "آسان پرداخت پرشین" به بالاترین رتبه در ابزار پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار دست یافته است. شرکت "به‌پرداخت ملت" نیز به گونه‌ای عمل نموده که بالاترین سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار را کسب کرده است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که پنج شرکت "به‌پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین"، "الکترونیک کارت دماوند"

و "تجارت الکترونیک پارسیان" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. این شرکت‌ها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش-دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسیان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، همانند ماه گذشته کمترین رقم این شاخص با عددی برابر با ۶/۲۴ درصد به شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "سایان کارت" مشاهده می‌شود. نزدیک به ۵۳ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند. به‌طور کلی در خرداد ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۲۱/۳۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. در ماه جاری تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با کاهش بالغ بر ۱۱ درصدی نسبت به اردیبهشت ماه روبه‌رو شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در خرداد ماه ۱۴۰۰ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین در بررسی بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش برای هر بانک، همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاهی" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی، در این ماه در حوزه هر سه ابزار پذیرش مثبت بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۴۰۰ نسبت به اردیبهشت ماه ۹۹ رشد مثبت ۱/۶۳ درصدی داشته است و نرخ رشد تنها در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در خرداد ماه ۱۴۰۰، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "کارت اعتباری" متعلق به بانک "ملی ایران" و بیشترین کارت "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملت" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دسته کارت "برداشت" با رشد منفی مواجه بوده است. در خرداد ماه همچنان، "کارت برداشت" و "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی" (کمتر از ۱۰۰۰) و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته اند.

در مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در خرداد ماه ۱۴۰۰ به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "قرض الحسنه رسالت" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "موسسه اعتباری توسعه" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشتک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "آینده" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در خرداد ماه ۱۴۰۰، بانک‌های پذیرنده میزان ۹۶ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "مشتک ایران-ونزوئلا" با مبلغ ۴ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "پارسیان" با مبلغ ۱۹۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشنده‌ای نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۱۷۳ ریال را در خرداد ۱۴۰۰ به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند. در خرداد

ماه ۱۴۰۰ بانک "مشتربان ایران-ونزوئلا" با پرداخت ۱۳ ریال و پس از آن بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۳۹ ریال، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "بانک اقتصادنویین" با ۳۸۵ ریال و پس از آن به ترتیب "پارسیان" با مبلغ ۳۶۳ ریال و "قرض الحسنه رسالت" با مبلغ ۳۰۵ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰.۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۴۹۵ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در خرداد ۱۴۰۰، بانک "کارآفرین" با ۱۶۰ ریال و پس از آن بانک‌های "صنعت و معدن" و "مسکن" به ترتیب با ۱۹۵ و ۱۹۶ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۹۷۶ ریال و پس از آن به ترتیب بانک‌های "کشاورزی" با مبلغ ۳۹۴ ریال و بانک "ملی ایران" با مبلغ ۷۲۸ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیک پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته اند.

بانک صادرکننده^{۴۰}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبا"^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا

^{۴۲} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۳}Service Type

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاهای شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیرنده‌ی شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش خطای شاپرک

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرک و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرک

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرک را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش‌دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “Y” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات “N” ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۲} Internet Payment Gateway

^{۵۳} Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه ۵۷

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی) ۵۸

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام) ۵۹

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط ۶۰ نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد

محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط ۶۱ نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری ۶۲

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ

۶۰ online

۶۱ offline

۶۲ Credit card

۵۷ بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

۵۸ Debit card

۵۹ prepaid

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد. در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

پس انداز و سپرده های مدت دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولید شده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت ها در سال پایه اندازه گیری

بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش های کارت خوان های فروشگاه های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش های کارت خوان های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت خوان های آن شرکت از کل کارت خوان های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش های آن بانک روی کارت خوان هایش بیش از سهم تعداد کارت خوان های آن شرکت از کل کارت خوان های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می شود:

$$100 * \frac{\text{ارزش کل تراکنش های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه ی مانده سپرده های دیداری بخش خصوصی نزد بانک ها^{۶۵} تعریف می شود. سپرده های دیداری، سپرده های قابل چک کشیدن بدون بهره ی بخش خصوصی در بانک های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده های غیر دیداری، انواع سپرده های قرض الحسنه

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } i}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } i}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته‌بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین‌ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$\frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

^{۶۶} Nominal Value

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 92/54	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/98	▲
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/90	▼
Shaparak network error	% 0/20	▼
Issuer error	% 10/62	▲
Cardholder Error	% 87/82	▲
Business error	% 0/46	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 99/09	▲
Shaparak sensed availability	% 99/98	▲
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/03	▲
percent change of reconciliation account transactions	% 286/68	▲

4

Electronic card payment network market indices in Jun 2021

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/683	▼
The lowest effectiveness	Sayan Card	0/305	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 1/751	▲
The lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 0/015	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Sayan Card	% 52/97	▼
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sepehr	% 6/24	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)				
The highest market share				
The highest value share of transactions	% 20/26 Beh Pardakht Mellat	▲	% 20/20 Bank Mellat	▲
The highest numerical share of transactions	% 19/93 Beh Pardakht Mellat	▼	% 20/43 Bank Mellat	▲
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 38/34 Pardakht Electronic Saman	▼	% 20/63 Mellat Bank	▼
Mobile Payment Gateway	% 36/01 Pardakht Electronic Saman	▲	% 44/97 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 19/77 Behpardakht Mellat	▲	% 20/09 Bank Mellat	▲
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 35/75 Tejarat Electronic Parsian	▲	% 25/26 Parsian Bank	▲
Mobile Payment Gateway	% 30/37 Pardakht Electronic Saman	▲	% 41/63 Bank Mellat	▲
EFTPOS	% 20/58 Behpardakht Mellat	▲	% 19/63 Bank Mellat	▲
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	2,434	▲	1,347	▲
Mobile Payment Gateway	2,133	▲	2,749	▲
EFTPOS	1,449	▲	901	▲
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 17/03	▲	
Credit card	Bank Melli Iran	% 54/23	▲	
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/32	▲	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 16/75	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/11	▲
Value of transactions as a percentage of GDP	% 144/45	▼

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	3,308,822,233	▲
Value of transactions	5,527,276,912 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Jun compared to May)	% 15/12	▼
Monthly real growth of value of transactions (Jun compared to May)	% 12/28	▼
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 42/22	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -3/66	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 6/32	▼
Mobile Payment Gateway	% 3/44	▼
EFTPOS	% 90/24	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/62	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/38	▼

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 88/23	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 7/50	▼
Balance Inquiry	% 4/27	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	2,035/33	▼
EFTPOS	1,543/64	▼
Mobile Payment Gateway	232/54	▼
Internet Payment Gateway	259/15	▼

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	0/04	▲
EFTPOS	48/30	▲
Mobile Payment Gateway	1/84	▲
Internet Payment Gateway	3/38	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,931,115 Tehran	▼
The most change in the number of active EFTPOS terminals	-25,521 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/193 Yazd	▼
The most number of EFTPOS transactions per capita	57/79 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	639/59	▲
---	--------	---

شرکت مبادلات الکترونیکی پرداخت کارت «شاپارک»

آدرس وب گاه شاپارک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپارک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

